

FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA
EGYESÜLET

ÉVKÖNYV

2023

BUDAPEST

A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET KIADVÁNYA

Felelős kiadó

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok (PhD), elnök

Lektorálták

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok

Dr. Kis-Benedek József ny. ezredes

Gál Csaba ny. ezredes

Szerkesztette és sajtó alá rendezte

Gál Csaba ny. ezredes

Fotók (saját rendezvények)

Dr. Kemény János

Gál Csaba ny. ezredes

A kézirat lezárva: 2023. december 30-án

© FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET
BUDAPEST, 2023

ISSN 2063-8574

A kiadvány belső terjesztésű, kereskedelmi forgalomba nem kerül.
Felhasználásáról és megőrzéséről a címzett gondoskodik.

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

TARTALOM

DR. TÖMÖSVÁRY ZSIGMOND NY. DANDÁRTÁBORNOK ELŐSZÓ	5
SZERVEZETI ÉLET	
A 2023. ÉVI BESZÁMOLÓ ÉS FELADATSZABÓ KÖZGYŰLÉS JEGYZŐKÖNYVE	8
A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET ELNÖKSÉGÉNEK BESZÁMOLÓJA A 2022-BEN VÉGZETT MUNKÁRÓL	16
A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET 2022. ÉVI EGYSZERŰSÍTETT BESZÁMOLÓJA ÉS 2023. ÉVI PÉNZÜGYI TERVE	24
A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET FELÜGYELŐ BIZOTTSÁGÁNAK 2022. ÉVI BESZÁMOLÓJA	30
A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET 2023. ÉVI MUNKATERVE	31
RENDEZVÉNYEK	
FELDERÍTŐK NAPJA 2023	39
FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET BIZTONSÁGPOLITIKAI KLUBJA	49
A MAGYAR EJTŐERNYŐSÖK NAPJA	66
BIZTONSÁGPOLITIKAI TANULMÁNYOK	
DR. PADOS FERENC NY. EZREDES: ATOMELRETTENTÉS – GOMBAFELHŐK ÁRNYÉKÁBAN	68
SOMKUTAS RÓBERT NY. ALEZREDES: AZ ELSŐ „IGAZI” FELDERÍTŐ-HARCJÁRMŰ – A MAGYAR KIRÁLYI HONVÉDSÉG FELDERÍTŐCSAPATAINAK CSABA TÍPUSÚ PÁNCÉLGÉPKOCSIJA	90
KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK	
A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET ALAPSZABÁLYA	113
ADATKEZELÉSI ÉS ADATVÉDELMI SZABÁLYZAT	129
BELÉPÉSI NYILATKOZAT	135

A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET ÖRÖKÖS TISZTELETBELI TAGJAI	136
AZ EGYESÜLET MEGALAKULÁSA ÓTA ELHALÁLOZOTT TAGTÁRSAINK	137
AZ EGYESÜLET ELNÖKSÉGE ÉS TISZTSÉGVISELŐI	138
ELÉRHETŐSÉGEINK	139

DR. TÖMÖSVÁRY ZSIGMOND
NY. DANDARTÁBORNOK

ELŐSZÓ

Tisztelt Bajtársak! Tagtársaim!

Kedves Barátaim!

Jó szívvel ajánlom figyelmetekbe a Felderítők Társasága Egyesület 2023. évi tevékenységét bemutató Évkönyvünket. Az Évkönyv hű tükörképe szervezeti életünknek, dokumentálja mindazt, amit az adott év során közös erőfeszítéssel elértünk. Mindemellett szakmai értékeket is megjelenít. Köszönet illeti mindazokat, akik elősegítették és támogatták eddigi Évkönyveink rendszeres megjelenését, írásukkal gazdagították azok tartalmát.

Egyesületünk életében kiemelkedő jelentőséggel bírt a mögöttünk hagyott esztendő. Ebben az évben ugyanis olyan jelentős változások mentek végbe biztonságpolitikai környezetünkben, amelyek a korábbi években talán nem érzékelhető jelentőséggel előtérbe helyezték a felderítők/hírszerzők munkáját. Bázisszervezetünk eredményes tevékenysége jelentős mértékben elősegítette a politikai és a katonai vezetés döntéshozói tevékenységét. Mint azt a 2022-ben végzett munkánkat bemutató elnökségi beszámolóból is érzékelhetitek, tartalmas és változatos, a felderítő/hírszerző szakmai tevékenységet jól és hatékonyan támogató, a külvilág előtt pedig eredményesen népszerűsítő szervezeti életéről adhattunk számot beszámoló közgyűlésünkön a megjelent meghívott vendégeink, együttműködő partnereink képviselői és tagtársaink előtt.

A korábbi – pandémia által terhelt – évekhez képest együttműködő partnereink által szervezett rendezvények száma is jelentősen megnőtt. Ezeket, az immár személyes részvétellel megtartható rendezvényeken általában képviseltettük magunkat. Ilyenek voltak az idén a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége által az Ejtőernyősök Napja alkalmából tartott megemlékezés Szolnokon, ahol Elnökségünket hat tagtársunk képviselte, de a kettős tagságból adódóan Egyesületünk számos tagja is részt vett a rendezvényen. Ugyancsak képviseltettük magunkat a Magyar Hadtudományi Társaság online és személyes részvétellel szervezett rendezvényein, a MATASZ közgyűlésén, valamint a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatnál a Felderítők Napja alkalmából november 11-én megtartott ünnepi állománygyűlésen.

Egyesületünk idei kiemelt eseménye a Felderítők Napja alkalmából 2023. november 13-án a Stefánia Palotában tartott ünnepi rendezvénye volt, amelyen tagjaink és vendégeink mellett – a hagyományoknak megfelelően – családtagjaink is részt vettek. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Hajnik László, a HM nemzetközi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára, Szaszák János vezérőrnagy, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgató-helyettese és Pánczél Krisztián ezredes, humán igazgató. Az együttműködő partnereinket magas szinten képviselték: így a

Magyar Tartalékosok Szövetségét Széles Ernő ny. dandártábornok, a Szövetség elnöke, a Magyar Hadtudományi Társaságot Prof. Dr. Kis-Benedek József ezredes, a Társaság Nemzetbiztonsági Szakosztályának elnöke, a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségét Dr. Sipos István, ny. ezredes, a szövetség mb. elnöke, a Békefenntartók Bajtársi Egyesületét Varró Ferenc ny. ezredes elnök képviselte.

Szaszák János vezérőrnagy a KNBSZ vezetése nevében köszöntötte a megjelenteket. A vezérőrnagy úr méltatta az Egyesület színvonalas tevékenységét, és elismeréseket adott át a Felderítők Társasága Egyesület szakmai tevékenységet segítő munkájában kiemelkedő teljesítményt nyújtó tagjainak.

A korábbiakhoz hasonlóan jelen Évkönyvünk is bemutatja a tárgyévben végzett munkánk valamennyi területét, szervezeti életünk fontosabb eseményeit, az Egyesületünk által szervezett rendezvényektől kezdve egészen az együttműködő partnereink által tartott olyan programokig, amelyeken valamilyen formában képviseltettük magunkat. Szervezeti életünk fontos oldalát képezte a szervezetépítés. Ebben az esztendőben arról tájékoztathatom a Tisztelt Olvasókat, hogy a korfánk végre javult: kilenc új, fiatalabb korosztályhoz tartozó, aktív állományú taggal gyarapodott Egyesületünk tagsága.

Sajnálatos módon az idei esztendőben is eltávozott sorainkból az egyik alapító tagunk, Egyesületünk első elnökségi titkára, rendezvényeink fáradhatatlan résztvevője, Nyári Dezső ny. alezredes bajtársunk. Részére az Egyesület Közgyűlése posztumusz ítélte oda az „Örökös Tiszteletbeli Tag” címet.

Évkönyvünk ebben az esztendőben is közöl két tanulmányt, melyet egyik volt tagtársunk, Pados Ferenc ny. ezredes és elnökségi tagunk, Somkutas Róbert ny. alezredes bajtársunk készített.

Mindezek mellett közreadjuk azokat az Egyesületünkkel kapcsolatos legfontosabb információkat is, amelyek bepillantást engednek a Felderítők Társasága Egyesület működésébe, tevékenységébe. Így a kiadvány tartalmazza az Egyesület új, civil törvény előírásainak megfelelően módosított Alapszabályát, tisztségviselőinek elérhetőségét és minden olyan adatot, ami fontos lehet Társaságunk tagjai és a Szervezetünk iránt érdeklődést tanúsító személyek számára.

Éves rendezvényeinkről részletesebben tájékozódhattok évkönyvünk lapjain, illetve Gál Csaba ny. ezredes és Dr. Kemény János tagtársunk jóvoltából számos fényképet is találhattok benne.

Végezetül szeretném megköszönni az együttműködési készséget együttműködő partnereinknek, és külön is a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat vezetésének a részünkre nyújtott folyamatos támogatást, tagtársaimnak pedig az egész évi folyamatos támogatást, a rendezvényeken való aktív részvételt!

Őszintén remélem, hogy tagjaink közül a jövőben is minél többen vesznek részt programjainkon, erősítve ezzel összetartozásunkat, Társaságunk elismertségét és jó hírnevét.

SZERVEZETI ÉLET

- A 2023. évi beszámoló és feladatszabó közgyűlés Jegyzőkönyve
- A Felderítők Társasága Egyesület Elnökségének beszámolója a 2022-ben végzett munkáról
- A Felderítők Társasága Egyesület 2022. évi egyszerűsített beszámolója és 2023. évi pénzügyi terve
- A Felderítők Társasága Egyesület Felügyelő Bizottságának 2022. évi beszámolója
- A Felderítők Társasága Egyesület 2023. évi munkaterve

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

Készült: 2023. február 22-én a Stefánia Palota Ovál termében, a Felderítők Társasága Egyesület éves Közgyűlésén

Az Egyesület elnöke, dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok néhány szóban köszönti a Közgyűlésen megjelenteket, majd a Himnusz meghallgatása után, hivatkozva az előzetesen megküldött napirend-tervezetre, javaslatot tesz a rendezvény lebonyolításában segédkező személyekre: levezető elnöknek Széles Ernő ny. dandártábornokot, jegyzőkönyvvezetőnek Dávid Ede ny. alezredest, jegyzőkönyv-hitelesítőknak Somkutas Róbert ny. alezredest és Síkvölgyi László ny. alezredest javasolja a Közgyűlésnek. Ezután személyenként szavazást kér.

A javaslatokat a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

Ezután az Egyesület elnöke átadja a szót a levezető elnöknek, Széles Ernő ny. dandártábornoknak, akit egyben köszönt is mint a MATASZ elnökét a Közgyűlésen.

A levezető elnök is köszönti a Közgyűlésen megjelenteket. Külön köszönti a meghívott vendégeket: Hajnik László urat, a HM védelempolitikáért felelős helyettes államtitkárát, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat vezetése részéről megjelenő Szaszák János dandártábornokot, művelési igazgatót, majd Galló István ny. ezredest, a Balassi Bálint Bajtársi Egyesület elnökét, dr. Sipos István ny. r. ezredest, a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége ügyvivő elnökét. A Magyar Hadtudományi Társaság képviselőjében jelezte megjelenési szándékát a Hírszerzéstörténeti Szakosztály elnöke, Dr. Csóka Ferenc úr is, azonban a kezdésre nem érkezett meg.

A levezető elnök megállapítja, hogy az Egyesület 162 fős tagságából megjelent 83 fő (51,23 %), vagyis a Közgyűlés ezzel az aránnyal határozatképes.

A levezető elnök ismerteti a Közgyűlés tervezett (és korábban megküldött) napirendi pontjait. (1. sz. melléklet – a közgyűlési meghívó csatolva). Megkérdezi, hogy a résztvevőknek van-e más javaslata. Más javaslat nem érkezett, az Elnökség napirendi pontokra vonatkozó javaslatait a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

A levezető elnök ezt követően felkéri az Egyesület elnökét, dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornokot a beszámoló megtartására az Elnökség 2022. évben végzett munkájáról.

1. sz. napirendi pont

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. ddtbk. elnök ismerteti az Elnökség beszámolóját az elmúlt évben végzett munkáról (2. sz. melléklet csatolva).

Az elnök azzal kezdi, hogy az Elnökség 2022. évi tevékenységét is az Egyesületünk szervezeti stabilitásának megőrzése, a honvédelem érdekében tevékenykedő társadalmi szervezetek sorában elfoglalt helyének megerősítése, együttműködő partnereinkkel meglévő kapcsolataink további erősítése, tagjaink számára színvonalas, vonzó programok szervezése, szociális kérdésekben támogatása és ezzel együtt a taglétszám viszonylagos stabilizálódása jellemezte.

Az elnök kifejti, hogy a beszámolási időszakban az Elnökség fontos feladata volt a 2022. évi beszámoló Közgyűlésen elfogadott határozatokban, illetve a Feladattervben megfogalmazott tennivalók végrehajtása. Kiemelte a jogszabályban előírt okmányoknak és jegyzőkönyveknek a Fővárosi Törvényszék, illetve az Országos Bírói Hivatal részére történő

előkészítését és felterjesztését, különösen annak tükrében, hogy a Közgyűlés módosította az Alapszabályunkat. Fontosnak tartja még megemlíteni az Elnökség, valamint az egyes Szekciók által önállóan, illetve együttműködő partnereinkkel közösen szervezett rendezvényeket. Közülük is kiemelten a KNBSZ Tudományos Tanácsával és a Nemzeti Közszerzői Egyetem Katonai Nemzetbiztonsági Tanszékével közösen a Stefánia Palotában szervezett konferenciát, továbbá a Felderítők Napja alkalmából, családtagok részvételével tartott jubileumi ünnepi megemlékezést.

Az elnök megállapítja, hogy az Elnökség a munkája alapvető színtereinek a beszámolási időszakban is a Szekciókat tekintette.

Általánosságban kijelenti, hogy a Szekciók tevékenységét az év első felében még korlátozta a 2019. év végén kitört, majd hosszabb időn át elhúzódó koronavírus-járvány, a beszámolási időszak második felében azonban a munkát újra lehetett kezdeni. Ezután a beszámoló keretében részletesen értékeli az Egyesület szekcióinak 2022. évi tevékenységét. Felsorolja a tevékenységük főbb állomásait, az elvégzett munkát minden szekciónál külön fejezetben mutatja be.

A Tudományos Szekció 2022. évi tevékenysége bemutatása során kiemelten foglalkozik az év legfontosabb és legnagyobb visszhangot kiváltó rendezvényével. Nevezetesen a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Tudományos Tanácsával és a NKE Nemzetbiztonsági Intézetével együttműködve szervezett szakmai konferenciával, ami a rádióelektronikai felderítés múltjával, jelenével, és jövőjével foglalkozott.

Az elnök megfelelő részletességgel szól a biztonságpolitikai klubnapokról is, melyek sikert arattak a tagság körében.

A szekció 2022-ben is támogatta az Egyesület Évkönyvének szakmai tartalommal történő megtöltését.

Az elnök összegezve megállapítja, hogy a Tudományos Szekció az elmúlt évben is körülményeihez képest aktívan és célirányosan tevékenykedett, és a Közgyűlés által jóváhagyott éves munkatervét végrehajtotta.

Az elnök – áttérve a Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció munkájára – kijelenti, hogy az a beszámolási időszakban az Egyesület és a Szekció éves munkaprogramja alapján szervezte tevékenységét. Eredményes munkát végzett a Felderítők Napja – immár hagyományossá vált – ünnepi rendezvény előkészítése és megszervezése terén.

A Szekció egyik kiemelt fontosságú feladata volt a hasonló profilú, velünk együttműködő társadalmi szervezetekkel való kapcsolattartás figyelemmel kísérése és segítése. Így a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségével, a Magyar Hadtudományi Társasággal, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társasággal, és a korábban megkötött megállapodások szellemében a Szekció közreműködésével folytattuk az együttműködést a Békefenntartók Bajtársi Egyesületével is. Ugyancsak folyamatos volt az együttműködés a Balassi Bálint Bajtársi Egyesülettel.

Széles Ernő ny. dandártábornok tagtársunk a Szekció vezetője, egyben a MATASZ elnöke is. Ilyen minőségében személye biztosítja annak, hogy a két szervezet tagjai kölcsönösen részt vehetnek egymás programjain és segítik egymás tevékenységét.

Az elnök örömmel számol be arról, hogy az Egyesületnek új kapcsolata is formálódik. 2022-ben tagjai részt vettek az MH Kiber- és információs Műveleti Központ által rendezett konferencián. Az elnök az Egyesület nevében zászlószalagot kötött a katonai szervezet csapatzászlójára is. Az alakulat parancsnoka tagtársunk, alapító tagunk Balogh Péter ezredes.

Az elnök kijelenti, hogy az elnökség és az Egyesület tagjai aktivitásának köszönhetően mára jelentősen megnövekedett a szervezet ismertsége és elismertsége. Egyre több szervezet

keresi a kapcsolatot az Egyesületünkkel, szervez velünk közös programokat és veszi igénybe a tagjaink által képviselt szakmai tudást és tapasztalatot. Mindezek eredményeként az elmúlt évben jelentősen megnőtt a tagjaink sorába jelentkezők száma is.

Az elnök az együttműködő szervezetekkel folytatott közös munka értékelése után külön kitér a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálattal meglévő kapcsolatunkra. Leszögezte, hogy az Egyesület kapcsolata a Szolgálat vezetésével töretlen és igen gyakorlatias. Dr. Béres János altábornagy főigazgató folyamatosan támogatja az Egyesület tevékenységét. Más vezetők részt vettek a konferenciánkon és a Felderítők Napja alkalmából rendezett családi rendezvényünkön. A pozitívumokhoz sorolja azt a tényt is, hogy tagjai lehetünk a Szolgálat szakmai folyóirata, a Felderítő Szemle megjelenését segítő Szerkesztő Bizottságnak.

Az elnök ezután áttér a Szociális Szekció elmúlt évi tevékenységére. Megállapítja, hogy a Szekció a feladatait 2022-ben a Felderítők Társasága Egyesület Alapszabálya, valamint a környezetünkben bekövetkezett változások határozták meg. 2022. évben Egyesületünk és ezen belül a Szociális Szekció munkájára a koronavírus utóhatásai, valamint az életkörülményekben bekövetkezett negatív változások továbbra is erősen hatottak.

A megelőző évhez viszonyítva már több rendezvényen volt lehetősége a tagságnak részt venni, ennek ellenére a folyamatos kapcsolattartás továbbra is időnként nehézségekbe ütközött. Ezzel együtt a Szekció több esetben olyan a feladatkörébe tartozó információhoz jutott, ami javította a tagság informáltságát szociális területen.

A Szekció vezetője fontosnak tartotta a Felderítő I. és II. nyugdíjas tagozatok vezetőivel való együttműködést szociális kérdésekben. Mindhárom szervezet törekedett arra, hogy mindenki azonos információval rendelkezzen szociális és kegyeleti ügyekben. A Szekció folyamatosan figyelemmel kísért a szociális területen bekövetkezett jogszabályi változásokat, és igyekezett segíteni a tagok tájékoztatását.

A Szekció részt vett elhunyt tagtársaink temetésének megszervezésében, a részvétel koordinálásában. A temetéseken a Felderítők Társasága Egyesület minden alkalommal képviseltette magát. A Szekció rendszeresen segítette a hozzátartozókat az ilyenkor szükséges eljárás lebonyolításában.

A beszámoló keretében az elnök név szerint felsorolja azon bajtársainkat, akik a beszámolási időszakban elhaláloztak. A Közgyűlés részvevői néma felállással adóznak emléküknek.

Az elnök összességében megállapítja, hogy a Szociális Szekció, az érintett állami és társadalmi szervezetekkel együttműködve, eredményesen részt vett a szociális jellegű rendezvények előkészítésében, illetve a tagság tájékoztatásában.

Végül az elnök szól a Felügyelő Bizottság Egyesületünk munkáját támogató tevékenységéről. Kijelenti, hogy a Bizottság hatékony és aktív segítséget nyújtott ahhoz, hogy Egyesületünk minden tekintetben a jogszabályi előírásoknak megfelelően szervezze munkáját, életét. Vezetője, illetve képviselője rendszeresen részt vett az elnökségi üléseken és véleményével folyamatosan segítette annak munkáját.

Az elnök a taglétszám alakulásáról elmondja: 2022-ben, a beszámolási időszakban, 6 fő elhalálozott és 3 fő kilépett tagjaink sorából. Az év folyamán 6 fő rendes taggal gyarapodtunk. Örömmel nyugtázza, hogy az új tagok közül négy fő aktív állományú, ami reményt keltő. Az Egyesület jelenlegi taglétszámunk 162 fő, (21 Örökös Tiszteletbeli Tag, 136 rendes tag, 5 pártoló tag), ami az Egyesület presztízsének és vonzerejének megőrzéséről tanúskodik.

Az elnök az Elnökség beszámolójának zárásaként kéri a Közgyűlés résztvevőit, hogy hozzászólásaikkal tegyék teljesebbé a beszámolót.

A Közgyűlés levezető elnöke ismerteti, hogy a munka tovább folytatásaként először kérdések következnek, majd hozzászólások.

Van-e kérdés? *Megállapítja, hogy nincs.*

Ebben az esetben megnyitja a lehetőséget a hozzászólások előtt.

Mindenekelőtt ő maga mint a MATASZ elnöke méltatja néhány mondatban dr. Szilvágyi Tibor tagtársunk munkáját, aki nem csak az Egyesületben, de a MATASZ-ban is nagyszerű munkát végez.

Szaszák János dandártábornok kér szót.

A KNBSZ vezetésének a nevében először is köszönti a Felderítők Társasága Egyesületet. Nagy megtiszteltetésnek veszi, hogy jelen lehet az Egyesület Közgyűlésén a főigazgató urat képviselve. Úgy fogalmaz, hogy hallgatva a beszámolójelentést, valamint visszaemlékezve a novemberi Felderítők Napja alkalmából rendezett ünnepségre, amin volt szerencséje részt venni, megfogalmazódott benne egy hiányosság, ő még nem tagja az Egyesületnek. Bejelenti, hogy ezt pótolni fogja. A beszámolót hallgatva meggyőződött arról, milyen aktív az Egyesület, milyen sok programot szervez. Gratulál a tavalyi évben elvégzett munkához, a sok megvalósított programhoz. Sok sikert kíván az idei évre tervezett programok megvalósításához. Mindenki előtt ismert, milyen bonyolult világban élünk napjainkban – mondja. Keleti szomszédunkban, Ukrajnában háború zajlik, a Balkánon nagyon komoly feszültség van, és mindemellett migrációval és szélsőséges nézetekkel, terrorizmussal és gazdasági válsaggal is szembe kell néznünk. A KNBSZ minden szempontból igyekszik helytállni, és megtesz mindent annak érdekében, hogy a feladatait maradéktalanul teljesíteni tudja, hogy meg tudjon felelni ezeknek a kihívásoknak. Ebben a munkában a KNBSZ vezetése számít az Egyesület munkájára. Az Egyesület elnökének a szoros együttműködésre vonatkozó és a KNBSZ vezetésének szóló köszönő szavait át fogja adni a főigazgató úrnak, aki maga is azzal bízta meg őt, hogy fejezze ki a Szolgálat nevében a köszönetét, és biztosítsa az Egyesületet a teljes támogatásukról. Befejezésképpen erőt, egészséget és boldogságot kíván a jelenlevőknek a közös munkához.

Ezután a levezető elnöktől dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok, az Egyesület elnöke kap szót, aki először is felkéri Szaszák János dandártábornokot, hogy a KNBSZ főigazgatója, dr. Béres János altábornagy úr által adományozott elismerést adja át. Ezután felolvassa a parancsot. Eszerint emléktárgyban részesül Király Elemér ny. ezredes.

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok, az Egyesület elnöke ismerteti, hogy a Felderítők Társasága Egyesület Elnöksége kiket javasol a Közgyűlésnek Örökös Tiszteletbeli Tag cím adományozására: Madarász Károly ny. altábornagy; Dr. Juhász Imre ny. alezredes; Tiszai Gyula ny. ezredes; Szabari Ferenc ny. alezredes.

Mivel a sors közbeszólt, így a közelmúltban váratlanul elhunyt Nyári Dezső ny. alezredesnek az elnök posztumusz javasolja a cím megszavazását.

A javasolt személyeket a Közgyűlés egyenként és egyhangúlag megszavazza.

Az Elnök a jelenlevőknek átnyújtja az Örökös Tiszteletbeli Tag címeiket. Az egészségügyi okból távol lévő Madarász Károly ny. altábornagnak, valamint Nyári Dezső özvegyének az elnök juttatja el azokat.

A levezető elnök kézfeltartással történő szavazásra bocsájta az Elnökség beszámoló jelentését.

Az Elnökség beszámolóját a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

A Közgyűlés levezető elnöke ezután felkéri a pénzügyi referenst a pénzügyi beszámoló megtartására.

2. sz. napirendi pont

Zsoltész Gábor ezredes pénzügyi referens tájékoztató jelentése a Közgyűlésnek a 2022. évi költségvetési keret felhasználásáról és a 2023. évi költségvetés tervezetéről (3. sz. melléklet csatolva). Mondandóját azzal kezdi, hogy mivel az elnök a beszámolójelentésben köszönetet mondott neki az egész évben végzett munkájáért, úgy érzi, neki is köszönetet kell mondania az elnöknek. Ugyanis mindenben támogatta őt, és a költségvetéssel kapcsolatban mindig kikérte a véleményét.

Emlékeztet rá, hogy mivel a Felderítők Társasága Egyesület vállalkozási tevékenységet nem folytat, és éves árbevétele nem éri el az 50 millió forintot, illetve nem közhasznú besorolású, ezért egyszeres könyvvitelt vezethet.

Kijelenti, hogy a Felderítők Társasága Egyesület 2022. évben sem költségvetési támogatásban, sem cél szerinti juttatásban nem részesült, vezető tisztségviselőinek juttatást nem nyújtott.

A Felderítők Társasága Egyesület gazdálkodásának törvényi előírásoknak való megfelelése érdekében 2022. évben is időben benyújtotta és letétbe helyezte az Országos Bírósági Hivatalnál a 2021. évről szóló, közgyűlés által elfogadott éves egyszerűsített beszámolót a közhasznúsági mellékletekkel együtt. Eleget tett a Nemzeti Adó és Vámhivatal felé az előírt bevallási kötelezettségeinknek, amelynek keretében elszámolt a 2021. évben felajánlott személyi jövedelemadó 1%-ával.

A pénzforgalmi adatokról átfogóan tájékoztatja a Közgyűlést: kerekítve 876 000 Ft-tal indította az évet (2022) az Egyesület. 301 000 Ft folyt be tagdíj címén 98 főtől. Ez egy kicsivel kevesebb tagdíjfizetőt jelent, mint korábban volt, de a különbség nem jelentős.

Volt egy 350 000 Ft-os bevétel pályázati forrásból, konkrétan a Bethlen Gábor Alapítványtól. Az SZJA 1%-os felajánlásából 144 000 Ft folyt be.

Összességében így 2022-ben 795 000 Ft bevétel keletkezett, ami azt jelentette, hogy az Egyesület (a maradványösszeggel együtt) 1 672 000 Ft-tal gazdálkodhatott.

A kiadási oldalon 258 000 Ft-ot költött az Egyesület a napi kiadásokra. Ennek legnagyobb tétele az irodabérlés és az irodaszer-beszerzés volt.

Szakmai feladatokra 870 000 Ft volt a kiadás. Ebből a legjelentősebb az Évkönyv kiadásának költsége volt, ami 588 000 Ft-ot tett ki. Ahogy az elnök már jelezte a beszámolójelentésében, a megnövekedett nyomdai költségek és a nem túl jelentős bevételek miatt a példányszámot lehet, hogy drasztikusan csökkenteni kell majd.

Összességében 1 192 000 Ft volt a kiadás 2022-ben. Az év végén tehát 479 000 Ft maradvány keletkezett.

A részletes adatokat az Egyesület tagsága megtekintheti a pénzügyi referensnél, majd ezek később az interneten is elérhetők lesznek.

A 2023. év pénzügyi tervével kapcsolatban elmondja: tehát a maradványértékkel indítjuk az évet, ami 479 000 Ft. Ez jelentősen kevesebb, mint az előző évben volt, de még mindig elégséges lesz erre az évre a feladataink végrehajtására. Várjuk a Bethlen Gábor Alapítványtól, hogy megérkezzen a kért 350 000 Ft pályázati összeg. A tagdíjat már sokan befizették, illetve átutalták, ebből 300 000 Ft-ot várunk. Az adó 1%-ából is várjuk, hogy befolyik legalább 140 000 Ft. Ezekkel akár 740 000 Ft bevételt is el tudunk érni ebben az évben. A kiadási oldalon a működési kiadásokat megpróbáljuk csökkenteni. 150 000 Ft-ot tervezett erre az évre. Ebből 80–90 ezer a bérleti díj. A közcélú kiadásoknál 150–200 ezer forintot tervezett az Évkönyv nyomtatására. Ebből majd annyi lesz kinyomtatva, amennyire jut pénz. Zsoltész ezredes úgy prognosztizálja, hogy meglesz a kiadásokra a szükséges fedezet, az év végéig várhatóan

500 000 Ft maradvány fog keletkezni. Természetesen az Elnökség menet közben gondoskodik arról, hogy a költségvetés egyensúlyban maradjon.

A levezető elnök kérdése a Közgyűléshez: van-e kérdés, hozzászólás a pénzügyi tájékoztatóhoz, illetve a 2023. évi költségvetési tervezethez? Megállapítja, hogy nincs, ezért javasolja, hogy szavazzunk az elhangzott tájékoztatóról.

A levezető elnök kézfeltartással történő szavazásra bocsátja a beszámolójelentést.

A pénzügyi beszámolót a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

A Közgyűlés levezető elnöke ezután javasolja a következő napirendi pontra való áttérés előtt 15 perc szünetet tartson a Közgyűlés.

Szünet.

A szünet után a Közgyűlés levezető elnöke felkéri az Egyesület Felügyelő Bizottsága elnökét, Pászka Tibor ny. dandártábornokot az FB tájékoztatójának megtartására.

3. sz. napirendi pont

Pászka Tibor ny. dandártábornok, a Felügyelő Bizottság elnöke ismerteti az FB tájékoztatóját a beszámolási időszak tapasztalatairól (4. sz. melléklet). Megállapítja, hogy a Felderítők Társasága Egyesület Felügyelő Bizottsága a 2022-es tisztújító Közgyűlésen újraválasztva, változatlan személyi összetételében folytatta munkáját.

Az előadó ismerteti, hogy a Felügyelő Bizottság az Egyesület Alapszabályában meghatározott feladataival és jogkörével összhangban vizsgálta az Egyesület működésének törvényességét, a pénzkezelési és az eszközgazdálkodási szabályok érvényesülését, a szakmai támogató pályázatokon elnyert, valamint a támogatásokból eredő pénzek előírásoknak megfelelő felhasználását.

A Bizottság az Egyesület vezetését támogató tevékenysége során dr. Mihók Sándor alezredes közreműködésével segítette a Közgyűlésen elhatározott alapszabály-módosítás elkészítését és törvényes elfogadtatását. A Bizottság ugyancsak vizsgálta az etikai szabályzat kidolgozásának lehetőségét, de az Egyesület elnökével egyetértésben ilyen tartalmú szabályozó bevezetését nem találta szükségesnek.

A Bizottság a működési területek felelőseinek segítő támogatásával, velük együttműködésben, zavartalanul végezhette ellenőrző feladatait. Tagjai az Egyesület elnöke meghívásának eleget téve részt vettek az elnökségi üléseken és az egyesületi rendezvényeken.

Összefoglalóan kihangsúlyozza, hogy az Egyesület működése megfelelt a törvényekben és a 2022. március 4.-én módosított Alapszabályunkban meghatározott követelményeknek. Az Egyesület szakmailag eredményes, szervezeti működése tekintetében törvényes tevékenységet végzett a beszámolási időszakban.

Végül kéri a Felügyelő Bizottság beszámolójának elfogadását.

A levezető elnök megkérdezi a Közgyűlés résztvevőit, hogy van-e kérdés, vélemény, javaslat az elhangzottakkal kapcsolatban. Egyéb kérdés, hozzászólás nincs – állapítja meg a levezető elnök.

A levezető elnök kézfeltartással történő szavazásra bocsátja a beszámolójelentést.

A Felügyelő Bizottság beszámolóját a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

A Közgyűlés levezető elnöke ezután javasolja a 4. napirendi pontra való áttérést, és felkéri az Egyesület elnökét, hogy ismertesse az Elnökség 2023. évi főbb feladatait.

4. sz. napirendi pont

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok, az Egyesület elnöke ismerteti a 2023. év várható főbb feladatait (5. sz. melléklet). Azzal kezdi, hogy a 2022. évi Közgyűlés által elfogadott tervet az Egyesület kissé hézagosabban teljesítette, mint ahogy az korábban megszokott volt. Ennek a legfőbb oka a pandémia miatti ismételt szigorítások, valamint a tagságban meglévő félelem is szerepet játszott. E tapasztalatokat is figyelembevéve, valamint arra is gondolva, hogy a szomszédunkban dúló háború következményei is kedvezőtlen körülményeket teremthetnek, a tervezett programot inkább keretprogramnak szánja az Elnökség. Ez egy rugalmas program, amit bármikor lehet tartalommal tovább bővíteni. Más partnerszervezetek tapasztalatait is látva arra készül az Elnökség, hogy ha szükséges, akár elektronikus úton is tudja tartani a kapcsolatot a tagsággal.

E bevezető után rátér a 2023. évi feladatokra.

A tervek szerint 2023-ban is elsősorban a szekciók lesznek tevékenységünk megszervezésének motorjai.

Az Elnökség 2023-ban önálló konferenciát nem tervez. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Tudományos Tanácsával együttműködve, felkérés esetén, kapcsolódik együttműködő partnerei által szervezett, az Egyesület profiljához illeszkedő konferenciák megtartásához.

A korábbi évekhez hasonlóan klubrendezvények és könyvbemutatók is tervben vannak az évben. A klubrendezvények továbbra is a biztonságpolitika és a felderítés/hírszerzés témakörével kapcsolatos kérdéseket tűzik napirendre.

Az érintett szervezet fogadókészsége és a rendelkezésére álló pénzügyi lehetőségek függvényében 2023-ban az Egyesület látogatást tervez egy később pontosítandó felderítőalakulatnál.

Ebben az évben is rendszeres kapcsolatot kíván az Egyesület tartani a következő együttműködő szervezetekkel: Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége; Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetségének Rendvédelmi Tagozata; Magyar Tartalékosok Szövetsége /MATASZ/; Magyar Hadtudományi Társaság; Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság; Magyar Rendészettudományi Társaság; Békefenntartók Bajtársi Egyesülete; Balassi Bálint Bajtársi Egyesület.

Az Elnökség 2023-ban fontos feladatának tekinti a háború és a pénzügyi-gazdasági-energiaügyi válság leküzdése érdekében hozott eddigi törvények, kormányrendeletek bennünket érintő hatásairól történő tájékoztatást, illetve mozgósítani kívánja tagjainkat arra, hogy kövessék figyelemmel az új intézkedéseket.

Az Elnökség naprakész tájékoztatást kíván adni a tagság számára szociális, üdültetési és kegyeleti ügyekben.

Új kezdeményezés az Elnökség részéről, hogy meg szeretné vizsgálni a Garmin rendszer, valamint az Országos Mentőszolgálat és a Vodafone által közösen készített digitális programokban tagságunk részvételi lehetőségét, amely programok lehetővé teszik, hogy a programban regisztrált személyek gyors, szakszerű segítséget kapjanak baleset esetén.

Részleteiben a mellékletben található meg a javasolt keretprogram.

A levezető elnök megkérdezi a Közgyűlés résztvevőit, hogy van-e kérdés, vélemény, javaslat az elhangzottakkal kapcsolatban.

Gabrovsky Gábor ny. alezredes jelentkezik hozzászólásra. Négy kérdést, illetve felvetést fogalmaz meg:

- Korábban szó volt arról, hogy egyszer mód nyílik majd a KNBSZ elhelyezésére szolgáló laktanya meglátogatására. Mikor valósul ez meg?
- Ismeretei szerint a m. kir. 1. honvéd felderítő-zászlóaljnak a Dózsa György úton van egy emléktáblája. Javasolja, hogy vizsgálja meg az Elnökség, lehetne-e koszorúzási szertartást szervezni az emléktáblánál.
- Úgy tudja, az NKE Zrínyi kampuszán létezik egy híradó múzeum, ami előzetes bejelentkezés után látogatható. Javasolja felvenni a programok közé a múzeum meglátogatását.
- Érdeklődik, tudunk-e valamit a volt KFH objektum sorsával kapcsolatban.

Az elnök a felvetett kérdések kapcsán a következőkről tájékoztatja a Közgyűlést:

- A KNBSZ főigazgatója ígéretet tett rá, hogy egy alkalmas időpontban lehetővé teszi az Egyesület tagjai számára az objektum meglátogatását. Az elnök napirenden tartja a kérdést, de úgy gondolja, ebben a jelenlegi, szomszédunkban dúló háború időszakában nem valószínű, hogy ezt a látogatást meg lehet szervezni. Kéri a tagság türelmét.
- Bár ő maga nem tudott erről az emléktábláról, de az Elnökség utánajár a tényeknek. Nem látja elvi akadályát, hogy egy ilyen koszorúzási megemlékezésre sor kerüljön.
- Az Egyesület egyik tagja, dr. Zán Krisztina ezredes felajánlotta segítségét egy látogatás megszervezésére a híradó múzeumba.
- A KFH volt objektumának sorsa nem tartozik az Egyesület kompetenciájába, így nem is tud semmit a jelenlegi, vagy a tervezett sorsáról.

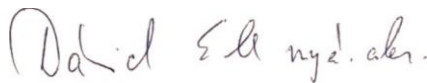
Ezután a levezető elnök kézfeltartással történő szavazásra bocsájtja a munkatervet.

A Felderítők Társasága Egyesület 2023. évi munkatervét a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

A levezető elnök mindenkinek megköszöni a jelenlétet a Közgyűlésen. Jó egészséget és jó munkát kíván.

Befejezésül meghallgattuk a Szózatot, majd bezárta a Közgyűlést.

Budapest, 2023. február 22-én

/ Széles Ernő ny. ddtbk. /
levezető elnök

/ Dávid Ede ny. alez. /
jegyzőkönyvvezető

/ Somkutas Róbert ny. alez. /
jkv. hitelesítő

/ Síkvölgyi László ny. alez. /
jkv. hitelesítő

/ Dr. Tömösváry Zsigmond ny. ddtbk. /
elnök

A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET ELNÖKSÉGÉNEK BESZÁMOLÓJA A 2022. ÉVBEN VÉGZETT MUNKÁRÓL

Tisztelt Közgyűlés!

Kedves Barátaim!

A 2022. évi tevékenységünket Egyesületünk szervezeti stabilitásának megőrzése, a honvédelem érdekében tevékenykedő társadalmi szervezetek sorában elfoglalt helyének megerősítése, együttműködő partnereinkkel meglévő kapcsolataink további erősítése, tagjaink számára színvonalas, vonzó programok szervezése, szociális kérdésekben támogatása és ezzel együtt a taglétszám viszonylagos stabilizálódása jellemezte.

A beszámolási időszakban *Elnökségünk fontos feladata* volt a 2022. évi beszámoló közgyűlésen elfogadott határozatokban, illetve a Feladattervben megfogalmazott tennivalók végrehajtása. Ezek közül is kiemelném a jogszabályban előírt okmányoknak és jegyzőkönyveknek a Fővárosi Törvényszék, illetve az Országos Bírói Hivatal részére történő előkészítését és felterjesztését, különösen annak tükrében, hogy módosítottuk az Alapszabályunkat. Ugyanígy fontosnak tartom megemlíteni az Elnökség, valamint az egyes Szekciók által önállóan, illetve együttműködő partnereinkkel közösen szervezett rendezvényeinket. Közülük is kiemelten a KNBSZ Tudományos Tanácsával és a Nemzeti Közszerződési Egyetem Katonai Nemzetbiztonsági Tanszékével közösen a Stefánia Palotában szervezett konferenciánkat, továbbá a Felderítők Napja alkalmából, családtagok részvételével tartott jubileumi ünnepi megemlékezésünket.

Az *Elnökség* a tárgyévben *három elnökségi ülést* tartott. Napirendjén az Elnökség éves munkaprogramja, az Egyesület által szervezett rendezvények, programok, az együttműködő partnereinkkel kötött megállapodások előkészítésével és végrehajtásával összefüggő feladatok, tagfelvételek, illetve egyéb technikai jellegű kérdések szerepeltek. Az üléseken az elnökség tagjai fegyelmelmentesen megjelentek, azok mindig határozatképesek és igen aktívak voltak. Valamennyi elnökségi ülésünket jelenlegi székhelyünkön, a Kerepesi út 29/b alatti Tanácsteremben tartottuk. A *2022. március 4-én tartott beszámoló, feladatszabó és tisztújító közgyűlésen* pedig számot adtunk a megelőző négy évben elvégzett munkáról, valamint meghatároztuk a 2023. év várható főbb feladatait és megválasztottuk az Egyesület tisztségviselőit a következő, immár öt éves időszakra.

Az ülések előkészítése és megszervezése érdekében végzett lelkiismeretes munkájáért ezen a fórumon is szeretnék köszönetet mondani *Dávid Ede ny. alezredes úrnak, az Elnökség titkárának*, illetve anyagi ügyeink folyamatos és precíz intézéséért *Zsoltész Gábor ezredes úrnak, pénzügyi referensünknek*.

Az Elnökség aktívan kivette részét a *központi rendezvényekre történő mozgósításból*, illetve maga is több rendezvényt szervezett. Az Elnökség szervezte például az Egyesület képviselőinek részvételét a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat és más együttműködő szervezetek által tartott rendezvényeken, testületi üléseken, konferenciákon, könyvbemutatókon, tájékoztatókon, technikai bemutatókon. Ugyancsak az Elnökség készítette el az Egyesület tevékenységével kapcsolatos, felterjesztésre került, központilag előírt jelentéseket, tájékoztatókat, adatlapokat.

Egyesületünk képviselőjében Gyenes István ny. dandártábornok úrral – immár hagyományosan – részt vettünk a *Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetségének rendezvényein*. Így – többek között – tisztújító közgyűlésükön, illetve a *Hon- és Rendvédelmi Tagozat elnökségi ülésein*, ahol jelenleg is – mint a Felderítők Társasága Egyesület elnöke – tag vagyok.

Munkánk alapvető színtereinek ebben a beszámolási időszakban is a Szekciókat tekintettük.

Egyesületünk Tudományos Szekciója a beszámolási időszakban Egyesületünk Alapszabályával, valamint az Elnökség éves munkaprogramjaival összhangban végezte munkáját. Tevékenységét az év első felében még korlátozta a 2019 végén kitört, majd hosszabb időn át elhúzódó koronavírus-járvány, a beszámolási időszak második felében azonban munkánkat már folytathattuk.

A Szekció továbbra is fő feladatának tekintette a felderítés/hírszerzés és a biztonságpolitika témakörével kapcsolatos rendezvények (konferenciák, klubnapok, könyvbemutatók, látogatások) szervezését, aktuális témák feldolgozását, szakmatörténeti kutatási eredmények rendszerezését, megjelenítését és közreadását. Kapcsolatokat keresett és ápolt más, hasonló profilú szervezetekkel és intézményekkel, kereste és kezdeményezte a velük való együttműködést és a közös fellépés lehetőségét. A Szekció továbbra is nagy figyelmet fordított Egyesületünk tagjainak mozgósítására, szakmai összetartozásuk erősítésére. Továbbra is biztosította és igény szerint elérhetővé tette a tagjaink által képviselt szakmai tudást és tapasztalatot. A Szekció támogatta az Egyesület évkönyvének és konferencia-kiadványainak megjelenítését, segítette a *Felderítő Szemle* megjelenését.

A Szekció (az Elnökség támogatásával) a beszámolási időszakban a korlátozások lazításával, együttműködő partnerével – a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálattal – egy konferenciát és két klubrendezvényt szervezett.

2022. május 24-én a KNBSZ Tudományos Tanácsával és a NKE Nemzetbiztonsági Intézetével együttműködve, az NKE Ludovika főépület Kápolnájában a Rádióelektronikai felderítés múlt, jelen, jövő címmel szakmai konferenciát szervezett. A konferencia célja volt perspektivikus megközelítésben áttekintést adni a szakterületek fejlődéséről, gondolatokat ébreszteni a témák iránt érdeklődőkben. Aktualitását az is alátámasztotta, hogy a rádióelektronikai felderítés éppen 2022-ben ünnepelte a létrehozásának 75. évfordulóját. A rendezvény előadói színvonalas előadásokban részletezték:

- a rádióelektronikai felderítés történetét, technikai alapjait;
- a távközlési technológia jelenét és fejlődésének távlatait, a REF előtt álló kihívásokat;
- a széles sávú RH-adatszerzés és -iránymérés technológiai fejlesztésének irányait;
- az RH-iránymérés hitelesítési kihívásait, valamint az elektronikai hadviselés jövőjét a technikai fejlesztések tükrében.

A konferencián 75 fő vett részt, közülük 53 fő Egyesületünk tagja volt.

A Szekció biztonságpolitikai klubjának rendezvényei 2022 őszén folytatódtak. Két alkalommal tartottunk nagy érdeklődéssel kísért klubnapot.

Az első rendezvény előadója Kozár Tibor ny. ezds. úr volt, aki korábban katonai és légügyi attaséként szolgált Moszkvában. Előadása az orosz–ukrán háború főként katonai vetületeit részletezte. Az előadó rámutatott a konfliktus okaira, az érdekelt felek és a korlátozott műveletek céljaira, a katonai műveletek megvalósításának körülményeire. Érdekesítő volt ezredes úr elemzése az orosz belső politikai és katonai viszonyainak alakulásáról, a haderő helyzetének objektív értékeléséről. Szakmai szempontból rendkívül tanulságos a helyzetről szóló tájékoztatások kezelése, az információk felhasználása, de nem utolsósorban az egyes kulcsszereplők hozzáállása a konfliktushoz. Az előadó részletezte a katonai műveletek sikereit és hibáit, helyi tapasztalatai birtokában érdekes információkhoz juthattunk az orosz haderő képességeiről és korlátairól. Kozár ezredes úr értékelésében rámutatott a tűzszüneti megállapodás korlátaira, valamint előtekintést kaptunk a konfliktus nem túl pozitív jövőjét illetően. A jól sikerült programon 30 tagtársunk vett részt.

A november 21-i klubrendezvényünkön *Dr. Fenyves Péter* ny. ezds. a hadtudományok kandidátusa, korábbi ankarai attasénk tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást *Törökország határai* címmel. A *rendezvényen 20 fő* vett részt. Az előadó napjaink Törökországának fenyegetéseit ismertette, amelyek török értékelések szerint Fethullah Gülen hitszónok mozgalma, a kurd szeparatizmus és a kemalista ellenzék. Fenyves ezds. úr elemezte az ország regionális sajátosságait, Törökország és néhány közel-keleti állam viszonyát, külön kitért a török haderő helyzetére. A katonai projektek ismertetésével megismertük a haderő fejlesztési irányait, a NATO és Törökország viszonyát, valamint a török–EU kapcsolatok helyzetét. Az előadó értékelése szerint a török csatlakozási szándék továbbra is fennáll, de az EU regulációit nem fogadják el. A regionális értékelésben részletes tájékoztatást hallgattunk meg a török–kurd viszonyról – határon belül és azon kívül is –, különös tekintettel Szíriára. Az előadó részletesen kitért Törökország nemzetközi kapcsolataira, közte az Amerikai Egyesült Államokhoz, Oroszországhoz, Ukrajnához és Kínához fűződő viszonyra. A hadiipari tevékenység elemzéséből ismereteket szerezhettünk a török hadiipar jelenlegi képességeiről, a fejlesztési irányokról. Ugyanakkor az előadó érzékeltette a jelenlegi gazdasági nehézségeket, illetve a következő évi választásokra történő felkészülés helyzetét.

Az előadást követően igen intenzív párbeszéd kezdődött, ami világosan tükrözte a tagság téma iránti érdeklődését, az elhangzott válaszokból pedig átfogó képet kaptunk a NATO második legnagyobb haderővel rendelkező tagállamának aktuális helyzetéről.

A szekció továbbra is *támogatta Egyesületünk Évkönyvének* szakmai tartalommal történő megtöltését. Tagjaink lehetőségükhöz képest részt vettek az együttműködő szervezetek rendezvényein.

Összegezve megállapítható, hogy Tudományos Szekció az elmúlt évben is a körülményeihez képest aktívan és célirányosan tevékenykedett, valamint végrehajtotta a Közgyűlés által jóváhagyott éves munkatervét.

Örömmel jelentem, hogy rendezvényeinket tagjaink szívesen és rendszeresen látogatják, igénylik a találkozást, érdeklődnek programjaink iránt. Ezúton is köszönetemet fejezem ki mindazon tagtársunknak, előadóinknak, akik rendezvényeinken vagy azok megszervezésében szerepet vállaltak, szerzői, oktatói, tudományos-kutatói, szakértői tevékenységükkel növelték egyesületünk hírnevét és tekintélyét. Munkájukra a jövőben is számítunk!

Az Elnökség nevében külön is megköszönöm Dr. Kis-Benedek József ny. ezredes úrnak, a Tudományos Szekció vezetőjének az áldozatkész, színvonalas munkát!

A *Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció* is a beszámolási időszakban az Egyesület és a Szekció éves munkaprogramja alapján szervezte tevékenységét. Eredményes munkát végzett a *Felderítők Napja* – immár hagyományossá vált – ünnepi rendezvény előkészítése és megszervezése terén.

Az éves munkatervünkben kiemelt fontosságú rendezvényként számontartott megemlékezésünkre *2022. november 11-én*, a Stefánia Palotában került sor. Az elnöki megnyitót követően ünnepi beszéd hangzott el, melyet – a közelmúltban sajnálatosan elhunyt – Nyári Dezső ny. alezredes, Egyesületünk legelső titkári funkcióját betöltő alapító tagtársunk tartott. Ezt követően elnökünk, Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok tájékoztatta a megjelenteket a Felderítők Társasága Egyesület 2022. évi tevékenységének fontosabb eseményeiről. A rendezvényen – hagyományainkhoz híven – az elmúlt évihez képest kisebb számban ugyan – de részt vettek családtagok is. A pandémia okozta óvatosság ellenére is a *75 fős létszám* minden tekintetben elismerésre méltó. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével tagtársunk, Hajnik László, a HM védelempolitikáért felelős helyettes államtitkára, Szaszák János dandártábornok, a KNBSZ műveleti igazgatója és Dr. Resperger István ezredes, a NKE Nemzetbiztonsági Intézetének tanszékvezetője. Az együttműködő partnereink közül a MATASZ-t Széles Ernő ny. dandártábornok, a MATASZ elnöke, a Magyar Hadtudományi

Társaságot Prof. Dr. Kis Benedek József ny. ezredes, a Társaság Nemzetbiztonsági Szakosztályának elnöke, a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségét Dr. Sipos István ny. ezredes, a Szövetség ügyvezető elnöke, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságot Dr. Zeidler Sándor elnökségi tag, a Békefenntartók Bajtársi Egyesületét Nagy Gábor ny. ezredes alelnök, a Balassi Bálint Bajtársi Egyesületet pedig Galló István ny. ezredes, az Egyesület elnöke képviselte.

Szaszák János dandártábornok a KNBSZ vezetése nevében köszöntötte a megjelenteket. Méltatta az Egyesület színvonalas tevékenységét és a főigazgató úr nevében elismeréseket adott át a Felderítők Társasága Egyesület szakmai tevékenységet segítő munkájában kiemelkedő teljesítményt nyújtó tagjainak.

Szót kért és köszöntötte az Egyesület tagjait a Felderítők Napja alkalmából Hajnik László tagtársunk, a HM Védelempolitikáért felelős helyettes államtitkára is.

Az ünnepi megemlékezés hivatalos részének befejezését követően *ünnepi ebédre* került sor. Az ebédet követően vidám hangulatú, bajtársi, baráti beszélgetéseket folytattunk, melynek során tagjaink számos ötlettel járultak hozzá az Egyesület keretein belül végzendő munkánk még eredményesebbé tételéhez. Tanácsaitokat, javaslataitokat ezúton is köszönjük! Megvalósításukban Egyesületünk elnöksége számít cselekvő támogatásokra!

A Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció egyik kiemelt fontosságú feladata volt a hasonló profilú, velünk együttműködő társadalmi szervezetekkel való kapcsolattartás figyelemmel kísérése és segítése.

A *Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségével* kialakított, hagyományosan jó és bensőséges együttműködésünknek megfelelően – az Elnökség és a Szekció közös szervezésében – részt vettünk a Szövetség éves beszámoló közgyűlésén, a közös tagokkal együtt tagságunk *26 fővel* képviseltette magát a Magyar Honvédség 2. Vitéz Bertalan Árpád Különleges Rendeltetésű Dandár által rendezett *ejtőernyős napon*. Az ünnepi beszédekét követően a megemlékezők átvonultak az Ejtőernyős Emlékfalhoz, ahol az alakulat katonái és a hagyományörzők közös díszőrsége fogadta a megemlékezés koszorúit. Egyesületünk nevében Juhász György ny. dandártábornok szekcióvezető és Somkutas Róbert ny. alezredes elnökségi tag helyezték el koszorút. A koszorúzást követően katonai ejtőernyősök célba ugrással tisztelegtek elődeik emléke előtt.

Szeretném megköszönni Dr. Sipos István ny. ezredes ügyvezető elnök úrnak és a Szövetség vezetőinek a folyamatos, magas színvonalú együttműködést.

A korábban aláírt együttműködési megállapodások alapján, hatékony és tartalmas együttműködést folytattunk a *Magyar Hadtudományi Társasággal* és a *Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társasággal*. Kölsönösen részt vettünk egymás rendezvényein, konferenciáin, kiadványainkban kölcsönösen lehetőséget biztosítottunk egymásnak tudományos munkáink megjelentetésére. Mindkét szervezet vezetésének köszönjük a valóban élő, gyümölcsöző együttműködést.

A korábban megkötött megállapodások szellemében folytattuk az együttműködést a *Békefenntartók Bajtársi Egyesületével*. Szervezésükben került sor *Pákozdon, az ENSZ Nemzetközi Béke Napján* rendezett megemlékezésre és koszorúzásra, valamint az Összhaderőnemi Parancsnokság által szervezett, a *Békefenntartók Napján* megtartott rendezvényre, amelyen Egyesületünk több tagja is részt vett.

Ugyancsak folyamatos volt az együttműködés a *Balassi Bálint Bajtársi Egyesülettel*. Kölsönösen részt vettünk egymás rendezvényein, így például az Egyesület közgyűlésén és klubrendezvényein is, ahol Dr. Botz László ny. altábornagy, illetve Dr. Kis-Benedek József ny. ezredes tartott nagy figyelemmel kísért tájékoztatót. Ezen a fórumon is – valamennyiünk

nevében – köszönöm *Galló István ny. ezredes úrnak, az Egyesület elnökének* a kölcsönösen hasznos együttműködést.

Egyesületünk képviselőiben Széles Ernő ny. dandártábornok és Fekete János ny. ezredes kollégáink vettek részt a *MATASZ különböző hazai és nemzetközi rendezvényein* és tevékenykednek aktívan a tartalékosok körében. Tábornok úr a MATASZ elnöke és ilyen minőségében személye biztosítja annak, hogy a két szervezet tagjai kölcsönösen részt vehetnek egymás programjain és segítik egymás tevékenységét.

Ezúton is szeretném megköszönni Elnök Úrnak és a Magyar Tartalékosok Szövetségének az aktív együttműködést, a fogadókészséget.

Új kapcsolatunk is formálódik: a tárgyévben részt vettünk az *MH Kiber- és Információs Művelési Központ* által rendezett *Rend vagy káosz? Az információs műveletek aspektusai* című konferencián, illetve zászlószalagot kötöttünk a katonai szervezet csapatszólójára. Az alakulat parancsnoka tagtársunk, alapító tagunk, *Balogh Péter ezredes úr*, akinek köszönjük a lehetőséget!

Aktivitásunknak köszönhetően mára jelentősen *megnövekedett ismertségünk és elismertségünk*. Egyre több szervezet keresi a kapcsolatot Egyesületünkkel, szervez velünk közös programokat és veszi igénybe a tagjaink által képviselt szakmai tudást és tapasztalatot. Mindezek eredményeként az elmúlt évben jelentősen megnőtt a tagjaink sorába jelentkezők száma is.

A háború és a pénzügyi-gazdasági-energiaügyi válság időszakában szűkebbre szabott lehetőségeink függvényében is igyekeztünk kapcsolatainkat fenntartani. Szükséges, hogy minden kapcsolatunkat mozgósítsuk az eredményes munkavégzéshez.

Kérem tagjainkat, hogy azok, akik hozzánk hasonló célú civil társadalmi szervezetekkel, szponzorokkal való kapcsolatok kialakításában, különböző rendezvények előkészítésében részt kívánnak venni, jelentkezzenek a Szekció vezetőjénél. Széles Ernő tábornok úr, köszönöm a munkádat!

Bár ezzel a területtel alapvetően az Elnökség foglalkozik, de a munkaterület jellege miatt itt célszerű szólnom a *Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálattal* meglévő kapcsolatunkról.

Kapcsolatunk a Szolgálat vezetésével *töretlen és igen gyakorlatias*. Dr. Béres János altábornagy főigazgató úr folyamatosan támogatja az Egyesület tevékenységét, Koronczai Géza vezérőrnagy úr főigazgató-helyettes részt vett a konferenciánkon, Szaszák János dandártábornok úr műveleti igazgató pedig a Felderítők Napja alkalmából rendezett családi rendezvényünkön. A pozitívumokhoz sorolom azt a tényt is, hogy Dr. Vida Csaba alezredes úrral együtt tagjai lehettünk a Szolgálat szakmai folyóirata, a Felderítő Szemle megjelenését segítő Szerkesztő Bizottságnak. Fontosnak tartom azt is, hogy főigazgató úr meghívására a Szolgálat állománygyűlésein három fővel rendszeresen képviselhetjük Egyesületünket. Oroszi Zsolt vezérőrnagy úr főigazgató-helyettes és Pánczél Krisztián ezredes humán igazgató, illetve Dr. Kenedli Tamás ezredes, a KNBSZ Tudományos Tanácsa titkárának részéről folyamatos konstruktív támogatásban van részünk.

Ezen a fórumon is szeretnék köszönetet mondani Dr. Béres János altábornagy főigazgató úrnak és a KNBSZ felelős beosztású vezetőinek az Egyesületünkhöz való pozitív hozzáállásáért és a támogatásért.

A *Szociális Szekció* feladatait 2022-ben a Felderítők Társasága Egyesület Alapszabálya, valamint a környezetünkben bekövetkezett változások határozták meg.

2022-ben Egyesületünk és ezen belül a Szociális Szekció munkájára a koronavírus utóhatásai, valamint az életkörülményekben bekövetkezett negatív változások továbbra is erősen hatottak.

Az előző évhez viszonyítva már több rendezvényen volt lehetőségünk részt venni, ennek ellenére a folyamatos kapcsolattartás továbbra is esetenként nehézségekbe ütközött. Ezzel együtt több esetben olyan a feladatkörünkbe tartozó információhoz jutottunk, ami javította a tagság informáltságát szociális területen.

Az elmúlt évben is megtartottuk *három alapelvünket*:

Tevékenységünk fő jellemzője legyen a *tapintatosság*, a szükséges szintű *segítség* megtalálása, valamint olyan *léggör* kialakítása, hogy nehéz helyzetbe került társaink bizalommal forduljanak hozzánk.

Továbbra is kiemelt figyelmet fordítottunk a feladatkörünkbe tartozó hiteles információk begyűjtésére és a tagjainkhoz történő eljuttatására.

A Szociális Szekció a 2022. évi munkatervben meghatározott feladatait az alábbiak szerint oldotta meg:

- a Szekció vezetője minden alkalommal részt vett az Egyesület elnökségi ülésein, a szociális kérdésekben tett lépéseiről rendszeresen tájékoztatta az Elnökséget, illetve javaslatokat tett a szociális kérdésekben megoldandó feladatokra;
- a Szekció önkéntes tagjain keresztül az év során figyelemmel kísérte az Egyesület tagjainak szociális helyzetét;
- a kórházba került társainkat több esetben is meglátogattuk, illetve alkalmanként adtunk olyan támogatást, ami a kórházi körülmények jobb elviselését segítette elő;
- figyelemmel kísértük az egyedül maradt társaink életét, és megadtuk számukra a szükséges támogatást.

Fontosnak tartottuk az *együttműködést a Felderítő I–II. nyugdíjas tagozatok vezetőivel szociális kérdésekben*. Mindhárom szervezet törekedett arra, hogy mindenki azonos információval rendelkezzen szociális és kegyeleti ügyekben. A Szekció folyamatosan figyelemmel kísérte a szociális területen bekövetkezett jogszabályi változásokat, és igyekezett segíteni a tagok tájékoztatását. Felhasználta a zárt közösségi oldalakon, az email levelező rendszereken keresztül a kapcsolattartásra, illetve tájékoztatásra és tájékozódásra kínáló lehetőségeket. Elsősorban információkkal, a lehetőségek megkeresésével, néhány bajtársunk önzetlen közreműködésével pedig beteg társaink meglátogatásával tudtuk segíteni a rászorulókat.

A Szekció részt vett *elhunyt tagtársaink temetésének megszervezésében*, a részvétel koordinálásában. A temetéseken a Felderítők Társasága Egyesület minden alkalommal képviseltette magát. Rendszeresen segítettük a hozzátartozókat az ilyenkor szükséges eljárás lebonyolításában. A beszámolási időszakban *hat bajtársunk távozott közülünk: Török Árpád ny. ezredes, Dr. Sallai Imre ny. ezredes és Vincze Béla ny. alezredes, Egyesületünk Örökös Tiszteletbeli Tagjai, valamint Gerlits Péter ny. alezredes és Orosz Péter ny. alezredes, és a közelmúltban Nyári Dezső ny. alezredes, Egyesületünk alapító tagjai*. Tisztelettel és kegyelettel vettünk részt, képviseltük Egyesületünket elhunyt bajtársaink temetésén. Köszönet mindazoknak, akik megjelentek a végtisztesség megadásán.

Kérlek Benneteket, rövid, néma felállással tisztelegjünk elhunyt bajtársaink emléke előtt!

Megkaptuk, sokszorosítottuk és terjesztettük a Honvédelmi Minisztérium által összeállított *Obsitos* tájékoztató anyagot tagságunk körében.

Az év során részt vettünk a Fővárosi Nyugdíjasok Szociális és Kegyeleti Munkabizottságának munkájában. A Munkabizottságon keresztül információkhoz jutottunk a MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság ügyfélszolgálati tevékenységében bekövetkezett változásokról, a Honvédelmi Idősgyűjti Munkacsoport üléséről, illetve kísérletet tettünk a *Gondosóra* programban történő részvételre. Sajnos a belépés a programba nehézkes, és a megvalósulása 6-7 hónapot is igénybe vehet. Ezért a digitális technika kihasználásával 2023-ban új lehetőségeket szeretnénk a tagság részére bemutatni.

Összességében megállapítható, hogy a Szociális Szekció – az érintett állami és társadalmi szervezetekkel együttműködve – részt vett a szociális jellegű rendezvények előkészítésében, illetve a tagság tájékoztatásában. Ezen a téren kiemelném *Juhász György*, *Nyári Dezső* és *Somkutas Róbert* tagtársaink szociális tevékenységét, segítségét, illetve a két nyugdíjas szervezet vezetőjének, *Altorjai Sándor* és *Dlask Róbert* ny. ezredes uraknak, tagtársainknak együttműködési készségét. A Szekció által 2022-ben elvégzett munka segítette a Felderítők Társasága Egyesület szociális célkitűzéseinek megvalósítását, erősítette a tagság összetartozását.

Külön is megköszönöm *Juhász György* ny. dandártábornok úrnak, a Szekció vezetőjének nagy empátiával végzett lelkiismeretes munkáját!

Mindenképpen szeretnék szólni a *Felügyelő Bizottság* Egyesületünk munkáját támogató tevékenységéről. A Bizottság hatékony és aktív segítséget nyújtott ahhoz, hogy Egyesületünk minden tekintetben a jogszabályi előírásoknak megfelelően szervezze munkáját, életét. Vezetője, illetve képviselője rendszeresen részt vett az elnökségi üléseken és véleményével folyamatosan segítette munkánkat. Szeretnék ezért külön is köszönetet mondani *Pászka Tibor* ny. dandártábornok úrnak, a FEB elnökének és a Bizottság tagjainak!

Szervezeti életünket illetően a beszámolási időszakban *egy beszámoló, feladatszabó és tisztújító Közgyűlést* tartottunk. A Közgyűlésen az Elnökség és a Felügyelő Bizottság beszámolt a végzett munkáról, a pénzügyi referens pedig számot adott az Egyesület pénzügyi helyzetéről, illetve az Alapszabály szerinti tevékenység érdekében felhasznált eszközökről. A Közgyűlés jóváhagyta az Elnökség és a pénzügyi referens beszámolóját, tudomásul vette a Felügyelő Bizottság tájékoztatóját, illetve meghatározta az Egyesület 2022. évi feladatait. A Jelölő Bizottság javaslatának megfelelően megválasztotta az Egyesület tisztségviselőit és módosította az Alapszabályt, valamint jóváhagyta az elismerésekre vonatkozó javaslatokat.

Ami a taglétszám alakulását illeti, 2022-ben, a beszámolási időszakban, *6 fő elhalálozott és 3 fő kilépett* tagjaink sorából. Az év folyamán *6 fő rendes taggal gyarapodtunk*. Örömmel jelenthetem, hogy az előbbiekből négy fő aktív állományú, ami reményeink szerint egy új tendenciát jelent. Jelenlegi taglétszámunk *158 fő, (21 Örökös Tiszteletbeli Tag, 132 rendes tag, öt pártoló tag)*, ami az Egyesület presztízsének és vonzerejének megőrzéséről tanúskodik.

Egyesületünk életének és tevékenységének bemutatását segítendő ez alkalommal is kézbe vehettétek idei *Évkönyvünket* (sorrendben immár a tizenkettediket!). A kiadvány szemléletes áttekintést ad éves munkánkról, tartalmazza éves beszámolóinkat és munkatervünket, képeket, híreket közöl tagságunk és a szervezetünk iránt érdeklődők számára. Külön köszönöm – mindannyiunk nevében – *Dr. Kis-Benedek József* ny. ezredes úrnak, *Ledács Kiss Jenő* ny. ezredes úrnak és *Gál Csaba* ny. ezredes úrnak az évkönyvünk megjelenítése érdekében kifejtett áldozatkész munkáját!

Rendezvényeink *képi dokumentálásáért* köszönetemet fejezem ki *Gál Csaba* ny. ezredes, *Hugyecz György* ny. alezredes és *Dr. Kemény János* tagtársainknak.

Az Elnökség és *Gyenes István* ny. tábornok úr munkájának, valamint a *Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat* illetékesei segítő támogatásának köszönhetően, működik és folyamatosan naprakész honlapunk. Köszönet érte minden közreműködőknek!

Ezúton szeretném tájékoztatni a Közgyűlést, hogy Egyesületünk működési feltételrendszere javítása érdekében tagtársunk, *Király Elemér ny. ezredes* aktív munkája eredményeként a korábbi évekhez hasonlóan, 2022-ben ismételtén *pályázatot nyújtottunk be* a Nemzeti Együttműködési Alaphoz. 2022-ben pályázati munkánkkal kapcsolatban *két feladat volt*: az egyik az előző évben elnyert pályázati pénz szabályos elszámolása, a másik pedig a következő évi pályázat beadása.

A 2021-ben megnyert 300 ezer forint támogatást a 2021-évi évkönyv kiadásának *nyomdai költségére* költöttük el. A beszámolót a meghatározott határidőre, 2022. április 30-ra leadtuk, amit a kiíró elfogadott.

2022 októberében is benyújtottuk pályázatunkat, amit a kiíró befogadott, érvényesnek nyilvánított. Megkaptuk a támogatói okiratot is, várjuk a megigényelt 350 ezer forint megjelenését a számlánkon. A pénzt szintén az évkönyvünk nyomdai költségének kifizetésére tervezzük felhasználni. Az elmúlt évekhez hasonlóan várható, hogy a kapott támogatás összege nem fogja fedezni az évkönyv teljes nyomdai költségét, de ezen összeg lehetővé teszi, hogy a máshonnan befolyó bevételeinket (pl. tagdíjbevétel) szabadabban használhatjuk fel. (Elnökségün megállapodtunk az Évkönyv jövőjét illetően!)

Az eddig *kapott pályázati források hatékonyan hozzájárultak* egyesületünk stabil gazdasági helyzetéhez és a magasabb színvonalú szakmai tevékenység végzéséhez.

A pályázat előkészítése és beadása terén végzett odaadó munkájáért ezúttal mondok köszönetet *Király Elemér ny. ezredes, Zsoltész Gábor ezredes és Dr. Kis-Benedek József ny. ezredes* tagtársainknak!

Az Elnökség szinte napi kapcsolatban volt a Kerepesi úti objektumot üzemeltető HM szervezet kijelölt egységeivel, valamint a számlánkat kezelő OTP-vel. Valamennyi Elnökségi ülésünket az objektum tanácstermében tartottuk, ami szorosabb koordinációt kívánt programjaink tervezése során. A székhelyünkön tartott rendezvényeink előkészítéséhez és végrehajtásához komoly segítséget kaptunk *Üveges Tibor törzsszázlós úrtól*. A klubrendezvényeinkre és az elnökségi ülésre igénybe vehető 1. emeleti kis tanácssteremhez a hozzájutás ugyan *téritésmentes*, de mostantól lényegesen körültekintőbb koordinációt igényel. Az objektum felügyeletét ellátó szervezettel és annak képviselőjével, *konstruktív kapcsolatot* sikerült kialakítanunk, melynek eredményeként rendezvényeink megtartása az objektumban továbbra is biztosított.

Tisztelt Közgyűlés!

Kedves Barátaim!

Az Elnökség nevében ennyiben kívántam számot adni az elvégzett munkáról. A beszámolóval kapcsolatban várjuk hozzászólásaitokat, véleményeket, javaslataitokat!

Mind a magam, mind pedig az Elnökség tagjai nevében minden kedves tagtársunknak és együttműködő partnereinknek szeretném megköszönni az elmúlt esztendőben nyújtott támogatást, rendezvényeinken az aktív részvételt.

Köszönöm megtisztelő figyelmeteket!

Budapest, 2023. február 22.

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. ddtbk.

elnök

**A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET 2022. ÉVI
EGYSZERŰSÍTETT BESZÁMOLÓJA ÉS 2023. ÉVI
PÉNZÜGYI TERVE**

A Felderítők Társasága Egyesület az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény szerint Magyarországon a civil szervezetek közhiteles névjegyzékében nyilvántartásába vett egyesület. A bejegyzett adatai megtalálhatók Magyarország bíróságai hivatalos honlapján.

A Felderítők Társasága Egyesület – tekintettel arra, hogy vállalkozási tevékenységet nem folytat és éves árbevétele nem éri el az 50 millió forintot, illetve nem közhasznú besorolású – egyszeres könyvvitelt vezethet. Ezek alapján, illetve a számviteli törvény szerinti, egyes egyéb szervezetek beszámoló-készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 479/2016. Korm. rendelet alapján, a Felderítők Társasága Egyesület egyszerűsített beszámoló készítésére kötelezett, melynek részei az egyszerűsített eredménylevezetés és egyszerűsített mérleg.

A Felderítők Társasága Egyesület 2022. évben sem költségvetési támogatásban, sem cél szerinti juttatásban nem részesült. Vezető tisztségviselőinek juttatást nem nyújtott.

A vagyon felhasználásával kapcsolatosan a Felderítők Társasága Egyesület 2022. év végén 4 darab tárgyi eszközzel (laptop) rendelkezik, amelyek számviteli értéke 0 Ft.

A Felderítők Társasága Egyesület gazdálkodásának törvényi előírásoknak történő megfelelése érdekében 2022. évben is időben benyújtotta és letétbe helyezte az Országos Bírósági Hivatalnál a 2021. évről szóló, közgyűlés által elfogadott éves egyszerűsített beszámolót, a közhasznúsági mellékletekkel együtt.

A Felderítők Társasága Egyesület eleget tett a Nemzeti Adó és Vámhivatal felé az előírt bevallási kötelezettségeinknek, amelynek keretében elszámolt a 2020. évben felajánlott személyi jövedelemadó 1%-ával. Mindezek alapján igazolta, hogy továbbra is megfelel a befizetett személyi jövedelemadó 1%-ának fogadásához előírt feltételekkel. Jelenleg a NAV 2022. rendelkező évre regisztrált személyi jövedelemadó 1%-os kedvezményezett listáján a Felderítők Társasága Egyesület továbbra is szerepel

FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET
2022. ÉVI PÉNZFORGALMA

	Bevétel	Ft	Megjegyzés
1	Előző évi pénzmaradvány	876 755	Pénztár 249.930 Ft. Bank 626.825 Ft
2	Tagdíj	301 000	98 fő
3	Kamat	1	
4	Pályázat	350 000	Bethlen Gábor Alap
5	Közcélú adomány	0	Támogatóktól
6	Közcélú tevékenységgel kapcsolatos bevétel	0	Egyéb szervezetektől közcélú tevékenység megvalósítására befizetett (kiszámlázott) összeg
7	Adó 1%-a	144 259	2021. évi jövedelmek után felajánlott
8	<i>Tárgyévi végleges bevételek</i>	<i>795 260</i>	
I.	Bevételek összesen:	1 672 015	

	Kiadás	Ft	Megjegyzés
1	Működési kiadások	258 792	77 E Ft telephely bérlete, 18 E Ft bankköltség, 164 E Ft irodaszer, postaktg., toner
2	Tárgyi eszköz vásárlása	0	Számítógép, telefon, fax
3	Adófizetési kötelezettség	0	
A	Működési kiadások	258 792	
1	Szakmai kiadások	871 000	
	<i>Buszbérlés</i>	<i>180 000</i>	
	<i>Évkönyv</i>	<i>588 000</i>	Évkönyv 2022
	<i>Zászlószalag, roll up</i>	<i>81 000</i>	
	<i>Tagsági kártya</i>	<i>20 000</i>	
	<i>Pályázati díj</i>	<i>2 000</i>	
2	Kegyeleti kiadás	62 800	
B	Közcélú kiadások	933 800	Alapszabály szerinti közcélú kiadások
	Tartalék	0	
C	Tartalék	0	
1	Tárgyévi kiadások	1 192 592	
II.	Kiadások összesen (A+B):	1 192 592	

Tárgyévi eredmény -397 332 Tárgyévi bevétel < tárgyévi kiadások = pénzmaradvány csökkent

2022. évi maradvány (I-II) 479 423 Pénztár 381.465 Ft Bank 97.958 Ft

**Az egyszerűsített beszámoló eredménylevezetésének előírt tagolása az egyszerűsített könyvvitelt vezető
egyéb szervezetnél/alapítványnál/társadalmi szervezetnél**

FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET

2022

18191499-1-42

1087. BUDAPEST KEREPESI ÚT 29/b.

	Megnevezés / E Ft	Alaptevékenység		Vállalkozási tevékenység		Összesen	
		előző év helyesb.	tárgyév	előző év helyesb.	tárgyév	előző év helyesb.	tárgyév
1. A.	Végleges pénzbevételek, elszámolt bevételek (+II)	813	0	795	0	813	0
2.	1. Pénzügyileg rendezett bevételek	813	0	795	0	813	0
3.	- tegdij	340		301		340	
4.	- alapítótól kapott befizetés						
5.	- támogatások	0		0		0	
6.	- egyéb bevételek	473		494		473	
7.	ebből SZJA 1%	173		144		173	
8.	II. Pénzbevétel nem jelentő bevételek						
9. B.	Végleges pénzkidadások, elszámolt ráfordítások (III.+IV.+V.+VI.)	1148	0	1193	0	1148	0
10.	III. Ráfordításként érvényesíthető kiadások	1148		1193		1148	
11.	IV. Ráfordítást jelentő eszközváltozások						
12.	V. Ráfordítást jelentő elszámolások						
13.	VI. Ráfordításként nem érvényesíthető kiadások						
14. C.	Tárgyévi pénzügyi eredmény (I.-III.-VI.)	-335	0	-398	0	-335	0
15. D.	Nem pénzben realizált eredmény (II.-IV.-V.)	0	0	0	0	0	0
16. E.	Adózás előtti eredmény (I.+II.) (III.+IV.+V.)	-335	0	-398	0	-335	0
17. F.	Fizetendő társasági adó			0			0
18. H.	Tárgyévi eredmény (E.-F.)	-335	0	-398	0	-335	0

Az egyszerűsített beszámoló mérlegének előírt tagolása az egyszerűes könyvvitelt vezető egyéb szervezetnél/alapítványnál/társadalmi szervezetnél					
FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET 2022 18191499-1-42 1087. BUDAPEST KEREPESI ÚT 29/b.					
Megnevezés / E Ft		Előző év	Előző év(ek) helyesbítése	Tárgyév	
ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)					
1. A. Befektetett eszközök (2–4. sorok)		0	0	0	0
1. IMMATERIÁLIS JAVAK					
2. TÁRGYI ESZKÖZÖK		0			0
3. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK					
4. Befejtett pénzügyi eszközök					
5. B. Forgóeszközök (6–9. sorok)		877	0	0	479
6. Készletek					
7. Követelések					
8. Értékpapírok					
9. Pénzeszközök		877			479
10. ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN (1+5. SOROK)		877	0	0	479
FORRÁSOK (AKTÍVÁK)					
12. C. Saját tőke (13–17. sorok)		-335	0	0	-398
13. I. Induló tőke / jegyzett tőke					
14. II. Tőkeváltozás / eredmény					
15. III. Lekötött tartalék					
16. IV. Tárgyévi eredmény, alaptevékenységből (közhasznú tevékenységből)		-335			-398
17. V. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből					
18. D. Tartalék		1212			877
19. E. Céltartalék					
20. F. Kötelezettségek		0	0	0	0
21. I. Hosszú lejáratú kötelezettségek					
22. II. Rövid lejáratú kötelezettségek					
23. FORRÁSOK (PASSZIVÁK) ÖSSZESEN (12+18+19+20. SOROK)		877	0	0	479

FELDERITŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET
2022
18191499-1-42
1087. BUDAPEST KEREPESI ÚT 29/b.

Tájékoztató adatok		E Ft.
A.	Központi költségvetési támogatás	0
	ebből: normatív támogatás	0
B.	Helyi önkormányzati költségvetési támogatás	0
	ebből: normatív támogatás	0
C.	Az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	0
D.	Az Európai Unió költségvetéséből vagy más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatás	0
E.	A személyi jövedelemadó meghatározott részének adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény alapján átutalt összeg	144
F.	Közszolgáltatási bevétel	0
G.	Végleges pénzbevételekből, elszámolt bevételekből a közhasznú tevékenység bevétele	445
H.	Végleges pénzkiadásokból, elszámolt ráfordításokból a közhasznú tevékenység érdekében felmerült pénzkiadás, ráfordítás	934
I.	Végleges pénzkiadásokból, elszámolt ráfordításokból a személyi jellegű ráfordítás (kiadás) ebből: vezető tisztségviselők juttatásai	0
		0

FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA KÖZHASZNÚ EGYESÜLET
2023. ÉVI PÉNZÜGYI TERVE

	Bevétel	Ft	Megjegyzés
1	Előző évi pénzmaradvány	479 423	
2	Tagdíj	300 000	100 fő
3	Kamat	0	
4	Pályázat	0	Bethlen Alapítvány (300.000 beadott)
5	Közcélú adomány	0	Támogatóktól.
6	Közcélú tevékenységgel kapcsolatos bevétel	0	Egyéb szervezetektől valamilyen közcélú tevékenység megvalósítására befizetett (kiszámlázott) összeg
7	Adó 1%-a	140 000	Adószám: 18191499-1-42
8	Tárgyévi bevételek	440 000	
I.	Bevételek összesen:	919 423	

	Kiadás	Ft	Megjegyzés
1	Működési kiadások	150 000	Bankköltség, bérleti díj, irodaszer
2	Működéshez szükséges eszközök vásárlása	0	
3	Adófizetési kötelezettség	0	
A	Működési kiadások	150 000	
1	Közcélú kiadások	350 000	
	<i>Évkönyv kiadása</i>	<i>100 000</i>	
	<i>Szakmai kapcsolatok ápolása</i>	<i>50 000</i>	
	<i>Szakmai kirándulás</i>	<i>200 000</i>	
2	Kegyeleti kiadás	0	
B	Közcélú kiadások	350 000	Alapszabály szerinti közcélú kiadások
	Tartalék	0	
C	Tartalék	0	
II.	Kiadások összesen (A+B):	500 000	

2023. évi felhasználható keret (I-II) **419 423**
Jóváhagyta: a Közgyűlés
2023.02.22-i ülése.

Dr. Tömösváry Zsigmond ny.
ddtbk. elnök

**A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET
FELÜGYELŐ BIZOTTSÁGÁNAK 2022. ÉVI BESZÁMOLÓJA**

Tisztelt Egyesületi Tagok!

A Felderítők Társasága Egyesület Felügyelő Bizottsága a 2022-es tisztújító közgyűlésen újraválasztva, változatlan személyi összetételben folytatta munkáját. Az Egyesület Alapszabályában meghatározott jogkörével és feladataival összhangban vizsgálta az egyesületi működés törvényességét, a pénzkezelési és az eszközgazdálkodási szabályok érvényesülését, a pályázati források előírásoknak megfelelő felhasználását.

A Bizottság az Egyesület Vezetőségét támogató tevékenysége során – Dr. Mihók Sándor alezredes közreműködésével – segítette a Közgyűlésen elhatározott alapszabály-módosítás elkészítését és törvényes elfogadtatását. Ugyancsak vizsgálta az etikai szabályzat kidolgozásának lehetőségét, de az Egyesület Elnökével egyetértésben – az egyesületi feladatokra és tevékenységre tekintettel – ezt nem találta szükségesnek.

A Bizottság a Vezetőség területekért felelős munkatársainak segítő támogatásával, velük együttműködésben végezhette feladatait. Tagjai részt vettek az elnökségi üléseken és az egyesületi rendezvényeken, tartalmas szakmai megbeszéléseket folytattak Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornokkal, az Egyesület elnökével és Zsoltész Gábor ezredes pénzügyi referenssel.

Tisztelt Egyesületi Tagok!

A Felügyelő Bizottság összegző megállapításai a következők.

Az Egyesület a vonatkozó törvények és jogszabályok betartásával, a 2022. március 4-én módosított Alapszabállyal összhangban működött. Célkitűzései közül eredményesen végezte a katonai felderítés történetének kutatását, dokumentálását, a hagyományok ápolását, a szakmatörténeti előadások és kiadványok terjesztését. Széles körű tudományos-szakmai kapcsolatokat ápol a szervezetekkel, kiemelten a fő szakmai támogató KNBSZ-szel. A pandémiás időszakban is tájékoztatta és segítette a rászoruló tagtársainkat.

A taglétszám örvendetes növekedése bizonyítja a tevékenység sikerét. A kedvező tendencia fenntartásához a jövőben szükség lesz az aktív állomány és a fiatalabb nemzedékek fokozott bevonására is.

A vonatkozó jogszabályok maradéktalan betartása igazolódott a pénzügyi bizonylatok tételes ellenőrzése, a kiadások jogszerűségének vizsgálata, a pályázati források felhasználásának célhoz kötése során. A leltár és az eszközök ellenőrzése nem tárt fel hiányosságot. Az iratkezelés a szabályoknak megfelelően történt.

Az Egyesület működését érintő jogszabálysértés, a szervezet érdekeit súlyosan sértő esemény nem jutott a Felügyelő Bizottság tudomására. Az Elnökség és az elnök az előírások betartásával hozta meg döntéseit, intézkedéseit.

A Felderítők Társasága Egyesület célkitűzéseit tekintve eredményes, működése vonatkozásában pedig törvényes tevékenységet végzett 2022-ben.

Tisztelt Tagtársak!

Kérem a Felügyelő Bizottság jelentésének elfogadását.

Budapest, 2023. február 24-én

Pászka Tibor ny. dandártábornok sk., FB-elnök

Ledács Kiss Jenő ny. ezredes sk., FB-tag dr. Mihók Sándor alezredes sk., FB-tag

A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET 2023. ÉVI MUNKATERVE

A 2022. évi Közgyűlésen elfogadott munkatervünket csak részben sikerült végrehajtanunk. Az azóta eltelt időszak tapasztalatait figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy új, eddig nem várt kihívással, a koronavírus által teremtett helyzettel, valamint egy megváltozott biztonságpolitikai környezet kedvezőtlen hatásaival kellett és kell még bizonyára egy ideig szembenéznünk.

Ennek megfelelően úgy igyekeztünk összeállítani a 2023. évi munkatervünket, hogy az a korábbinál is rugalmasabb keretet biztosítson Egyesületünk tevékenységének megszervezéséhez. Más együttműködő partnereink tapasztalatait is figyelembe véve, ebben az esztendőben is – ha a helyzet megkívánja – gyakrabban élünk majd az elektronikus, illetve a levél útján történő kapcsolattartás lehetőségével. Ennek gyakorlati kivitelezésében számíthatunk javaslatokra és aktív közreműködésekre. Csakis így őrizhetjük meg Egyesületünk jövőbeni működőképességét.

Terveink szerint az idén is elsősorban a Szekciók lesznek tevékenységünk megszervezésének motorjai.

Az Elnökség tervezi, szervezi és koordinálja a Szekciók tevékenységét, valamint biztosítja a szervezeti élet nélkülözhetetlen feltételeit és tartja a kapcsolatot az illetékes állami és társadalmi szervezetekkel, valamint az együttműködő partnereinkkel.

A Felderítők Társasága Egyesület Tudományos Szekciója az Elnökséggel szoros együttműködésben, a járványhelyzet, valamint a biztonságpolitikai környezet alakulásának függvényében 2023-ban is folytatja az elmúlt években már jól bevált rendezvényformák szervezését (konferencia, biztonságpolitikai klub, könyvbemutatók, látogatások stb.). Naptári tervét rugalmas keretprogramnak tekinti, azon az adott helyzet változása, valamint a tagjainkat érdeklő aktuális téma vagy esemény évközi felbukkanása esetén szükség szerint módosít.

A Szekció 2023. évi tervezett rendezvényei:

A./ Konferencia

A Szekció 2023-ban önálló konferenciát nem tervez. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Tudományos Tanácsával együttműködve – felkérés esetén – kapcsolódik együttműködő partnerei által szervezett, az Egyesület profiljához illeszkedő konferenciák megtartásában.

B./ Klubrendezvények

A Szekció az év során három-négy klubrendezvényt szervez, ahol továbbra is a biztonságpolitika és a felderítés/hírszerzés témakörével kapcsolatos kérdéseket tűzi napirendre. Jelenleg előkészítés alatt lévő rendezvények:

- a koszovói helyzet KFOR-parancsnok értékelése alapján (előadó: Kajári Ferenc vezérőrnagy, a KFOR volt misszióvezetője);
- a Magyar Honvédség haditechnikai fejlesztésének helyzete egy mérnök, kutató szemével (előadó: Dr. Ráth Tamás ny. ezredes);
- az orosz–ukrán háború tapasztalatai az EBESZ-misszió feladatainak tükrében (Dr. Varga György ny. nagykövet).

C./ Könyvbemutatók

A Szekció továbbra is feladatának tekinti az Egyesület profiljához illeszkedő könyvek, szakmatörténeti tanulmányok, fontosabb publikációk bemutatását, szervezi az ilyen jellegű könyvbemutatókon való részvételünket.

D./ Látogatás

A Szekció, az igények és a lehetőségek, illetve az érintett szervezetek fogadókészsége, valamint az Egyesület rendelkezésére álló pénzügyi fedezet függvényében 2023-ban látogatást szervez egy később pontosítandó felderítőalakulatnál.

A Szekció az év során:

- kapcsolatokat ápol más, hasonló profilú szervezetekkel és intézményekkel, keresi és kezdeményezi a velük történő együttműködést, valamint a közös megjelenés lehetőségét;
- megszervezi és támogatja az Egyesület Évkönyvének kiadását, segíti a Felderítő Szemle rendszeres megjelentetését;
- igény esetén – az érdeklődő szervezetek számára – elérhetővé teszi a tagjaink által képviselt szakmai tudást és tapasztalatot;
- szakmai területét illetően támogatja az Egyesület által benyújtandó pályázatok kidolgozását;
- rendezvények színvonalas szervezésével fenntartja és elmélyíti tagjaink bajtársiasságon alapuló összetartozását.

A Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció 2023-ban fontos feladatának tekinti a háború és a pénzügyi-gazdasági-energiaügyi válság leküzdése érdekében hozott eddigi törvények, kormányrendeletek bennünket érintő hatásairól történő tájékoztatását, illetve mozgósítani tagjainkat arra, hogy kövessék figyelemmel az új intézkedéseket.

Megfelelő mérlegelést követően, a válsághelyzet alakulásának függvényében készítjük elő rendezvényeinket, vagy teszünk javaslatot azok későbbi időpontra történő elhalasztására.

Folyamatos egyeztetést végez az együttműködésről a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgatója által kijelölt személlyel.

Lehetőségeink figyelembevételével, kapcsolataink felhasználásával folyamatosan tájékozódunk az országunkhoz fizikailag is közel lévő orosz–ukrán konfliktus alakulásáról, a Tudományos Szekcióval együttműködésben igyekszünk hozzájárulni tagságunk tájékoztatásának megszervezéséhez.

Tájékozódás és lehetséges együttműködés kialakítása a felderítés, hírszerzés területén működő katonai szervezetekkel, illetve polgári szervezetekkel.

A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat pénzügyi-gazdasági vezetésének javaslatait figyelembe véve megbeszéléseket kezdeményez lehetséges szponzorokkal.

Mozgósít a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Tudományos Tanácsa rendezvényeire – tagjaink állambiztonsági minősítését figyelembe véve.

Segítséget nyújt a Társaság Honlapjának működéséhez, illetve folyamatos kapcsolatot tart a KNBSZ illetékeseivel az Elnökség jóváhagyása alapján.

Folyamatos kapcsolatot tart az alábbi szervezetekkel és a válsághelyzet lehetőségeit figyelembe véve szervezi a kölcsönös részvételt egymás rendezvényein:

- Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége;

- Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége Rendvédelmi Tagozata;
- Magyar Tartalékosok Szövetsége /MATASZ/;
- Magyar Hadtudományi Társaság;
- Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság;
- Békefenntartók Bajtársi Közhasznú Egyesülete;
- Balassi Bálint Bajtársi Egyesület.

Megszervezi az együttműködést a Magyar Rendészettudományi Társasággal

Rendezvények szervezése:

- a Felderítők Napja 2023. november 11.;
- beszámoló és programalkotó Közgyűlés 2023. február;
- működéssel összefüggő testületi ülések;
- a Társaság éves programjából adódó kiemelt szervezési feladatok;
- együttműködés:
 - o részvétel az Ejtőernyősök Napján – 2023. március;
 - o koszorúzások együttműködő partnereink felkérése alapján:
 - Magyar–Vietnámi Baráti Társaság, 2023. április;
 - Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége, 2023. április;
 - a Békefenntartók Napján Pákozdon 2023. május.

A Szociális Szekció 2023-ban az alábbi területekre javasolja a fő figyelem összpontosítását:

- a Fővárosi Nyugdíjasok Szociális és Kegyeleti Munkabizottság ülésein történő részvételen keresztül az információk kölcsönös cseréje;
- naprakész tájékoztatást adni a tagság számára szociális, üdültetési és kegyeleti ügyekben;
- a koronavírus újbóli terjedése miatt a védelemmel kapcsolatos információk, lehetőségek és tapasztalatok eljuttatása a Tagság számára;
- a Felderítő I. és II. tagozatok vezetőivel és Szociális Szekcióival élő munkakapcsolat további fenntartása annak érdekében, hogy közös feladatainkat hatékonyabban tudjuk megvalósítani;
- továbbra is célunk keresni annak a lehetőségét, hogy a Tagság egészségének javítását milyen módon tudnánk segíteni;
- szeretnénk megvizsgálni a Garmin rendszer, valamint az Országos Mentőszolgálat és a Vodafone által közösen készített digitális programokban tagságunk részvételi lehetőségét (ezek a programok azt teszik lehetővé, hogy gyors, szakszerű segítséget kapjanak baleset esetén a programban regisztrált személyek), és szükség esetén megszervezzük a programba történő belépést és segítséget nyújtunk a használatának elsajátításához;
- segítséget nyújtunk elhunyt bajtársaink temetésének megszervezéséhez és megszervezzük a búcsúztatáson történő részvételt, illetve képviselést.

Jóváhagyta: a Felderítők Társasága Egyesület Közgyűlése 2023. február 22-én.

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. ddtbk. elnök

Képek a rendezvényről

RENDEZVÉNYEK

- Felderítők Napja 2023. november 13.
- Felderítők Társasága Egyesület Biztonságpolitikai Klubja
 - Kajári Ferenc vezérőrnagy 2023. március 2.
 - Dr. Ráth Tamás ny. ezredes 2023. április 27.
 - Dr. Varga György nagykövet 2023. június 1.
 - Balogh Péter ezredes 2023. szeptember 21.
- Magyar Ejtőernyősök Napja 2023. március 31.

FELDERÍTŐK NAPJA 2023. NOVEMBER 13.

Hagyományainkhoz híven ebben az esztendőben is ünnepélyes keretek között emlékeztünk meg a Felderítők Napjáról. Az éves munkatervünkben kiemelt rendezvényként számontartott megemlékezésünkre 2023. november 13-án – az utóbbi években kialakult gyakorlatnak megfelelően – a Stefánia Palotában került sor.

Az ünnepségen – az elnöki megnyitót követően – ünnepi beszéd hangzott el, melyet Gyenes István ny. dandártábornok, Egyesületünk alelnöke, alapító tagtársunk tartott. A beszéd részletes áttekintést adott a szakmai ünnepünk jelentőségéről, az Egyesület létrehozásának körülményeiről. Szólt a Szent Mártonhoz, a felderítők védőszentjéhez kapcsolódó legendákról. Kiemelten szólt a felderítés, illetve a felderítők napjainkban elért eredményeiről, külön is említette Kajári Ferenc vezérőrnagy megtisztelő feladatát, melynek teljesítésével elismerést szerzett a felderítő szakterületnek.

A rendezvényen hagyományainkhoz híven – az elmúlt évihez képest kisebb számban ugyan, de – részt vettek családtagok is. A 86 fős létszám minden tekintetben elismerésre méltó. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével tagtársunk, Hajnik László, a HM Védelempolitikáért felelős helyettes államtitkára, Szaszák János vezérőrnagy, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgató-helyettese. Az együttműködő partnereink közül a Magyar Tartalékosok Szövetségét Széles Ernő ny. dandártábornok elnök, a Magyar Hadtudományi Társaságot Prof. Dr. Kis Benedek József ny. ezredes, a Társaság Nemzetbiztonsági Szakosztályának elnöke, a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségét Dr. Boda József ny. nb. vezérőrnagy, a Szövetség Tanácsadó Testületének elnöke, a Békefenntartók Bajtársi Egyesületét Varró Ferenc ny. ezredes elnök képviselte.

Szaszák János vezérőrnagy a KNBSZ vezetése nevében köszöntötte a megjelenteket. Méltatta az Egyesület színvonalas tevékenységét és a főigazgató úr nevében elismeréseket adott át a Felderítők Társasága Egyesület szakmai tevékenységet segítő munkájában kiemelkedő teljesítményt nyújtó tagjainak.

A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgatója a Felderítők Társasága Egyesület érdekében végzett munkája elismerésül, a Felderítők Napja alkalmából emléktárgyat adományozott Csepregi László ny. ezredesnek, elnökségi tagunknak, Pusztaházi István ny. ezredesnek és Gróf Béla ny. alezredesnek, tagtársainknak.

A rendezvényen szót kért Dr. Vida Csaba ezredes tagtársunk, aki a Felderítő Szemle felelős szerkesztői minőségében kérte a tagság segítő közreműködését a Szolgálat szakmai folyóiratának tartalommal történő megtöltéséhez. A rendezvény hivatalos része az elnök zárszavával ért véget.

Az ünnepi megemlékezés hivatalos részét követően ünnepi ebédre került sor, melynek ételapján szerepelt a hagyományos Márton-napi libaleves és libacomb is!

Az ebédet követően vidám hangulatú bajtársi, baráti beszélgetésekre került sor, melynek során tagjaink számos ötlettel járultak hozzá az Egyesület keretein belül végzendő munkánk még eredményesebbé tételéhez. Tanácsaitokat, javaslataitokat ezúton is köszönjük, és megvalósításukban az Elnökség számít cselekvő támogatásokra!

Az ünnepi beszédet és az ünnepségen készült képeket a következő oldalak tartalmazzák.

Képek

A FELDERITŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET BIZTONSÁGPOLITIKAI KLUB RENDEZVÉNYEI

Kajári Ferenc vezérőrnagy úr 2023. március 2-án volt a Biztonságpolitikai Klub meghívott előadója, aki egy év külszolgálat befejezését követően, 2022 októberében tért haza Koszovóból a KFOR parancsnoki beosztásából. Megjegyzendő, hogy Magyarország számára óriási megtiszteltetés és elismerés egy ilyen magas beosztás megszerzése nemzetközi szervezetben. Kajári vezérőrnagyon kívül eddig két fő töltött be ilyen beosztást ENSZ békefenntartó szervezetben: Bali József és Száraz György vezérőrnagy urak, mindketten Társaságunk tagjai.

Az előadás a katonai kérdésekkel foglalkozott, kiemelve a feladatra történő felkészülést, a beosztás elfoglalását és az eltöltött időszak elemzését. A KFOR létszáma jelenleg 4 ezer fő, 20 NATO- és 8 partnerország képviselteti magát a szervezetben, a misszió székhelye Pristinában van, de az egész ország területén jelen vannak. A szervezet működésének jogi alapját az ENSZ BT 1244-es határozata adja. A magyar katonák létszáma 550 fő, ami egyértelműen a legnagyobb magyar NATO-misszió.

Vezérőrnagy úr ismertette a feladatra történő felkészülés folyamatát. Kiemelte, hogy a Magyar Honvédségtől, a Külgazdasági és Külügyminisztériumtól, a KNBSZ-től, valamint az előd parancsnok országától, Olaszországtól és természetesen elődjétől igen hasznos és sokoldalú támogatást kapott. A szervezeti felépítés részletezését követően az előadó szólt a műveleti kinetikus erők helyzetéről, feladatairól, valamint a nem kinetikus képességekről. Nem mellőzhető körülmény, hogy a felkészülést és a tevékenység kezdeti időszakát jelentősen befolyásolta a koronavírus-járvány okozta válság.

A hallgatóság tájékoztatást kapott a KFOR békeépítő és válságkezelő tevékenységéről, beleértve a parancsnok úr tárgyalásait, kapcsolatépítő tevékenységét a helyi és a nemzetközi szervezetek irányában. Nem mellesleg megjegyzendő, hogy ez a leghosszabb ideje tartó NATO-művelet, olyan kiemelt feladatokkal, mint a biztonság fenntartása és a politikai párbeszéd támogatása. Mivel a kihívások folyamatosan változnak, fontos az alkalmazkodóképesség fenntartása. A jelenlegi helyzet úgy értékelhető, hogy ez a válság rövid időn belül az érintett felek eltérő nézetei miatt nem oldható meg.

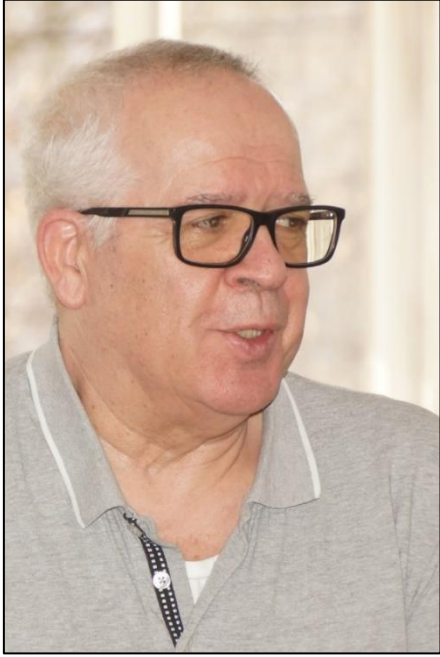
A rendezvényen 33 fő vett részt, figyelembe véve, hogy a hallgatóság közül többen szolgáltak a Nyugat-Balkánon, számos kérdés merült fel, és párbeszéd alakult ki. Az egész rendezvényt az őszinteség és a szakszerűség jellemezte.

A 2023. április 27-i rendezvényünk vendége Dr. Ráth Tamás ny. ezds. úr volt, aki a HM Haditechnikai Intézet korábbi főigazgatója volt, ezt megelőzően pedig az MK KFH haditechnikai kutatási területén dolgozott hosszú éveken keresztül.

Az előadó először a rádiófelderítés rövid történetét ismertette 1945-től. Kiemelt néhány olyan vezetőt, akiknek óriási szerepük volt a rádiófelderítés létrehozásában és irányításában, például Jámbor Gyula alez., Nyári György ezds. Szépen mutatja a fejlődést, hogy 1953-ban a rádiófelderítő ezred 120 munkahellyel dolgozott, 1983-ban dandárrá szervezték át, és 161 rádióforgalmi rendszert figyelt. A fejlesztéshez megteremtették az ipari háttérrel olyan cégekkel, mint a Finommechanikai Vállalat, a Távközlési Kutató Intézet, a Mechanikai Laboratórium Kísérleti Híradástechnikai Vállalat, az Orion, a Videoton, de nem hagyhatók figyelmen kívül a Műszaki Egyetem tanszékei. Az MN-nél is több kutatóhely működött: Vezérkar Tudományos Osztály, Haditechnikai Intézet, Térképészeti Intézet, Központi Katonai Kórház és nem utolsósorban az MNVK 2. Csfség. Rádiófelderítő Szolgálat. A Rádióelektronikai Fejlesztési osztály a következő tevékenységi területeket foglalta magában:

- rádiófelderítés – iránymérő-berendezés fejlesztése;
- technikai analízis, rögzítés, beszédjel-analízis, optikai jelfeldolgozás;
- mesterséges műhold, számítástechnika, mikroprocesszor-alkalmazás, automatizálás, programozás, operatív technika;
- automatizált felderítő-lehallgató-iránymérő rendszer fejlesztése;
- frekvenciatartomány DC–40 GHz;
- tudományos könyvtár, folyóiratok, könyvek kiadása;
- konferenciák, kiállítások, bemutatók szervezése.

A vezetői állomány a következő személyekből állt:

Csoportfőnökök helyettesek:

Schneider Pál ezds. /ambíciók/, Lakatos József ezds.
Lugosi György mk. vörge., Állami Díj (1)

Osztályvezetők:

Nyári György mk. ezds., Munka Érdemrend
Szőnyi István mk. ezds., Állami Díj (2)
Ráth Tamás mk. ezds., Zrínyi Díj (1)

Az ipar a honvédség belső szervezeteként működött.

Nem hagyható figyelmen kívül az exporttevékenység. Ennek főbb irányai:

Líbia: zászlóalj szintű rendszerek
Szíria: zászlóalj szintű rendszerek
India: stratégiai rendszer
NDK: stratégiai RH felderítő-iránymérő rendszer
Jugoszlávia: URH-iránymérő panorámarendszer
Lengyelország, Románia, Szovjetunió.

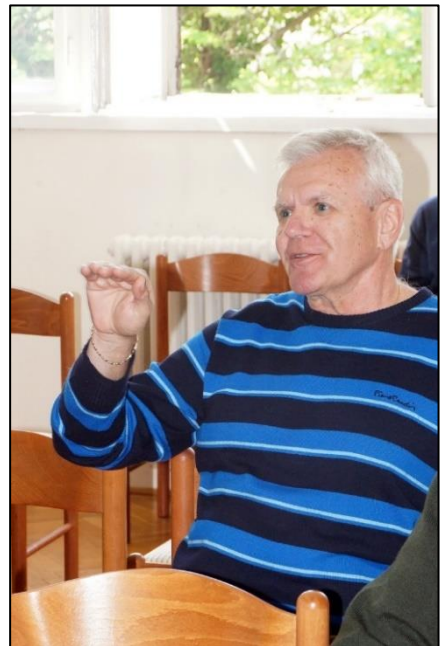
Bevétel 500-600 millió Ft/év, illetve kb. 450 millió USD.

A kutatótevékenység fontosabb jellemzői: szakmaszeretet, tudás, elkötelezettség, kitűnő testületi szellem és a folyamatos tudásbővítés.

Az előadáson 17 fő vett részt, élénk érdeklődés közepette.

2023. június 1-jén Dr. Varga György nagykövet úr volt a Biztonságpolitikai Klub meghívott előadója, aki 2017–2021 között vezette az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) oroszországi Megfigyelő Misszióját. A Misszió az ukrajnai konfliktus rendezésének elősegítésére irányuló nemzetközi erőfeszítések részeként Oroszország és a kelet-ukrajnai szeparatista terület határán teljesített szolgálatot 2014–2021 között. A megfigyelés kiterjedt a határon átmenő személy- és járműforgalomra, a határhelyzet általános állapotára.

Nagykövet úr áttekintést adott a misszió munkájának tapasztalatairól, a műveleti tevékenység tartalmáról. Utolsó misszióvezetőként a missziót négy hónappal a háború kirobbanása előtt, 2021 októberében zárta be, miután az EBESZ 57 részes állama között megszűnt a konszenzus további mandátumidőszak megszavazásához. Az előadás kitért az orosz–ukrán konfliktus politikai előzményeire, a jelenlegi háborúhoz vezető főbb események, folyamatok és azok összefüggéseinek bemutatására.

A hallgatóság érdeklődéssel és sok kérdéssel fogadta az előadást. Nagykövet úr – építve a korábbi évtizedekben Ukrajnában, Oroszországban és Moldovában végzett összesen 16 évnyi diplomáciai munkájára, egyes fontos eseményeknél személyes részvételére – válaszaiban érintette a konfliktus szomszédságpolitikai és uniós összefüggéseit, a nemzetközi szervezetek ukrajnai háború kezelésére irányuló tevékenységét.

Tagjaink közül 44 fő vett részt a rendezvényen.

A 2023. szeptember 21-i rendezvényünk vendége Balogh Péter ezredes, a Védelmi Innovációs Kutatóközpont keretében működő Reziliencia Központ vezetője volt, aki „Modernizáció és az innováció a haderőreform szolgálatában” címmel tartott előadást.

Az előadó ismertette a 2023 februárjában alakult, mintegy 30 főt foglalkoztató Központ létrehozásának körülményeit, a védelmi célú innováció stratégiai pilléreit. Ezek a következők:

- előrelátás növelése: vezetői opciók tárházának kiszélesítése kettős hasznosítású eszközök fejlesztésével, világos, tiszta célok megfogalmazása fókuszterületek kialakításával;
- befolyás növelése: Magyarország stratégiai jövőképeinek középpontjában a hálózatok kialakítását megcélzó rendszerek állnak, hazai és nemzetközi hálózati kapcsolódási lehetőségek feltérképezése és kiépítése;
- sebesség növelése: kísérletezés annak érdekében, hogy felgyorsítsuk a döntéshozatali és a végrehajtási folyamatokat, akceleratortevékenység a gyorsabb prototipizálás és a gyorsított alkalmazásba vétel támogatása érdekében).

A célok megvalósítása érdekében a Központ pontos elgondolással és időpontok meghatározásával rendelkezik. Ezek közül Balogh ezredes úr kiemelte, hogy a fenntartó (jelenleg még a HM, későbbi cél az önfenntartás) elvárásai:

- eredményorientált tevékenység, 5 év múlva legyen önfenntartó;
- gazdaságélénkítő hatás – projektalapú szervezeti elemek létrehozása;
- egy éven belül kézzelfogható eredménytermékek;
- HM hatósági feladatok támogatása (projektmenedzsment) – a piac sebességével tud reagálni, de a HM irányítása alatt működik;
- végcél: katonák harc- és túlélőképességének növelése;
- toborzási lehetőség: fiatalok megszólítása.

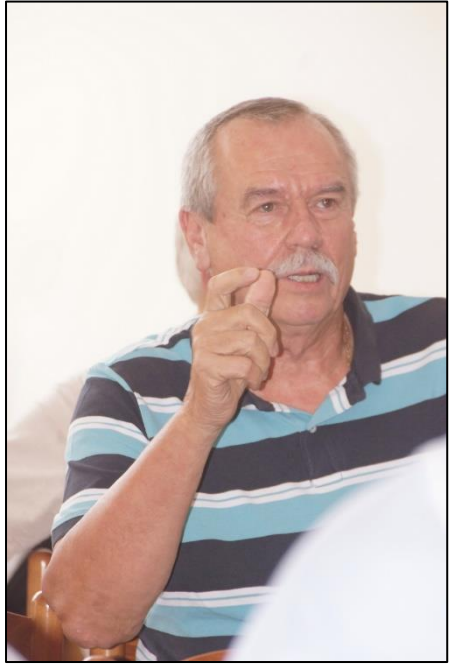
A Központ Budapesten és vidéken kutatóhelyeket hozott létre, ezt a hálózatot növelni tervezik. Jelenleg meglévő kutatóhelyek:

- BME: infrastruktúra, energiaellátás, természetes vizek és stratégiai gyártási folyamatok biztonságának védelme;
- ELTE: biztonságkritikus nemzeti szolgáltatások és ipari infrastruktúrák védelmi kiberbiztonsági eszközökkel;
- SOTE: betegútkutatás és -megjelenítés, pacemakeres betegek telemetriás utánkövetése, bioadatbank kialakítása, memória és kognitív zavarok kutatása;
- GDE: kibervédelem, adatbiztonság, big data MI általi elemzése;
- PPKE: MI-alapú objektumfelismerési rendszer;
- SZTAKI: hidrogénmeghajtású kooperatív távérzékelő eszközök fejlesztése;
- MTSE: humán fizikai;
- MCC: flow, vezetőképzés;
- MOME: Design Thinking;
- Óbudai Egyetem: C2 konténer, kibertechnika, robotika, MI, úr;
- Zsámbék: Jövőipari Tudományos és Innovációs Park.

Folyamatban van potenciális kutatóhelyek keresése és külföldi kapcsolatok megteremtése (Németország, Nyugat-Balkán).

Az előadó bemutatott néhány futó VIKI fejlesztést. Az előadás végén számos kérdés, vélemény, javaslat merült fel. A klubnapon 25 fő vett részt.

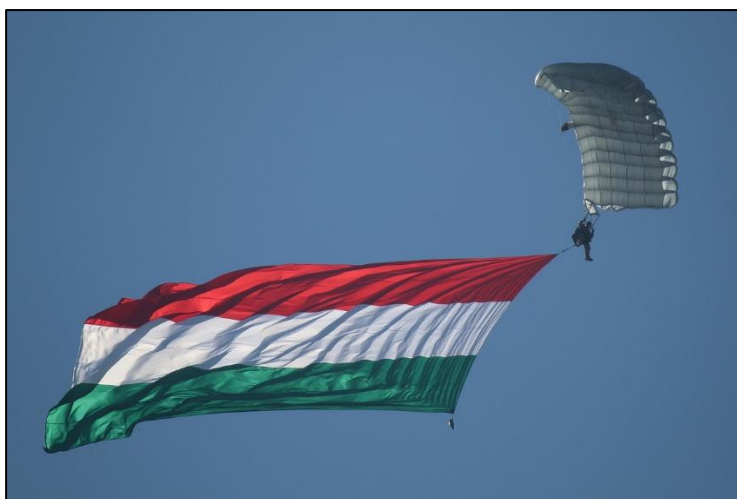

A MAGYAR EJTŐERNYŐSÖK NAPJA

Szolnok, 2023. március 31.

2023. március 31-én Szolnokon, a Magyar Ejtőernyősök Napja alkalmából tartott ünnepi rendezvényen Egyesületünket – hivatalosan, a közös tagjaink mellett – hat tagtársunk képviselte. Az ünnepélyes állománygyűlést követően Egyesületünk nevében két tagtársunk – a program keretében – koszorút helyezett el az Ejtőernyős Hósi Emlékművön. A koszorúzást követően a rendezvény résztvevői és a mintegy kétszáz helyi középiskolás – a jelenleg is folyó toborzás keretében – a szolnoki repülőtéren megtekintette az ejtőernyős ugrásokat, valamint a kiállított és bemutatott fegyvereket, haditechnikát. A színvonalas bemutató után a meghívottak ebéden vettek részt, amelyet követően részünkre és pár hozzánk csatlakozott érdeklődő részére bemutatták a laktanya egyik fő épületében lévő ejtőernyős és a szabadtéri repülőgép-múzeumot. A tavaszias, napos időben tartott rendezvényen valamennyi résztvevő kellemes élménnyel gyarapodott.

BIZTONSÁGPOLITIKAI TANULMÁNYOK

- Dr. Pados Ferenc ny. ezredes: Atomelrettetés – gombafelhők árnyékában
- Somkutas Róbert ny. alezredes: Az első „igazi” felderítő-harcjármű – a Magyar Királyi Honvédség felderítőcsapatainak Csaba típusú páncélgépkocsija

Atomelrettetés – gombafelhők árnyékában

Bevezetés

Az atomeszközök több mint fél évszázados fejlődése és az alkalmazásuk elveinek minimális módosulása, illetve az ilyen eszközök még ma is tízezres száma miatt a biztonságpolitikai és a stratégiai gondolkodás, tervezés továbbra is meghatározó tényezőként tekint az atomfegyverekre.

A tömegpusztító fegyverek – köztük az atomeszközök – nemzetközi korlátozására irányuló erőfeszítések és a témakörben megkötött nemzetközi megállapodások ellenére napjainkban a biztonságpolitikai események negatív irányba fejlődnek. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az elmúlt évtizedben egyetlen, a leszerelés irányába mutató nagy szerződés terén sem volt előrelépés. Mindez annak ellenére történt, hogy 1998-ban az indiai és a pakisztáni atomrobbantások után a japán kormány megszervezte a nukleáris proliferációellenes és leszerelési ún. tokiói konferenciát (Tokyo Forum on Nuclear Non-Proliferation and Disarmament). Ennek zárójelentése tartalmazott egy akciótervet a leszerelés kérdéseinek, valamint a proliferáció és a terrorizmus kezelésére. A terv megvalósítását azonban megakadályozta, hogy az Amerikai Egyesült Államok Szenátusa röviddel ez után megtagadta az Átfogó Atomcsend szerződés (Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty, CTBT) ratifikálását. Ez volt az első lépés, amely a hidegháború utáni kedvező leszerelési lehetőségek beszűküléséhez vezetett. Az amerikai „példamutatás” felgyorsította az egyes államok fegyverkezési terveit (rakétavédelem, új nukleáris eszközök fejlesztése), amelyek más államok ellenlépéseit váltották ki. Maga a világűr – a békés felhasználás mellett – egyre inkább a katonai tervezők figyelmének középpontjába került.

Az atomfegyver-mentes övezetek kialakításának pozitív folyamatát a nukleáris proliferáció veszélye gyengíti. Biztonságpolitikai és katonai szakértők szerint az atomfegyvert birtokló, illetve technológiai fejlettsége miatt atomeszközök kifejlesztésére képes országok száma rövidesen elérheti akár a 30-at is. A nukleáris terrorizmus rémképe pedig olyan reflexeket indít be, amelyek önmagukban is válsághelyzetek kialakulását generálhatják.

Továbbra sem múlt el az atomelrettetéshez kapcsolódó illúzió, sőt egyre inkább előtérbe kerül az atomeszközök alkalmazására irányuló szándék. Az atomhatalmak közül az Amerikai Egyesült Államok, Oroszország, Franciaország, de Észak-Korea is az atomeszközök megelőző csapását (elsőkénti alkalmazását) doktrinális tétellé tette. Bár a nukleáris világháború kirobbanásának veszélye megszűnt, ugyanakkor közvetlen lehetőségként és ezáltal potenciális veszélyként tovább él az atomeszközök létéből eredeztethető fenyegetettség, illetve a regionális méretekben alkalmazásukra is sor kerülhet nem atomhatalmak megtörése céljából. Ez azt jelenti, hogy a „szelektív megtorlás” elve lépett előtérbe.

A technológiai fejlődés következtében az atomeszközök speciális hatásainak kihasználása lehetőségeinek bővülése – neutronbombák, elektromágneses impulzus (*electromagnetic pulse*, EMP) stb. – egyaránt segítik az atomeszköz túlélését és növelik felhasználása célszerűségét.

A tudományos célú űreszközök energiaellátását biztosító eljárások mellett a katonai célú nukleáris kutatások és fejlesztések továbbra is folytatódnak, csupán a kipróbálást már nem valós, hanem szimulációs (laboratóriumi) körülmények között végzik. Ennek keretében kifejlesztésre kerültek az ún. hátizsák-atomeszközök néhány tized kilotonnás robbanóértékkel. A robbanáshoz szükséges kritikus tömeget 2 kg alá szorították. A SALT és a START leszerelés következtében a rendszerből kivont atomrobbanófejek szétszerelése a nagy darabszám (világméretekben akár tízezer darabról is szó lehet) miatt, illetve a jelentős ráfordítási igények folytán lassan halad, lehetővé téve az illegális proliferációs akciókat.

Az atomeszközöknek az erőviszonyokra történő kis kihatása ellenére is tovább élnek és időnként előtérbe kerülnek az ún. atomstátusból származtatott előnyök. Mivel az atomfegyverek léte alapján tekinthető egy haderő professzionálisnak, ezért a megszerzésükre való törekvés folyamatossága is fennmaradt.

A gyakorlati tesztek, a földi és a víz alatti robbantások megszüntetését a környezetkárosításra hivatkozva az is motiválta, hogy az ellenérdekű fél ne juthasson konkrét eredményekhez. Példaként említhető a cunamik előidézéséhez szükséges atomeszközök és alkalmazásuk körülményeire vonatkozó adatokhoz történő hozzájutás megakadályozása. Ez a törekvés elsősorban amerikai érdek volt, mivel nem kívánt adatokat szolgáltatni a tengerparti vidékek elárasztása kérdéseiben. Gondoljunk a tengerszint alatti területekkel rendelkező országok ilyen irányú fenyegetettségére.

A hordozóeszközök fejlesztése szintén közvetett hatással van az atomeszközökre. Ezt elsősorban az az általános nézet táplálja, hogy a nagy költségáfordítást igénylő hordozóeszközök kifejlesztése csak tömegpusztító eszközök esetében költséghatékony.

Az atomeszközök problémakörének időnkénti előtérbe kerülését az alkalmazás elveivel kapcsolatos nézetek megváltozásának nyilvánosságra kerülése mellett elsősorban a meglévő eszközök ellenőrzésével és az új fejlesztésekkel kapcsolatos információk, valamint a nukleáris terrorizmus lehetősége segíti elő. Az atomfegyverek kérdésében súlyos fejleménynek értékelhető az atomeszközökről kötött megállapodás (INF) amerikai felmondása. Ismert, hogy ennek keretében került sor a Pershing II és az SS-20 rakéták, valamint a szárazföldi telepítésű támadó robotrepülőgépek európai telepítésének megállítására. Az INF-eszközök 500–5500 km hatótávolságúak.

Az atomfegyverek azonban az elmúlt időszakban jellegükben és karakterükben nem vagy alig változtak. Továbbra is olyan pusztító erőt képviselnek, amelynek kihasználása a világ fejlődésének olyan új korszakát nyitná meg, amely a lélektani hatásokon kívül magának az élő környezetnek is olyan súlyos károkat okozna, aminek következményeit a vétlen feleknek is viselniük kell. Bármely katonai célú felhasználás az atomfegyverek bevetésének széles körű megalapozását jelentheti, amennyiben az ellenérdekű fél is rendelkezik ilyen eszközökkel. Ez azonban nem jelent automatizmust, elég csak utalni az indiai–pakisztáni háborúra.

Mindezek miatt is kiemelten fontos, hogy más biztonságpolitikai aktualitások miatt ne feledkezzünk el az atomeszközök alkalmazása rettetes

következményeiről. Ez nem jelenti az atomfegyverek teljes elutasítását, de azok tabuként történő kezelését sem. Az atomeszközök jelentette elrettentés és fenyegetés különösen azok hatásait és következményeit tekintve már bizonyosan átlépte az atomhatalmak körét, és egyre inkább regionális dimenziókat kapott, valamint a nemzeti biztonságpolitikai gondolkodás szintjére „süllyedt”. A bipoláris világban a harcászati-hadműveleti atomeszközök bevetésével való tervezés a napi gyakorlatot jelentette.

Készültek olyan következményszámítások is, amelyben az ellenség akár a Gellért-hegyet is a Dunába robbanthatja, elárasztva ezzel a pesti részt.

Végzettségemnél fogva, tömegpusztító fegyverekkel foglalkozott tisztként és tudományos elemzőként egyaránt fontosnak tartom az atomfegyverek kérdéskomplexumának a bemutatását. Megkerülhetetlennek tartom, hogy az atomfegyverekről az európai térség vonatkozásában is beszélni és tárgyalni kelljen. Mivel hazánk a NATO és az EU részes állama, ezért a kérdéskör elemzése hazai napi aktualitássá is válhat. Hazánk ugyan a NATO-tagsága révén már korábban is „közvetlen” kapcsolatba került az atomeszközök kérdéseivel, de a problémakör megvitatása akkor elmaradt. Elemzőként az újabb aktualitás (ukrán válság) miatt is szükségesnek gondolom a témában a vitát, és ehhez szeretnék szerény lehetőségeimmel hozzájárulni az atomfegyverekhez kapcsolódó véleményem kifejtésével.

Nyugat-Európában van két nukleáris hatalom, amelyek saját nemzeti nukleáris stratégiával rendelkeznek. A közvélemény e stratégiákról nagyon kevés ismerettel rendelkezik, a francia gondolkodás a különböző kezdeményezések és az arra történő reagálások miatt talán jobban ismert.

Az atomfegyverek társadalmi megítélése

Katonai téren továbbra is az atomeszközök tekinthetők a legmodernebb és leghatékonyabb fegyverrendszereknek. A közvélemény ugyanakkor különböző okokból még ma is fenntartásokkal kezeli az atomfegyverek kérdését. Az atomfegyver-ellenes mozgalmak korábbi aktivitása miatt továbbra is erősen él a közvéleményben az atomfegyverek leszerelése melletti elkötelezettséget hirdető és azt elfogadó általános nézet. Az atomeszközök bármely alkalmazását felvető politikai álláspontok rögtön elítélésre kerülnek, elsősorban a nem atomhatalmak részéről. Ennek egyik oka, hogy a katonai alkalmazás automatikusan összekapcsolódik a csernobili katasztrófa jelentette következményekkel. Egyes országok esetében maga a békés célú atomenergia felhasználása is megkérdőjeleződik és elutasításra lel. Ilyen országnak minősül nyugati szomszédunk, Ausztria, és ilyenné válik Németország is. A nemzetközi közvélemény többsége azon a meggyőződésben van, hogy az atomfegyverek elutasításával a maga részéről megtette az „elvárható” szükséges lépést, ezért is nehezen jutnak el a problémával történő szembenézésig. Az egyszerű állampolgárok még abban is bizonytalanok, hogy mi is lenne az álláspontjuk, ha az atomeszközöket az ő jogos érdekeik védelmében alkalmaznák.

Megítélésem szerint fokozza a problémát, hogy a napjainkra kialakult aszimmetrikus erőviszonyok mellett csak nagy nehézségek árán tehető hihetővé a közvélemény előtt, hogy a jelentős katonai fölényt biztosító hagyományos erő elégtelen a fenyegetések elhárítására, és továbbra is kiegészítő atomkapacitásokra és

bizonyos esetekben azok felhasználására van vagy lehet szükség az érdekek védelméhez.

A bipoláris időszakban a demokratikus közvélemény elfogadta, hogy a létérdekek védelme esetén bármilyen eszköz felhasználható, de ez a felelősségvállalás az ezredfordulót követő időszakban, különösen a stratégiai érdekek védelmében vitatott. A stratégiai érdekek védelme, a fegyveres válságkezelés rutin feladattá válása, vagyis az intervenciós műveletek előtérbe kerülése ugyanakkor a valóságban is kialakíthat olyan helyzetet, amikor a műveleti területen tevékenykedő erők tevékenysége „védelme” érdekében az atomeszközök felhasználása katonai értelemben célszerűvé, ezáltal politikai megfontolás tárgyává válhat. Az alkalmazás legitimitását ugyanakkor ebben az esetben is gyengíti, hogy a művelet milyen célokat szolgál. A nem demokratikus országokban, pl. Oroszországban a helyzet sokkal egyértelműbb, a katonai érdekek egyre meghatározóvá válnak. Az ukrajnai válság fogja megmutatni a valós orosz szándékokat.

A közvélemény ugyanakkor tudomásul veszi az atomeszközök rendszerben tartásának egyre csökkenő, de mégis jelentős költségeit. Az atomeszközökre fordított kiadások az elmúlt években közel harmadára csökkentek a korábbi maximális ráfordítások arányában. A kísérleti atomrobbantások megszűnése a közvéleményt megnyugtatta. A nemzetközi presztízszt is jelentő legmodernebb fegyverrendszerek birtoklása elfogadottá vált, az atomhatalmakra nem nehezedik nyomás a leszerelés érdekében. A leszerelés helyett az alkalmazásról szóló vita került a középpontba.

Úgy vélem, hogy a mai világ közvéleménye a nemzetközi terrorizmus következtében egyre kisebb figyelmet fordít az átfogó nemzetközi szerződésekre, mivel azok nem képesek megakadályozni a terrortámadásokat, illetve egyes országok hozzájárását nukleáris fegyverhez vagy technológiához. Valószínűsíthetően a közvélemény figyelmének gyengülésében az is meghatározó szerepet játszik, hogy a nukleáris fegyverekkel rendelkező országok sem veszik komolyan elkötelezettségüket a leszerelés mellett.

Úgy gondolom, hogy a magyar közvéleménynek az atomeszközökhöz való viszonyát szintén ellentmondásosság jellemzi. A Varsói Szerződés megszűnését követően egyfajta fellélegzés volt tapasztalható, hogy hazánk területéről kikerültek a „titokban” itt tárolt szovjet atomeszközök. A magyar hadműveleti rakétacsapatok volt vezetője szerint a magyar R-300 (SS-1C, Scud B) típusú rakétákhoz összességében 3,2 megatonna robbanóértékű atomrobbanófejek voltak lebiztosítva magyarországi szovjet raktárakban. A katonaviselt magyar férfítársadalom tudatában volt, hogy a bipoláris világrendben az atomeszközök vagy más tömegpusztító fegyverek alkalmazása a hadműveleti tervezés szerves része volt. A tömegpusztító fegyverek elleni védelem dresszírozása nem hagyott kétséget efelől. Az ABV-védelem nehéz körülményei a közgondolkodásban az atomeszközök elutasítását is eredményezték. A nyugati atomfegyver-ellenes mozgalmak hazai népszerűsítése szintén ebben az irányban hatott. Ennek az volt a következménye, hogy Magyarország a szavakban az atomleszerelés szükségességét hirdető pártjára állt, és részt vett a nemzetközi leszerelési szervezetek munkájában, valamint az ENSZ BT határozatát magáévá téve a tömegpusztító fegyverek proliferációját tiltó törvényt is elfogadott. Bár nem volt érdemi ráhatása a folyamatokra, mégis úgy tett, mintha a probléma megoldását segítette volna.

A Magyarországon bekövetkezett rendszer- és társadalmi változások nem segítették elő az atomfegyverek problémakörének tisztázását. A kilencvenes években többször is átalakuló stratégiai gondolkodás ezt a kérdést tőlünk függetlenül rendezendőnek és periferikus területnek minősítette. A magyar közvéleményt megnyugtatta, hogy a Szovjetunió felbomlását követően Ukrajna atomfegyvermentességet vállalt, és visszaszolgáltatta a területén tárolt atomeszközöket az Oroszországi Föderációnak. Még a NATO-tagságunkra való felkészülés során sem került felvetésre vagy megvitatásra az a kérdés, hogy mit is jelent, hogy hazánk egy olyan katonai szövetség tagjává vált, amelyben a korábbiaktól eltérően nem egy, hanem három atomhatalom is részes állam, három saját nemzeti nukleáris stratégiával. Magyarországnak a Szövetségbe történő belépésekor azért sem merült fel konkrétan a kérdés, mivel a NATO nem tervezte ilyen eszközök hazai állomásoztatását.

E problémát megítélésem szerint még kutatói szinten is azzal a magyarázattal „hidalták át”, hogy korábban is olyan katonai szervezetben voltunk, ahol a meghatározó állam atomhatalom, és most is ilyenbe kerültünk, csak az utóbbi a korábbival ellentétben nem diktatórikus, hanem demokratikus állam. Ez a fajta gondolkodásmód nem segítette elő e „kényes” kérdéskör tisztázását. Személyes véleményem, hogy az atomfegyverek megítélése azonban nem hadikultúra-függő, hanem józan katonai megfontolások eredménye. Az atomeszközök kérdésében követett magyar „struccpolitika” az elmúlt időszakban is alig változott. Nem került sor a kérdéskör tudományos feldolgozására sem. Még Bush amerikai elnöknek a megelőző csapás stratégiájának ismételt megerősítése sem lépte át a kutatói ingerküszöböt. Magyar részről hivatalosan folyamatosan azt hangsúlyozzuk, hogy támogatjuk legfőbb szövetségünk törekvéseit, csak az nem kerül értelmezésre, hogy az általánosságokon túl hogyan viszonyulunk az atomfegyverekhez.

Bár nem állnak rendelkezésemre felmérések, ennek ellenére úgy látom, hogy az elmúlt időszak történései következtében a Magyar Honvédség területén a helyzet egy kicsit jobb. Az elfogadott nemzeti biztonsági stratégiából eredeztetett magyar katonai stratégia számol a hadműveletek „nem hagyományos” körülmények közötti megvívásának lehetőségével, ami köznyelvre fordítva azt jelenti, hogy tömegpusztító fegyverek alkalmazására is sor kerülhet az ellenség részéről. Az nem ismert, hogy ki is az ellenség, mivel a hivatalos biztonságpolitika azt sulykolja, hogy szövetségünk és benne hazánk egyetlen államot sem tekint ellenségének. A NATO 1991-ben elfogadott stratégiai koncepciója az orosz atomfegyver-arsenált még potenciális veszélytényezőként minősítette, de napjainkban nincs állásfoglalás a kérdésben. A magyar ABV-védelmi ágazati stratégia kidolgozásának és bevezetésének késedelme szintén a kérdéskör „tudatos” szanalására irányult, annak ellenére, hogy abban döntően az ellenség ABV-tevékenységével összefüggő kérdések kerülnek előtérbe.

A nukleáris proliferáció kérdéskörének összekapcsolódása a nemzetközi terrorizmussal szintén leszűkíti a problémakört egy szűkebb, bár talán a legveszélyesebb területre. Ha azonban arra gondolok, hogy a nem szövetséges államok tulajdonában lévő 6-7 ezer atomeszköz potenciális fenyegetését kell arányba állítani a terrorszervezetek pár darabos, a jövőben lehetséges eszközállományával, akkor nehéz a valós nukleáris fenyegetést és fenyegetettséget megítélni.

A nukleáris elrettentés elvének mai érvényesülése

E sokszor hangoztatott és általa hihetőnek tűnő elv alapján a nukleáris fegyverek birtoklásával elérhető, hogy az adott ország ellen ne indítsanak agressziót, tartva a megtorló és megsemmisítő atomválaszcsepástól. Az atomkorszak agresszióit vizsgálva egyértelműen megállapítható, hogy ez az elv jól hangzása ellenére a valóságban korábban sem érvényesült, és nincs realitása annak, hogy a jövőben beváltaná a hozzá fűződő reményeket. Elég csak gondolni Izraelre, amely több agressziót is elszenvedett atomeszközei ellenére, vagy India és Pakisztán viszályára. Mindezek alapján a nukleáris eszközök alkalmazásától való eddigi tartózkodás egészen más okokra vezethető vissza.

A bipoláris világrend megteremtette a nukleáris fegyverek egyensúlyát is. Bár a katonai szövetségek vezető hatalmai eltérően gondolkodtak az atomfegyver-arszenál összetételéről, a stacioner és a mobil eszközök arányáról, a robbanótöltetek erejéről és az alkalmazás mikéntjéről, az enyhülés időszakában azonban már egyetértettek abban, hogy egy totális atomháborúval a politikai célok nem elérhetők. A kölcsönös megsemmisülés lehetősége az atomeszközök számának korlátozását tette lehetővé a SALT- és a START-tárgyalások keretében. Ennek eredményeként az Amerikai Egyesült Államok és Független Államok Közössége (FÁK) relációban sikerült napjainkra felszámolni az atomeszközök több mint kétharmadát. Obama amerikai elnök még hajlott arra, hogy további leszerelésekre kerüljön sor. Az amerikai megközelítés az elmúlt időszakban az ellenkezőjébe fordult, mert Oroszországot már nem csak potenciális, hanem az ukrán helyzet miatt valós fenyegetésnek tartja. A többi európai atomhatalom esetében azonban nem szerződéses, hanem önkorlátozáson alapuló, technikai elavultság következtében végrehajtott csökkentésekre került sor, elsősorban anyagi megfontolások és az atomkísérleteket betiltó korlátozások miatt. A leszerelési folyamatba az ENSZ BT más európai tagállamai nem kapcsolódtak be, arra hivatkozva, hogy eszközeik száma olyan aránytalanul kicsi, hogy részvételük csak akkor válik szükségessé, ha már összemérhető lesz a nagyhatalmakéval. Ez az időszak értékelésük szerint még nem következett be.

Ugyanakkor azt is látni kell, hogy napjainkban a legnagyobb kihívást nem az atomfegyverek létéből eredeztetett potenciális fenyegetettség jelenti, hanem az, hogy az atomfegyverek vagy más tömegpusztító eszközök terrorcsoportok birtokába juthatnak, illetve olyan államok válhatnak atomhatalommá, amelyek a Nyugattal szemben esetleg ellenséges magatartást tanúsítanak. Ezért is kiemelten fontos az ENSZ által 2005-ben elfogadott nukleáris terrorizmus elleni stratégia, illetve az abban megfogalmazott elvek és eljárások gyakorlati megvalósítása. Ez a stratégia egyúttal segíti a veszély csökkentését, de ugyanúgy erősíti az atomfegyvermentes térségek/övezetek kialakítását célzó törekvéseket, és az államok önkéntes kötelezettségvállalását az atomeszközök biztonságának erősítésére. Az új stratégia ugyan nem oldja meg a nukleáris fegyverek okozta problémákat, de nemzetközi választ talált az új nukleáris fenyegetésre. Akit az új ENSZ-stratégia teljes szövege érdekel, az azt megtalálhatja az interneten az ENSZ-dokumentumok között angol nyelven.

Fontos hangsúlyozni, hogy az atomfegyverek ma is potenciális fenyegetést jelentenek, a politikai helyzet változása függvényében gyorsan valós fenyegetéssé változnak. Minden eszközzel arra kell törekedni, hogy az atomeszközök esetleges

alkalmazása ne váljon totálissá, mert az a környezet totális rombolását eredményezi, és a „vétteleneknek is viselniük kell a következményeket”.

Az atomeszközök mennyisége

Az egyes államok rendszerint – az ENSZ BT tagállamai kivételével – titkosan kezelik az atomeszközök mennyiségét, de a nemzetközi kutatószervezetek kiadványai azokról is közölnek adatokat. Tájékoztató jellegű adatként értékelhető a www.wikipedia.org honlapon megjelent összeállítás, amely a következő adatokat tartalmazza:

Ország	Robbanófej/töltet (db)
Amerikai Egyesült Államok	5 735/9 960
Oroszország	5 830/16 000
Nagy-Britannia	<200
Franciaország	350
Kína	130
India	60
Pakisztán	24–48
Észak-Korea	1–10
Izrael	75–200

Megjegyzés: *Izrael hivatalosan nem ismeri el a nukleáris eszközei létét.*

Az adatok szerint a nyugat-európai országok birtokában több mint ötszáz nukleáris eszköz van.

Az egyes országok atomfegyverkészletei mellett továbbra is fontos elemként kell értékelni azok állomásoztatási (raktározási) helyeit. Míg az interkontinentális rakétafegyverek tekintetében (legyenek azok stacioner vagy mobil, szárazföldi vagy tengeri telepítésű eszközök) ennek nincs túlzott jelentősége, addig a légiereők atombombáinak raktározása fontos kérdés maradt.

Az amerikai nukleáris erők helyzete Európában

Az amerikai Kongresszus nyílt forrásokban közzé tett adatai alapján az Amerikai Egyesült Államok 200–450 nukleáris robbanófejet tárol különböző európai bázisok föld alatti bunkereiben. Az ún. „duplakulcsos” rendszerben működő raktárakban tárolt eszközök kivételezéséhez az amerikai engedélyen kívül szükséges az illetékes nemzet engedélye is. A hidegháború végével az Amerikai Egyesült Államok több európai bázisról kivonta nukleáris eszközeit. Ezeket a nukleáris raktárakat azonban nem számolták fel, hanem modernizálták. A békeidőben üres raktárak krízis esetén rövid idő alatt feltölthetők, aktivizálhatók. Valamennyi Európában kialakított amerikai nukleáris bázishoz NATO-alárendeltségű – német, belga, görög, holland, olasz, török vagy amerikai – vadászbombázó-repülőszázadok tartoznak, amelyeket a nukleáris fegyverek célba juttatására készítettek fel. Az amerikai haderő kizárólag különböző B–61 típusú termonukleáris bombákat tárol az európai kontinensen. A bombák robbanóértéke 0,3–170 kt között változik.

Megítélésem szerint a nagyhatalmak atomfegyver-arszenálja és az európai hadszíntér tekintetében a következő megállapítások tehetők:

Az atomeszközök jelenlegi szintje továbbra is biztosítja a nagyhatalmak esetében azt a pusztító erőt, amellyel az ellenfélnek fel nem vállalható veszteséget okozhatna. Ez a katonai lehetőség alapozza meg továbbra is Oroszország világhatalmi szerepének fenntarthatóságát. Az Amerikai Egyesült Államok és Oroszország tekintetében a jelenlegi atomfegyverek száma tovább lenne csökkenthető, de erre irányuló valós szándék nincs. Egyes információk szerint Oroszország a következő évtizedekben atomeszközeinek számát kétezer darab körül tervezi stabilizálni. Erre a darabszámra történő csökkentés azonban függ majd az amerikai szándékoktól és a világpolitika fejleményeitől is. Az atomeszközök számának csökkentésére kiváló alkalomnak kínálkozott a 2009-ben lejárt START megállapodás megújításáról folyó orosz-amerikai tárgyalások. A 2010 márciusában aláírt START III megállapodásban a felek a hadászati atomrobbanófejek számát 1500-1500 darabban maximalizálták. A hadműveleti és harcászati atomeszközök mennyiségének jelentős csökkentése a közeljövőben valószínűleg nem kerül napirendre a világ erőviszonyainak gyors átalakulása miatt.

A kínai, a brit és a francia atomfegyverek tekintetében általánosságban az állapítható meg, hogy szintén ragaszkodnak az általuk megszerzett atomhatalmi státuszhoz, ki akarják használni a nagy anyagi ráfordításokkal kifejlesztett atomerőik politikai hozadékát is. A megváltozott nemzetközi biztonsági környezetben keresik az ún. atomelrettetés fenntartásának szükségességét és hasznosságát igazoló indokokat. Új szerepet és feladatokat állítanak az atomeszközök elé.

Az ezredfordulót követő aszimmetrikus erőviszonyok szintén az atomeszközök szerepének újragondolására készítetik a nukleáris hatalmakat. E folyamat nagyon negatív hatása az ún. atomkűszöb egyre alacsonyabb szintre történő csökkenése. Politikai és katonai elemzők ugyanakkor napjainkban már arról is beszélnek, hogy lehetséges olyan válsághelyzet kialakulása, amely csak az atomeszközök bevetésének hihető fenyegetésével, vagy csak az atomeszközök korlátozott előre bejelentett bevetésével válik rendezhetővé. A konkrét célok és helyzetek meghatározására ugyanakkor rendszerint nem, vagy csak általánosságban kerül sor. Így nem lehet eldönteni, hogy maga az atomeszközökkel való fenyegetőzés képez, vagy a körülöttük kialakuló bizonytalanság jelent-e nagyobb kockázatot vagy visszatartó erőt. A történelmi tapasztalatok arra utalnak, hogy az atomeszközök az atomhatalmak között inkább kiegyensúlyozó szerepet játszottak, elrettentési funkciójuk másodlagos volt. Valószínűsíthető, hogy e tekintetben az aszimmetrikus viszonyok között ez a szerep a jövőben sem változik meg. Teljesen más a helyzet a nem állami szereplők tekintetében, mivel azokat „nem érdekli” a várható veszteség, ezért nem is korlátozzák magukat. Ezért két területen is veszélyt jelenthetnek, egyrészt proliferációs törekvéseik, másrészt pedig az atomlétesítmények fenyegetettsége területén.

Az atomeszközök hadrendben tartásának következményei

Az atomfegyverek birtoklásának legfontosabb következményének az tekinthető, hogy a biztonságos rendszerben tartás mellett szükséges az alkalmazásra kidolgozott elveknek és stratégiáknak az aktuális nemzetközi biztonsági helyzethez történő igazítása. Az ENSZ BT állandó tagjai ugyanakkor továbbra is arra töreksenek, hogy megakadályozzák az atomeszközök elterjedését (NPT) és lehetőség szerint atomfegyvermentes övezeteket vagy térségeket alakítsanak ki. Napjainkban, az internet korában a nukleáris technológia és az ún. „atomtitok”

azonban már nem a nagyhatalmak kiváltsága, a gazdaságilag és technológiailag fejlett államok könnyen juthatnak polgári célú nukleáris programjaik megvalósítása mellett katonai célra felhasználható technológiákhoz és általuk atomeszközök kifejlesztéséhez is. Az atomklub taglétszámának korlátozására irányuló kísérletek feltételezhetően a jövőben sem lesznek mindaddig sikeresek, amíg nem születik átfogó, önkéntességen alapuló megállapodás az atomeszközök totális tilalmáról és leszereléséről. Az atomeszközök problémájának ily módon történő szanalása valószínűleg csak a nagyon távoli jövőben képzelhető el.

Az „atomprolifерáció” terén a történelmi tapasztalatok egyértelműen bizonyítják, hogy az atomfegyverekkel megváltoztatott regionális *status quo* kiegyenlítése fokozott fegyverkezési trend kialakulásához vezet. A fegyverkezési versenyben az ellenérdekű fél, ha teheti, hasonló fejlesztésekkel próbálja visszaállítani a megbomlott katonai egyensúlyt, ha erre nem képes, akkor más területeken igyekszik kompenzálni. Erre jó példa, hogy amely országok nem voltak képesek atomeszközöket kifejleszteni vagy beszerezni, azok más tömegpusztító eszközökre helyezték a hangsúlyt. Így válhattak a vegyi fegyverek a szegény országok „atomfegyvereivé”. Úgy gondolom, hogy az atomeszközök a különböző területeken folytatott fegyverkezési verseny generálói, és ez a funkciójuk továbbra is fennmarad.

Az atomklubhoz tartozó államok körét tekintve megállapítható, hogy köztük egyre nagyobb számban található olyan államok, amelyek nemzetközi segítséggel, de mégis titokban fejlesztették ki saját atomfegyvereiket. Erre példa az izraeli–brit együttműködés. A nemzetközi közösség más eszköz hiányában nem tehetett mást, mint utólagosan tudomásul vette, kvázi elfogadta a kész tényeket, és önmegtartóztatásra próbálja rábíni az érintett országokat. Ilyen országnak tekinthető Izrael mellett Észak-Korea, Pakisztán és India is. Ezek az államok az atomeszközök fejlesztése és alkalmazása tekintetében azonban elsősorban nem a nemzetközi közösség elvárásait, hanem a saját nemzeti érdekek által meghatározott önzést tekintik meghatározónak. Az atomeszközök birtoklásával az ilyen államok környezetüket is az atomprolifерációra vagy fegyverkezési versenyre ösztönzik, esetleg „kényszerítik”. Jól példázza ezt Izrael vagy Pakisztán esete. Az ilyen országok többségének fő jellemzője, hogy politikai, ideológiai vagy gazdasági okokból inkább segítenek más országoknak katonai nukleáris technológiához jutni, illetve atomzsarolással próbálják a nemzetközi közösséget engedményekre bírni. Elég itt utalni Észak-Koreára.

További súlyos problémát jelenthet, hogy az atomeszközöket birtokló államok csoportjában növekedhet iszlám országok száma is. Pakisztán mellett Irán is bekerülhet ebbe a csoportba. A valós gondot az jelentheti, ha ilyen országban meggyengül az atomfegyverek fölötti ellenőrzés, illetve a társadalmi változások hatására olyan radikális iszlám szervezetek kerülnének kormányra, amelyek Nyugat-ellenes irányvonalat képviselnek. Egy ilyen helyzet kialakulása folytán valószínűsíthetően ideológiai okokból az atomeszközök fölötti rendelkezés súlyos és közvetlen fenyegetést jelenthet a demokratikus országokra, amennyiben a hordozóeszközök hatótávolsága eléri őket vagy érdekeltségeiket. A Mohamed prófétáról készült gúnyrajzok esete rávilágított arra, hogy milyen reakcióra is lehetne számítani. Az iszlám országokban az atomfegyverek ellenőrzésének gyengülése vagy azok ideológiai célú felhasználása, illetve az ezekhez vezető helyzet kialakulása mindenképpen elkerülendő.

De még ennél is súlyosabb közvetlen fenyegetést mégis az okozhatja, ha az atomeszközök fölötti ellenőrzés meggyengülése vagy más politikai szándék okán nem államok, hanem szervezetek (terrorcsoportok) juthatnak nukleáris vagy más tömegpusztító fegyverek birtokába. Az atomeszközök folyamatos korszerűsödése révén olyan kis tömegű (10–20 kg) fegyverek is készíthetők, amelyek elrejtése, szállítása és alkalmazása nem állítja megoldhatatlan feladat elé a terrorcsoportokat. Mivel a terrorizmus stratégiája a látványosságra, a megfélemlítésre és a médiahatásra alapul, ezért nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy a terrorszervezetek képességük bizonyítása céljából nem riadnának vissza atomeszköz alkalmazásától sem, aminek valószínűleg polgári célpontja lenne.

Az atomfegyverek bevetési elveinek változásai, következményei

A *bipoláris világban* fontos kötelezettségvállalásnak minősült, hogy az atomeszközök elsőkénti bevetését a felek elvetették, és kialakították azt a rendszert („forró drót”), amellyel a véletlenszerű alkalmazás elkerülhetővé vált. Az atomküzőböt magasán tartották, és csak katonai támadás esetén számoltak az atomfegyverek bevetésével. Ennek az elvnek a betartását elsősorban az könnyítette meg, hogy az atomfegyverekkel rendelkező nagyhatalmak egyben maguk voltak azok az országok is, amelyek a legnagyobb hagyományos erőkkel bírtak.

Ez a helyzet azonban a *kétpólusú világ megszűntével* és a Szovjetunió felbomlásával, valamint a terrorizmus nemzetközivé válásával jelentősen megváltozott. A Szovjetunió felbomlása az atomfegyverek tekintetében a vártnál kisebb nehézségeket okozott. Az utódállamok – köztük Ukrajna – lemondott az atomfegyverekről, azokat visszaszolgáltatta Oroszországnak, így a korábbi orosz–amerikai „atomegyensúly” nem bomlott fel. Oroszország deklarálta, hogy a nyugati államokat nem tekinti ellenségének, ezért ellenük elsőként nem alkalmaz atomfegyvereket, és tovább folytatja az atomeszközök csökkentésére irányuló tárgyalásokat az Amerikai Egyesült Államokkal, célul tűzve ki a robbanófejek felenkénti háromezer darabra történő csökkentését. Az orosz gesztust a NATO sem hagyhatta reagálás nélkül. A NATO szintén kinyilvánította, hogy Oroszországot már nem tekinti ellenségének, az európai biztonság egyik pillérének tartja és kész szerződéses alapon együttműködni vele. A Szövetség megítélése az orosz atomfegyverek tekintetében is módosult, megértőbbé vált, erről már korábban szóltam. Szövetségünk már nem reagált elítélően arra sem, hogy az orosz katonai stratégiában megjelent az atomküzőb leszállítása. Ez abban fogalmazódott meg, hogy Oroszország elsőként is bevethet atomfegyvereket nemcsak saját maga, hanem szövetségeseinek védelmében is. E lényegi változtatás bírálata a Szövetség részéről azért is maradhatott el, mivel az Amerikai Egyesült Államok már korábban is hasonló stratégiai nézeteket vallott.

Bár továbbra is léteznek az orosz atomfegyverek létéből eredeztethető kihívások és veszélyek, ezek azonban a NATO–Oroszország megállapodás következtében marginalizálódtak. Oroszország részt vett Európa biztonságát értékelő NATO vezetői értekezleteken, a felek érdekelték voltak az együttműködés erősítésében és minden olyan válsághelyzet elkerülésében, amely egyáltalán felvetheti a kölcsönös katonai lépések meghozatalát. Oroszország az EU-val is hasonló szoros biztonságpolitikai együttműködésre törekszik, az így kialakuló biztonsági háló még inkább valószínűtlenné tette a korábban európai célokra irányzott orosz atomeszközök akár politikai célú felhasználását is. Oroszország az

atomeszközök terén a múltban is a kölcsönös leszerelésre törekedett – elég itt utalni a nyolcvanas évek közepén folyt tárgyalásokra a közepes hatótávolságú atomfegyverek leszerelésére (INF) –, és továbbra is kezdeményező szerepet játszik e területen.

Az európai atomhatalmakat tekintve megállapítható, hogy az Egyesült Királyság stratégiai elképzeléseit teljes egészében a NATO-éval hozta összhangba. Ebben szerepet játszott az amerikai és a brit érkazonosság és az atomeszközökről vallott nézetek egybeesése. Az amerikai felfogástól markánsan eltérő brit megközelítés nem volt azonosítható. A brit atomfegyverekre a bipoláris világban úgy tekintettek, mint az európai földrészre telepített amerikai eszközökre. A szoros brit és amerikai nukleáris együttműködés töretlen volt és az is maradt napjainkig is. A brit atomeszközök európai érdekű felhasználására vonatkozó korábbi francia kezdeményezések döntően kudarcot vallottak. Az Egyesült Királyság atomfegyvereit ma is politikai céllal tartja rendszerben, nem kezdeményező e területen.

A francia nukleáris stratégia változása

Franciaország a britekétől eltérő módon tekintett az atomerőire, továbbra is a nemzeti nagyság fontos elemének tartja. Ebben az is szerepet játszhatott, hogy kifejlesztésükhöz nem kapott akkora külső segítséget. A francia vezetés az atomerőjét aktív politikai tényezőként kezelte és kezeli ma is. Míg a korábbi időszakban a „*force de frappe*”, az atomütőerő az ország erejét, világhatalmi szerepét és befolyását volt hivatva biztosítani és reprezentálni, addig ma ezek az erők a demokratikus Nyugat-Európa védelmét is erősítik. Franciaország mindig is büszke volt nukleáris képességére. Az atomfegyverek alkalmazási elveinek meghatározásában nemzeti stratégiát alakított ki. Nukleáris téren a NATO és a francia stratégia – a jelentős eltérések ellenére – harmonizált volt. Franciaország a nukleáris leszerelés terén nemzetközi téren inaktív maradt, ugyanakkor az atomfegyverek kérdéseiben mindig hallatta hangját. A francia vezetés folyamatosan azt hangsúlyozta, hogy atomerőit nemzeti döntés alapján Nyugat-Európa érdekében használná fel. A bevetésről szóló döntés kompetenciáját azonban szilárdan őrzi. A francia vezetés az amerikai atomfegyverek Európa-érdekű felhasználásával szemben szkeptikus volt, azt hangsúlyozta, hogy az európaiak védelmében az Amerikai Egyesült Államok valószínűleg nem kockáztatná meg honi területe elpusztulását. Ez a megközelítés szerencsére nem igazolódott.

A bipoláris világ megszűnése után Franciaország nem került lépéskényszerbe saját nukleáris stratégiája miatt. Bár az országban bírálatot váltott ki az atomrobbantások folytatása, annak leállítása után azonban az atomfegyverek kérdése csak politikai kezdeményezések során került középpontba. Ilyen elképzelés volt a francia–német katonai együttműködés kiszélesítése, amelyben a hagyományos erőt Németország, a nukleárist pedig Franciaország biztosította volna. Franciaország felajánlotta, hogy a Nyugat-európai Unió (WEU) kérésére a francia vezetés dönthet az atomfegyverek bevetéséről. Ily módon is azt kívánták hangsúlyozni, hogy a francia atomfegyverek elsősorban a tagállamok érdekeit szolgálják.

Az Európában bekövetkezett változások, a NATO és különösen az Európai Unió kibővülése ismét francia javaslatot eredményezett. Franciaország azt kezdeményezte, hogy a brit és a francia atomerőket állítsák az Európai Unió szolgálatába. (Később, a brexit miatt ez a kezdeményezés kikerült a gondolkodásból.) A kezdeményezés sikertelensége okán újabb francia javaslattételre került sor.

Franciaország 2006-ban felajánlotta, hogy atomerejét az európai közös kül- és biztonságpolitika keretében az uniós védelempolitikába integrálja. Bár megőrzi a bevetésre vonatkozó parancs kiadásának jogát, de teljesíti az Unió bevetésre vonatkozó döntését. Az atomfegyverek rendszerben tartásának költségeit továbbra is fedezi, és bevonja a tagállamokat az atomeszközökkel kapcsolatos stratégia kidolgozásába.

A francia kezdeményezés értelmezésével és a megvalósíthatóságával kapcsolatos nézetek nemcsak tudományos körökben, hanem a politikusok között is vitákat generálnak. Az ún. európai uniós „atomfegyverkérdések” tekintetében szerintem nem a kérdés elhallgatása, hanem a megvalósulás körülményeinek és következményeinek feltárása és a közvéleménnyel való megismertetése vált nemzeti érdeké. Az atomeszközöket valós lényük miatt sem lehet tabuként kezelni. Megítélésem szerint hiú ábránd lenne ugyanis arra következtetésre jutni, hogy a francia atomeszközök európai célú felhasználása nincs közvetlen kihatással a magyar biztonsági és védelmi érdekekre. Ha pedig igaz, hogy a következményeket nem kerülhetjük el, akkor az is igaz, hogy az alkalmazással összefüggésben ki kell alakítanunk egyfajta saját álláspontot.

A francia védelmi politika azon a bizonyosságon alapul, hogy – bármi is történjék – a létfontosságú érdekek szavatolhatók. A nukleáris elrettentés az ország megelőzési stratégiájának közvetlen folytatását és legvégső kifejezését, valamint egyben a biztonság fő garanciáját jelenti. A francia értelmezés alapján a nukleáris elrettentés arra szolgál, hogy azon országok vezetői, amelyek Franciaország ellen terrorista eszközöket alkalmaznának, vagy azok, akik ilyen vagy olyan módon tömegpusztító fegyverek használatát irányoznák elő, tudatában legyenek: határozott és a helyzethez igazított válasznak teszik ki magukat. A válasz lehet hagyományos, de lehet más jellegű is.

A francia atomerők a saját érdekek szavatolása mellett a szövetséges országok védelmét is biztosítják. A francia elrettentésnek meg kell őriznie az elkerülhetetlenül szükséges hitelességét az állandóan változó geostratégiai környezetben. Ehhez a képességek korszerűsítésére és adaptációjára van szükség. Franciaország a NATO kereteiben részt vesz a közös gondolkodásban, és egyúttal kidolgozza telepített erői saját önvédelmi programját. A francia elnöki megközelítés alapján az európai közös biztonság- és védelempolitika (EBVP) fejlesztése, az EU országai érdekeinek növekvő egybeesése, a köztük létező szolidaritás a francia nukleáris elrettentést az európai kontinens biztonsága megkerülhetetlen elemévé teszi. Megfelelő időben együttesen kell felvetnünk egy közös védelem kérdését, amely figyelembe venné a létező elrettentő erőket egy erős, a saját biztonsága iránt felelősséggel bíró Európa perspektívájában. Az EU országai megkezdték az együttes gondolkodást közös biztonságuk érdekeit illetően, mely az első és szükséges szakasz ebben az irányban.

Franciaország úgy fejleszti nukleáris erőit, hogy készen álljon a rugalmas válaszra minden fajta fenyegetéssel szemben. A válasz lehet hagyományos, de más jellegű is, azaz történhet atomfegyverrel is. A célzott csapások lehetővé tétele érdekében alakították át a francia nukleáris erőket és csökkentették az atomtengeraltjárókon elhelyezett nukleáris robbanófejek számát.

A francia elnök a hidegháború utáni korszak új fenyegetéseiről szólva regionális hatalmakról beszélt, hangsúlyozva annak szükségességét, hogy a francia válasz közvetlenül a hatalmi központok, illetve az adott agresszor „cselekvőképessége” ellen irányulna.

A regionális hatalom megfogalmazást a nemzetközi médiumok egyértelműen Iránnal hozták összefüggésbe.

A francia kezdeményezés tekintetében Franciaország legfontosabb partnerországában, Németországban megjelent reagálások egyértelműen arra utalnak, hogy a nukleáris fegyverek kérdésében a német társadalom is megosztott. A politikai erők még nem készültek fel arra az eshetőségre, hogy az amerikai atomfegyverek szerepét európai eszközök töltsék be, ami sokkal nagyobb felelősségvállalással járna.

A francia elnök nukleáris ügyben tett kijelentéseinek értelmezése és azok reális következményeinek bemutatása

Az „atomtörpék” elleni védekező rendszer

Az atomtölteteket hordozó eszközökkel csak kis mennyiségben rendelkező államok elleni védetség biztosítása érdekében elegendő elővigyázatosságból egy rakétaelhárító rendszert kiépíteni, amely képes a közelítő rakétát lehetőleg még az atmoszférába történő belépés előtt megsemmisíteni. Az Amerikai Egyesült Államok és Izrael is kifejlesztett egy rendszert, amely lehetővé teszi, hogy lemondhasson az „atomtörpék” elleni megtorló atomcsapásról. A legtöbb európai ország (Franciaország és Nagy-Britannia kivételével) eddig még semmit sem tett annak érdekében, hogy egy a jövőben egyáltalán nem kizárható atomcsapás ellen megvédje állampolgárait. Sokkal szívesebben kritizálják viszont az atomhatalmakat bizonyos megelőző védelmi intézkedések megtétele miatt. Ezért azután sokat beszélnek arról, hogy mi mindent kell a „diplomácia eszközeivel” megtenni annak érdekében, hogy ne következzen be, aminek nem kellene bekövetkeznie, azaz, hogy megálljon az atomfegyverek további terjedése. Jó és szép, de mi van, ha mégis? Ennek a kérdésnek a feltevése jelenleg egyáltalán nem kívánatos. Aki ezt a kérdést felhossa, egyidejűleg megtöri a tabut.

Van viszont Európában két olyan nukleáris hatalom, amely saját nemzeti nukleáris stratégiával rendelkezik. Mivel a nukleáris elrettentés és fenyegetés – hatásait és következményeit tekintve – kétségtelenül „átlépi a határokat”, ezért aztán igen bölcs (jogos és időszerű) lenne ezekről a kérdésekről az európai térség vonatkozásában is tárgyalni úgy, hogy az azzal kapcsolatos döntési folyamatban a „valószínűleg ugyancsak érintett nem nukleáris államok” is teljes szavazati joggal bevonásra kerülnek.

Senki sem állíthatja, hogy aki a nukleáris fegyverek bevetéséről egyáltalán beszélni mer, az már eleve azok azonnali alkalmazás mellett foglal állást. Közismert, hogy növekszik a tömegpusztító fegyverekkel és ballisztikus rakétákkal rendelkező (előállító vagy tervező) országok száma, és az belátható időn belül 35-re emelkedhet. Az ez elleni legjobb védekezés csakis a leszerelés lehet. A leszerelésért küzdeni, amellet állást foglalni jó, semmit sem segít azonban, ha Európán kívül túlnyomórészt fegyverkezés folyik.

Ha a lehetséges jövőbeni veszélyforrásokat és lehetséges fenyegetettségi helyzeteket vizsgálják, gyakran előfordul, hogy „a diagnosztizálást elvégzőt teszik felelőssé magáért a betegségért”. Így járt Huntington, aki óvott a „kultúrák harcától”, és annak kialakulását megakadályozó intézkedéseket sürgetett. Akkor is azt mondták, hogy ilyen „harc” nincs, azután mégis lett. Ha azt akarjuk remélni, hogy Európában soha nem alakulhat ki nukleáris fenyegetés, és azután mégis bekövetkezik, akkor ott fogunk majd állni segítségkérően és elképzelések nélkül, sorsunkat teljes mértékben a britek és a franciák kezébe helyezve, vagy abban reménykedve, hogy Amerika majd megvéd minket.

Megítélésem szerint az előző teljesen logikus és megalapozott gondolkodás reális. A gondolatok kimondása ugyanakkor politikai érdekeket sérthet, tabukat dönthet meg. Ezek a tabuk nemcsak az „atomellenes” Ausztriában, hanem Magyarországon is léteznek. Az atomelrettetés kérdésének hazai megvitatása, kibeszélése jelentősen hozzájárulhat Európa védelméhez is. A felvetett kérdések megválaszolása semmiképp sem maradhat el, mivel azt az elkövetkező időszak ki fogja kényszeríteni.

A kétpólusú világrend megszűnését követően végbement geopolitikai változások, és az aszimmetrikus hadviselési formák elterjedése következtében a nukleáris elrettetés koncepciója felülvizsgálatra szorul. A felülvizsgálat igénye a NATO és az Európai Unió viszonyának aspektusából is egyre hangsúlyosabban merül fel. A NATO földrajzi értelemben szélesebb felelősségi köre és az európai szövetség érdeke eltérő nukleáris doktrínát követel.

A közös európai védelem kialakítása során állandóan visszatérő kérdés, hogy mekkora nukleáris elrettető erőre van szüksége Európának. Szüksége van-e Európának az amerikai/NATO nukleáris fegyverekre? Elegendő lenne-e a francia és a brit nukleáris fegyverzet? Ilyen és hasonló fontosságú stratégiai kérdések várnak Európa vezetőinek döntésére. Francia értékelés szerint Európa számára két olyan fenyegetés jelentkezik, amelyek nukleáris fegyverek birtoklását igénylik: a terrorizmus, valamint a szövetségen kívüli túlzott fegyverkezés és a délen tapasztalható proliferáció. Mindezek miatt az elrettetésnek meg kell őriznie elkerülhetetlenül szükséges hitelességét egy állandóan változó geostratégiai környezetben. A jelenlegi arzenál fenntartása nem elégséges, a képességek korszerűsítésére és adaptációjára van szükség. Megfelelő időben együttesen kell felvetni egy olyan közös védelem kérdését, amely figyelembe venné a létező elrettető erőket egy erős, a saját biztonsága iránt felelősséggel bíró Európa perspektívájában.

Az előzőekben bemutatott helyzet egyértelművé és egyre sürgetőbbé teszi az európai védelemben az atomfegyverek helyének pontos tisztázását.

Az eddigieket összegezve szerintem arra a következtetésre lehet jutni, hogy Franciaország a nukleáris területen új doktrína kialakításába szeretné bevonni európai szövetségeseit is, de ez nem jelent egy új nukleáris stratégiát. Ugyanakkor az eszközök terén jelentős korszerűsítésekre kerül sor. A francia atomtámadó erők modernizációs programja a 2003–2008-as költségvetési tervidőszakban 17 milliárd euróba került, ami a francia haderő összes technikai fejlesztésre szánt összeg közel 20%-át teszi ki.

Mindezekből szerintem az következik, hogy az EU részes államainak – így hazánknak is – megkerülhetetlenül ki kell alakítania az uniós atomeszközökkel kapcsolatos álláspontját, ehhez ki kell listázni a vele kapcsolatos teendőket, majd ennek keretében kell kialakítani a saját álláspontot. Ugyanezt a tisztázást már NATO-taggá válásunkat követően is el kellett volna végezni, és akkor most sokkal könnyebb helyzetben lennénk. Ilyen teendők:

- át kell tekinteni korábbi szerződéses kötelezettségvállalásokat (NTP, atomfegyvermentesség, -telepítés és -tárolás, -bevetésről szóló döntés tilalma, ENSZ-határozat a nukleáris terrorizmus megakadályozásáról), amelyeket a korábbi lehetőség hiányában Magyarország könnyen vállalhatott;
- el kell végezni a hazai és a nemzetközi egyeztetéseket;
- ki kell alakítani a hivatalos és képviselendő magyar álláspontot;
- közvéleményt tájékoztatni kell a témában;
- meg kell szervezni a hazai politikai és katonai döntési mechanizmusokat;
- részt kell venni az EU döntéshozatali rendszerében.

Természetesen én csak a magyar álláspont kialakítása kérdésében kísérlem meg segíteni az eligazodást, felvetve mindazon kérdéseket, amelyek nem maradhatnak megválaszolatlanul.

Elsősorban arra keresem a választ, hogy az uniós atomeszköz bevetéséről szóló döntéshozatalban történő esetleges részvétel, vagy pedig külső szemlélőként az atomeszköz alkalmazása következményeinek elszenvedése jelent-e az EU-tag Magyarország számára nagyobb biztonságot.

Másik fontos kérdés, hogy mivel hazánk NATO-tagként már szembeül az atomeszközökkel kapcsolatos dilemmával, ez az EU esetében miként és miért jelenthet más problémát.

Elemezni célszerű azt is, hogy atomeszközökkel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalásaink esetleges módosításából milyen erkölcsi vagy más hátrányok származhatnak, azok miként egyeztethetők össze az integrációs kötelezettségekkel.

Nem utolsósorban választ kell adni arra a kérdésre is, hogy az atomeszközök alkalmazásába történő beleszólási lehetőség miként segíti elő a magyar hadtudomány fejlődését.

Az első kérdésre egy hadtudományi kutató számára a válasz teljesen egyértelmű. A döntéshozatalnál jelen kell lenni, nem pedig sodródni és felkészületlenül várni az elkerülhetetlen következményeket. A felkészülés és felkészítés már önmagában is jelentősen csökkenti a következmények negatív hatásait. Napjaink aszimmetrikus erőviszonyai között, amikor a háború, a fegyveres válságkezelés szinte a mindennapossá vált, a nukleáris területen mutatott hajlandóság, az alkalmazás gyakorlati veszélye képezheti a legnagyobb visszatartó erőt. Az alkalmazásba történő beleszólási lehetőség szerintem jelentősen növeli a végrehajtás legitimitását,

A magyar NATO-tagság megvalósulása már szembenézésre kellett volna, hogy készítse a hazai kutatókat. Hogy erre miért nem került sor, annak véleményem szerint az az elsődleges oka, hogy úgy tekintenek továbbra is a kérdéskörre, mint amibe nincs beleszólási lehetőségünk, az továbbra is a nagyhatalmak „belügye.” A fő feladat nem az atomeszközök alkalmazásának tisztázása, hanem a hadműveletek nem hagyományos körülmények közötti megvívása és a nukleáris agresszió következményeinek felszámolása.

A kérdéskör homályban maradásához hozzájárult az atomfegyverek szerepének háttérbe kerülése és fontosságuk tudatos elhalványosítása is. Magyarországon még katonai körökben is lemaradás tapasztalható, mivel a szövetségi tagságunkat követő időszak sem volt elégséges arra, hogy kidolgozzuk a saját ABV-védelmi doktrínánkat.

A 2006-os francia kezdeményezés megtörte ezt a folyamatot, és ezzel reagálásra kényszeríti az uniós országokat. A felajánlást követően már nem lehet elzárkózni attól, hogy kialakítsuk a kérdésben az elvi nemzeti álláspontot. Az erről szóló vitát még egy ideig el lehet halasztani azzal az indokkal, hogy a bevetési döntést úgy is a franciák hoznák meg, de már nem lehet kitérni a javaslat következményeinek vizsgálata elől.

Úgy gondolom, hogy az atomeszközök kérdésében kialakult beidegződések megváltoztatása, az általános elutasítás reális megfontolások melletti alkalmazhatósággá formálása hosszabb folyamat és éles politikai viták mellett valósulhat meg. Ugyanakkor arra is nagy szükség van, hogy a mai biztonságpolitikában is fellelhető pozitív fejleményeket (pl. az államok közötti összecsapások számának drasztikus csökkenése, a közvetlen harci cselekmények válságkezeléssel történő megghiúsítása, az ENSZ BT leszerelési javaslatának térnyerése, vagy legutóbb a nukleáris terrorizmus elleni stratégia kidolgozása stb.) felhasználjuk az atomfegyverek számbeli és területi csökkentésére. Ebben a folyamatban a meghatározó nemzetközi szervezetek (ENSZ, Nemzetközi Atomenergia Ügynökség, Vegyifegyver-tilalmi Szervezet) erőfeszítéseit az egyes országoknak is támogatniuk kell. Ez egy nehéz folyamat, mivel a döntések meghozatalához gyakorlatilag a résztvevők teljes egyetértésére van szükség, amelynek kialakítását a bipoláris világrendből „megörökölt” blokkszemlélet továbbélése, és az atomeszközök kérdésében korábban bemutatott problémakörök nyilvánosság előtti megvitatásának hiánya is nehezíti.

Az atomeszközök bonyolult kérdés-komplexumának, ok-okozati összefüggéseinek és mindenekelőtt az alkalmazás következményeinek bemutatása oldhatja a kérdésben meglévő információigényt. Elvezethet az atomfegyverek tudatos elutasításához, ami azonban nem a közeljövőben valósul meg. Még évtizedeken át együtt kell élni az atomfegyverekkel, és bízni abban, hogy a 21. század nem az apokalipszisé lesz. Ugyanilyen fontosnak tartom, hogy a közvéleményben az atomeszközökről folyamatos és nyílt vita alakuljon ki, ami jelentősen felerősítheti a felelős gondolkodást. Remélem, nézeteim megosztásával szerény mértékben, de ehhez én is hozzá járultam.

Az ukrán válság lehetséges hatása az atomfegyverek alkalmazására

A kérdéskörben kifejtett álláspontom sem tudományos, sem hivatalos állásfoglalásnak nem tekinthető, kifejezetten személyes megközelítést tartalmaz.

Ukrajna elleni orosz katonai támadás, agresszió, egyfajta invázió másképpen különleges katonai válságkezelési eljárásnak minősíthető. Ez a módszer a nyugati (NATO- és EU-) terminológiákból is jól ismert. Alapját az képezi, hogy külső beavatkozással olyan helyzetet teremtenek, amely már megalapozza a katonai beavatkozást. Gondoljunk csak a délszláv, az iraki és a szíriai történésekre, csakúgy, mint az örmény–azeri konfliktusra vagy a kurd helyzetre.

Az Ukrajna elleni invázió és a délszláv válság „rendezése” között nagyon jelentős azonosságok mutatkoznak. Mindkét akciót a világ legerősebb katonai hatalmai vezették. A kinyilvánított politikai célok is azonosak: mindkét esetben a katonai beavatkozással a törvényes hatalmat kívánták leváltani, és helyébe az agresszorhoz lojális vezetést ültetni. Katonai téren pedig a cél olyan veszteséget okozni, hogy a megtámadott fél hosszú időn át képtelen legyen környezetét fenyegetni. Fontos célként szerepel egy olyan békemegállapodás kikényszerítése, amelyben vállalják akár idegen erők állomásoztatását is.

Fontos cél a békemegállapodás (önkéntes) törvényi megerősítése, amely egy újabb beavatkozás legitimitását is megalapozza. A délszláv válság során mindez az ún. daytoni megállapodásban öltött testet. Az ilyen békediktátumok jellemzője, hogy igazságtalan és csak katonai erők jelenlétével tartható fenn. Az ukrán válságot jelentőségénél fogva és a bevezetett büntetőintézkedések miatt minden bizonnyal csak egy nemzetközileg is elfogadható békemegállapodás zárhatja le.

Katonai területen is sok azonosság tapasztalható a célpontok kiválasztásában, az ütemezésben és a felhasznált fegyverzet terén. Az azonosságok mellett jelentős különbségek is tapasztalhatók. Ezek az eltérő erőviszonyokból, a szövetségesek fokozott katonai és gazdasági szerepvállalásából fakadnak. Nagyon nehéz megítélni azt, hogy a szinte korlátlan katonai támogatást miként lehet Ukrajna helyzetéből levezetni. Számos agresszió van ma is világszerte, mégsem kap a megtámadott fél jelentős katonai támogatást. Ukrán tapasztalatok folytán feltételezhetően ma már az Amerikai Egyesült Államoktól sem számíthatna a korábbihoz hasonló támogatásra.

Nyugati részről a bevezetett büntető intézkedésektől, a szankciós retorzióktól, az ún. gazdasági atomfegyvertől azt várják, hogy az erőviszonyok jelentős eltolódását eredményezi. Valószínűtlen, hogy gazdasági intézkedésekkel a katonai hadszíntéren jelentős eredményeket érjenek el. Hatásukra ugyanakkor fokozódhat a támadó fél agresszivitása, és lecsökkenhet a szövetségesek közötti szolidaritás. A harcselekmények elhúzódása mindkét tendenciát felerősítheti. A nyugati büntető intézkedések kétélű fegyverek. A nyugati gazdasági károk és előnyök differenciálódása szintén kikezdhetheti a menekültek kérdésében megerősödött szolidaritást. Ma már azonosíthatók az ukrán válság vesztesei és haszonélvezői. A válság fő vesztesei Ukrajna mellett a nyugat-európai államok, míg a győztesei az Amerikai Egyesült Államok és legfőképpen Kína.

Fontos megjegyezni, hogy az orosz–ukrán háború a nemzetközi közvélemény figyelmének előterében áll, folyamatosan rombolja az orosz érdekeket politikai és katonai téren egyaránt. Ennek a helyzetnek a megváltoztatása

feltételezhetően egy hasonló konfliktus kirobbanásával fenyeget, amely megosztja a Nyugat figyelmét, vagyis eltereli a figyelmet az ukrán válságról. Ilyen célzatú katonai válság alakulhat ki Kína részvételével.

Az ukrán válság az európai biztonsági helyzetet jelentősen gyengítette. Szinte megszűnt a korábbi kelet–nyugati együttműködés az élet valamennyi területén. A még működő, az energetikát érintő gazdasági együttműködés is visszaszorulhat. A II. világháborút is meghaladó menekülthullám már ma is a hidegháborús időszak fenyegetettségét idézi. Ha megvalósul Oroszország kiközösítése Európából, annak egyenes következménye, hogy a tartós békét biztosító együttműködést a totális katonai szembenállás, egy új hidegháború váltja fel. Európa mint régió szerepe a világ folyamatainak befolyásolásában tovább gyengül, marginalizálódik. Ezt a folyamatot az orosz–kínai együttműködés szükségszerű fokozódása tovább erősítheti.

A világ folyamatai a nemzetközi erőviszonyok megváltoztatására irányuló törekvéseket mutatnak. Az egyes államok érdekérvényesítő képességét ma is a katonai képességeik mutatják. Az egyes nemzetállamok katonai képessége és nem a szövetségi képesség vált meghatározóvá, mivel a szolidaritást egyre inkább felváltja a nemzeti önzés. A nagyobb tagállamok a kisebbeket megpróbálják bevonni a tisztán saját érdekeik megvalósításába.

Az ukrán válság valószínű kimenetele egyfajta katonai szemlélet alapján

Szinte bizonyos, hogy a korábban ismertett politikai és katonai célok elérése nélkül Oroszország nem lesz hajlandó békemegállapodást kötni. A célok elérése érdekében az orosz fél szinte bármilyen áldozatra késznek mutatkozik. Egy biztonsági övezet létrejötte jelenthet kimeneti pontot a válságból. Amennyiben ezt a nemzetközi közösség elutasítja, az még tovább növeli az európai biztonsági környezet gyengülését. Egy békemegállapodás kialakítását jelentősen nehezíti, hogy nincs külső garantáló fél, és nincsenek a betartást kikényszerítő erők sem.

Az Ukrajna demilitarizálását célzó orosz törekvés mögött az elmúlt időszakban elszenvedett presztízsvesztés áll. A bipoláris világ megszűnése, a Szovjetunió szétesése az orosz birodalom meggyengülését eredményezte, amit az ellenérdekű felek kihasználtak, figyelmen kívül hagyva az orosz biztonsági érdekeket. Az orosz érdeksérelmeket fokozott együttműködéssel palástolták. A balkáni válság során is megkísérelték az orosz befolyás visszaszorítását a térségben. Emellett a helyzetet a NATO bővítésére is felhasználták. Ennek keretében került sor hazánk NATO-ba történő belépésére is. A volt VSz-tagállamok felvételével a Szövetség magállamai kialakították saját ütközőzónájukat. Ez ugyanakkor az évtizedek során kidolgozott, a hagyományos fegyverek csökkentését szolgáló megállapodás (CFE) egyoldalú felrúgását is jelenti. A CFE-megállapodásban részletesen meghatározták a támadó fegyverrendszerek rendszerben tartásának és elhelyezésének kritériumait, valamint a betartás ellenőrzését célzó rendszabályokat (pl. a Nyitott égbolt keretében végrehajtott repüléseket) és a bizalomerősítő intézkedéseket.

A katonai szövetségi rendszerek között kötött megállapodás a VSz felbomlása miatt nem valósulhatott meg, az érintett országok azonban 1996-ban vállalták, hogy továbbra is betartják a megállapodás rendszabályait. Erre a kötelezettségvállalásra hivatkozva követeli ma Oroszország az akkori ukrán vállalás betartását. A már a Szövetség tagjává vált országok esetében mindez irreális

követelés, addig Ukrajna esetében már más a helyzet. Az ezredfordulón javuló biztonsági környezetben orosz részről még elfogadható volt a kelet-közép-európai országok NATO-tagsága, addig ma már az átpozicionáló nemzetközi helyzet ezt kizárja. Ukrajna történelmi szerencsétlensége, hogy a NATO az integrációs törekvéseivel kihívta maga ellen a sorsot. Ukrajna esetében a NATO-tagság további erőltetése magát az államot is veszélyezteti, bár úgy tűnik, hogy Ukrajna ma számos állam és szervezet támogatását élvezi. Védelmi harcát azonban katonai erő küldésével sem az Amerikai Egyesült Államok, sem a NATO nem akarja érdemben támogatni, mert nem kockáztathatták a kilátásba helyezett súlyos, akár tömegpusztító fegyverek alkalmazásával végrehajtott orosz válaszcsoportot. Ezt Biden amerikai elnök az ukránok tudomására is hozta, kérve ennek megértését.

Ugyanakkor az integrációs szervezetek országai saját döntésüknek megfelelően akár fegyverekkel, katonai felszereléssel, valamint önkéntesekkel is támogathatják Ukrajnát. Tevékenységükért a felelősség is őket terheli. Az egyes NATO-országok fokozott katonai/fejtverzeti támogatása és a hírszerzési adatok átadása arra kényszeríti az orosz felet, hogy fokozottan támadja a nyugati segítségnyújtást. Elérkezhet az a pont, amikor a fegyveres küzdelem döntően már nem az ukrán erők ellen folyik, vagyis létrejön a NATO támadása, amit minden eszközzel pusztítani lehet.

Az ukrán válságba történő nemzetközi katonai bekapcsolódás valószínűsíthetően csak tovább mélyíti a válságot, növeli a veszteségeket. Az orosz erők elleni nemzetközi katonai fellépés tovább szélesítheti a válságkörzet nagyságát. Az orosz részről beigéért megtorlás a válság további eszkalációjának lehetőségét is magában hordozza, és tömegpusztító eszközök alkalmazásával is fenyeget.

Az ukrán válság az európai biztonsági helyzetet hosszabb távra is bizonytalanná tette. Maga a válság automatikusan beindított egy fegyverkezési versenyt, ami önmagában is negatív következménynek tekinthető. A jövőben nagyon nehéz, akár lehetetlen is lesz a válság előtti bizalom és együttműködés helyreállítása.

A válság lezárásának alternatíváiról alig esik szó, Oroszország azonban továbbra is az európai biztonsági helyzet fontos szereplője marad. Egyrészt lehet együttműködő partner, amire most egyre kisebb az esély, de lehet egy olyan ellenséges állam, amelynek „kegyétől” függ az Európai Unió léte. Könnyen visszatérhet a bipoláris világ katonai szembenállása. A leszerelést a fegyverkezés váltja fel, a biztonsági helyzet bizonytalanná válik. Ma úgy látszik, hogy csak a távoli jövőben nyílik lehetőség Oroszország bekapcsolására az európai biztonság megerősítésére.

Az ukrán helyzettel kapcsolatos hivatalos magyar álláspont nemcsak politikailag, de katonailag is nemcsak védhető, hanem talán az egyetlen reális, a válság csökkentését célzó, azt eredményező alternatíva. A fegyveres válságból történő kimaradásunk stratégiai érdekünk, hasonlóan a menekültek humanitárius segítéséhez. E tevékenységünk jelentős hozzájárulásnak tekinthető Magyarországnak pozitívabb nemzetközi megízéléséhez. A magyar álláspont helyességét a történelem már középtávon visszaigazolhatja.

Mi változott az elmúlt évben?

Mielőtt rátérnék az atomeszközök kérdéskörére, felidézném a bipoláris időszak régi reflexeit. A NATO a WINTEX-CIMEX gyakorlatsorozattal évente elemezte az atomeszközök alkalmazásához vezető utat. A VSz különböző törzsvezetési gyakorlatai során az észak-olasz hadműveleti irányban 20–25 atomcsapást terveztek. A ZMKA-ban folytatott tanulmányaim során feladatul kaptam az osztrák–olasz hágókon alkalmazott különböző hatóerejű atomeszközök különböző robbantási módokkal történő hatásainak és következményeinek elemzését az akkor érvényes VSz-szabályzat felhasználásával. Még ma is rémálomnak tűnik egy másik elemzés, amely a budapesti Gellért-hegy atomeszközzel történő berobbantását a Dunába, illetve annak következményeit mutatta be. Sajnos, a mai ukrajnai háború fejleményei ismét felélesztették bennem a nukleáris fegyverek jelentette „rémét”.

Az elmúlt egy év fontos jellemzője, hogy az ukrajnai háborús felek stratégiai céljai nem tisztázódtak, továbbra is csak a maximális célok elérése van napirenden. Ukrajnáról a teljes terület visszaszerzése van végcélként kitűzve, míg támogatóik oly mértékben akarják meggyengíteni a Föderációt, hogy az ne jelenthessen katonai fenyegetést a közeli jövőben. Oroszországról pedig egy olyan biztonsági övezetet kívánnak kialakítani, amely megakadályozza a Föderáció közvetlen katonai fenyegetettségét. Ennek mélységét az ukrajnai támadó eszközök hatótávolságában határozzák meg. A háborús cselekmények folyamatos eszkalációja sem segítette elő valamiféle kompromisszumos megoldás kibontakozását, vagyis nem körvonalazódtak minimális stratégiai célok. Egyszerűbben: amíg a NATO Ukrajnát a tagjai között szeretné látni, addig Oroszország ezt fegyveresen is megpróbálja megakadályozni. Ez a háború további folytatására készíti a háborús feleket, és ez valószínűleg mindaddig így lesz, amíg az egyik fél kénytelen lesz engedni maximális célkitűzéséből.

Az elmúlt időszak másik jellemzője, hogy külső felek egyre jobban bekapcsolódnak a háborúba, és a nyugati közvélemény is ideológiai okokból többségében a háború pártján áll. A katonai mellett gazdasági téren is fokozódik a küzdelem. Míg oroszországról az infrastruktúra pusztításával próbálják megtörni az ukrajnai ellenállást, addig a nyugat fokozott gazdasági támogatással próbálja fenntartani Ukrajna működőképességét. E téren a Nyugat esélyei egyre csökkenőben vannak.

Fontos eseményként azonosítható a törekvés Oroszország elszigetelésére, a szankciós politizálás felerősödése, amely politikai és gazdasági területeken hat negatívan a biztonsági helyzetre. Ennek ellenhatásaként került sor orosz válaszlépésekre, amikor az oroszok felmondtak több, az EU-val kötött megállapodást, sőt kiléptek az Európa Tanácsból. Az EBESZ tevékenységét pedig Ukrajna nehezíti, vagyis lassan megszűnik minden olyan fórum, amelyen egyszerre ukrajnai és orosz képviselők is jelen vannak. Ez a trend jelentősen megnehezíti bármiféle tárgyalás beindítását.

Az elmúlt év fejleményei egyre inkább csökkentették Ukrajna lehetőségét az események befolyásolására. Ukrajna a külső támogatástól vált függővé, ezért politikáját is ez határozza meg. Az ukrajnai veszteségek – létszám akár 40%-os csökkenése, területe 20%-ának elvesztése, gazdaságának súlyos zsugorodása, katonai képességeinek korlátozottsága és a személyi állomány veszteségei, illetve pótlásának nehézségei – mind arra utalnak, hogy a proxyháború legnagyobb vesztesévé vált. A nyugati érdekek és értékek védelme és a jogos önvédő háború teóriája mögé bújva

próbálják legitimálni az elszenvedett veszteségeket. Szerintem csak idő kérdése, hogy mikor merül fel az a kérdés, hogy mindez kinek volt az érdeke, és megérte-e.

Alapvetően ma az határozza meg az európai nukleáris biztonsági helyzetet, hogy az Amerikai Egyesült Államok felmondta az INF-szerződést, erre válaszul az Oroszországi Föderáció felfüggesztette a START III megállapodást. Bár mindkét részről továbbra is azt hangsúlyozzák, hogy Ukrajnában nem alkalmaznak atomfegyvereket, ez azonban gyorsan megváltozhat a harctevékenységek függvényében. Szinte bizonyosnak tekinthető, hogy egy Krím elleni akció már önmagában is kiválthat nukleáris ellencsapást. Orosz atomfegyverek harcászati alkalmazása elhozná az igazság pillanatát Amerika részére, hogy bizonyítsa, valójában kész-e saját megsemmisülését kockáztatni ukrán érdekekért. Erre azért sem lehet mérget venni, mert már a franciák is anno ilyen félelemből és megfontolásból léptek ki a NATO katonai szervezetéből és építették ki saját atomfegyvereiket.

A kijevei katonai célok, a teljes katonai győzelem kivívása, az elfoglalt területek visszaszerzése egyre fokozódó nyugati támogatással, egy eszkalációs spirálban önmagában is megteremtheti, megalapozhatja a nukleáris fegyverek alkalmazását ukrán területen.

Feltételezhető, hogy orosz részről csak kis hatóerejű atomeszközök alkalmazására kerülne sor, és az ukrajnai háború megmaradna regionális keretek között. Az atomeszközök elsődleges célpontjaivá a támadó harcocsierők és fontos infrastrukturális építmények (hidak, erőművek, vasúti csomópontok) válhatnak, hogy megakadályozzák ezek gyors helyreállítását. Ugyancsak kiemelt terület a kommunikáció, a hírközlés és a műholdas felderítés bénítása. Az úrhadviselés bekapcsolása az ukrán háborúba valószínűleg elkerülhető, mivel a felek tisztában vannak egymás képességeivel.

A szövetségesek részéről harcászati atomfegyver alkalmazásra feltételezhetően nem kerülne sor, mivel az elvezetne egy totális világháborúhoz. A hadászati atomeszközök felhasználása annak ellenére valószínűtlen, hogy felfüggesztették a START III megállapodást.

A háború beindította tömbösödés eredményeként felgyorsulhat az atomfegyverek további proliferációja, és egymás szövetségeseivé válhatnak ilyen törekvésekkel rendelkező államok, növelve a biztonsági kockázatokat. Gondoljunk csak bele egy orosz–észak-koreai–iráni–pakisztáni együttműködés jelentette fenyegetésbe. Ukrajna esetleges atomfegyverhez jutása szintén súlyos biztonsági kockázatokkal járna.

Az ukrajnai háború másik jellemzője lehet vegyi és biológiai fegyverek alkalmazása, tesztelése. A szemben álló felek már illették egymást ilyen vádakkal. A háború lehetőséget ad arra, hogy kipróbálásra kerüljenek újabb fegyverrendszerek, mindenekelőtt a drónok. Ezek az új eszközök példányainak megszerzése a katonai tevékenység homlokterébe került. A tömegpusztító fegyverek drónok általi alkalmazása szintén nem zárható ki.

Magyarországnak NATO-tagállamként elsősorban az ukrán területen alkalmazott ABC-fegyverek közvetett hatásai elleni védelemre kell koncentrálnia. Célszerűnek tűnik a tömegpusztító fegyverek hatásainak megismertetése a közvéleménnyel, leküzdve a jelenlegi tabukat.

Remélem, hogy jelenlegi meglátásaimat egy év múlva olvasva nem kell szégyenkezniem, és bekövetkezik olyan váratlan fordulat, amely lezárja az ukrainai háborút és kialakít egy hosszabb békés időszakot, amelyben az atomfegyverek visszanyerik korábbi elrettentési és potenciális fenyegetési szerepüket.

Készült: Vonyarcvashegy, 2023. március 2.

Somkutas Róbert ny. alezredes*

Az első „igazi” felderítő-harcjármű – a Magyar Királyi Honvédség felderítőcsapatainak Csaba típusú páncélgépkocsija

Bevezetés

A szerző a felderítők első „igazi” felderítő harcjárművének, a *Csaba* típusú páncélgépkocsinak a történetét kívánja bemutatni, de nem technikai-történeti keretben, hanem egy kicsit tágabb, annak katonai-politikai környezetben történő értelmezésével. Meglátása szerint csak ilyen környezetben válnak érthetővé a Magyar Királyi Honvédség szervezetében történt változások és a technikai ellátottság fejlődése. Magának a *Csaba* páncélgépkocsinak a megjelenése meghatározó szereppel bírt a hadiipar fejlesztésére és a harcászati elvek fejlődésére is. Hatása volt a felderítőcsapatok szervezeti korszerűsítésére, a felderítőcsapatok gyakorlati alkalmazására és a parancsnoki gondolkodásmód fejlődésére is.

1. kép. A 39M Csaba típusú páncélgépkocsi

A harmincas évek Európája és Magyarország hadereje

Az európai országok zöme az 1930-as évek végére már kilábalt a gazdasági világválság okozta sokkból, és jelentős politikai és katonai változások voltak kibontakozóban.

Magyarország sajátos helyzetben volt, mert a trianoni békeszerződésen alapuló gazdasági és katonai hatásain épp csak túljutott.¹ Mindez erőteljesen befolyásolta az ország politikai, de katonai súlyát is Európában.

1927. március 31-ig az országban tevékenykedett az antant országok képviselőiből álló Katonai Ellenőrző Bizottság (a továbbiakban: KEB), mely

* ORCID 0000-0002-3746-9588.

¹ A békeszerződést (diktátumot) a magyar Nemzetgyűlés 1920. november 15-én ratifikálta, és az az 1921. évi XXXIII. törvénnyel 1921. július 26-án lépett hatályba.

folyamatosan és szigorúan ellenőrizte a trianoni rendszabályok betartását.² Ez erősen gúzsba kötötte a Magyar Királyi Honvédség és Légierő fejlesztési lehetőségeit. Ezért Magyarország számára az egyik legfontosabb cél a haderejének a környező országok szintjére történő felemelése volt.

2. kép. Az Uhry járműgyár által – a valódi páncélozott eszközök hiánya miatt – FIAT 2F alvázra épült lemezborítású „atrapa” páncélgépkocsik, melyek a csehszlovák Prága II Béka típusú páncélgépkocsik utánezata volt

A korábbi korlátozások (és gazdasági okok) miatt csak 1932-ben tudták bevezetni Magyarországon az általános hadkötelezettséget. Ezt követően az újoncok minden év október 1-jén vonultak be és kezdték meg a 12 hónapos katonai szolgálatuk letöltését. Ez alapvetően meghatározó volt a kiképzett tartalékos állomány létrehozása szempontjából, és a haderőt is 57 648 főre növelték.³

A meglévő hét vegyesdandár két-két gyalogezrede ezredközvetlen szervezatként gyalogsági ágyús- és aknavetőszakaszt kapott. A vegyesdandárok tüzérségét megduplázták, és a korábbi egy osztályát kétosztályos tüzérezreddé formálták.

A Fővezérség-közvetlen csapatként három légvédelmi tüzérosztályt és egy nehéz tüzérosztályt állítottak fel. A négy lovasezredet egy lovastüzér-osztállyal kibővítve két lovasdandárba vonták össze.⁴

² A békeokmány V. fejezete a hadseregről rendelkezett. Megtiltotta az általános hadkötelezettséget, és csak önkéntes haderőt engedélyezett Magyarország számára. Ez az a diktátum, ami az 1922. január 4-től felállított Magyar Királyi Honvédség fejlesztését jó időre lehetetlenné tette. A haderő létszámát maximum 35 ezer főben határozta meg, melyből 1750 fő lehetett tiszt. Az önkéntes legénység szolgálati idejét 12 évben határozták meg, ezzel jelentős mértékben lekorlátozták a kiképzett tartalékos katonállomány létrehozását. A szerződés megtiltotta a háború előkészítésére és vezetésére hivatott szervezet (Vezérkar) létrehozását és fenntartását, és ilyen jellegű intézkedések megtételét. Tilos volt a Honvédség számára a légierő megalakítása, valamint harckocsik és páncélos járművek beszerzése. A megint más kérdés, hogy Magyarország kormánya minden lehetőséget kihasználta, hogy rejtve kibújjon ezen előírások alól. Erről részleteiben lásd Somkutas Róbert: Paradigmaváltások a magyar királyi honvédség felderítőcsapatainál. Felderítő Szemle 2016/2. szám, pp. 102–135.

³ Magyar Királyi Honvédség megalakulása, fejlődése. http://www.multunk.x3.hu/html/jobb_menu/magyar%20kir%20honvedseg.html.

⁴ Az önálló magyar haderő megszervezése. jate.hu/upload/266_MKH.doc.

Az 1930-ban kiadott nyílt hadrendben új hadrendi elem jelent meg: a honvéd páncéljárműves osztály nyolc páncélgépkocsival és egy páncélozott rádiós kocsival, de a titkos hadrend viszont már kilenc páncélgépkocsival öt LK II (Leichte Kampfwagen) könnyű harckocsival⁵ is számolt.⁶

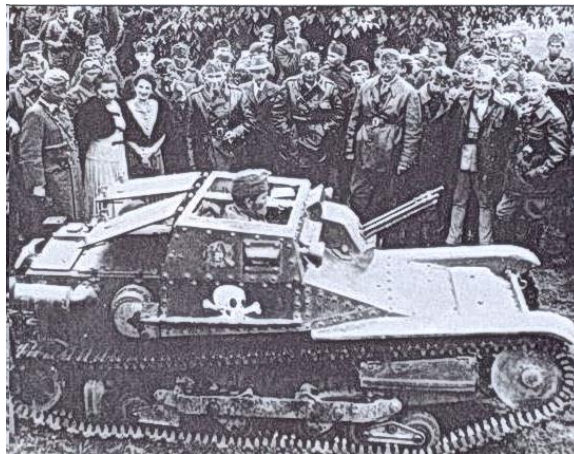
Az antant ellenőrzése azonban nem tudta korlátozni az elméleti katonaszakmai gondolkodást. A húszas–harmincas években sok elvi fejtegetés, vita és véleményütköztetés jelent meg a különböző katonai szakfolyóiratokban és előadásokban. Ennek eredményeként 1938. február 1-jén – igaz, akkor még tervezetként – megjelent az új Harcászati Szabályzat, amelyet az 1939-ban kiadott E-1 jelzésű dokumentum véglegesített. Egyidejűleg hatályát veszítette a 1924-ben kiadott régi Harcászati Szabályzat I. és II. része, mely már korszerű harcászati elveket tartalmazott.

A kor követelményeihez igazított új szabályzat megjelenése felvetette a gyorscsapatok létrehozását, de akkor ennek megvalósítására még csak a régi, elavult eszközök álltak rendelkezésre.

A világpolitikában bekövetkezett erőviszony-változások és az egyre jobb magyar–olasz kapcsolatok eredményeként sikerült haditechnikai eszközöket (kisharckocsikat, tüzérségi eszközöket, vontatókat és repülőgépeket) beszerezni. Ezek a beszerzések lassan kimozdították a holtponton a haderőfejlesztést és lendületbe hozták a korszerűbb haderő megteremtésére irányuló törekvéseket.

A németek nem kívántak korszerű eszközöket eladni Magyarországnak, mivel a termeléssel a saját haderejük igényeit elégtették ki.

A harmincas évek második felére a Magyar Királyi Honvédség csak elavult „páncélozott” eszközökkel rendelkezett. Az 1935 közepétől megkezdett beszállításokkal 1936 végére összesen 150 db CV 33 típusú kisharckocsi érkezett,

ezeket 35M Ansaldo néven rendszeresítették, viszont az időközben lezajlott abesszíniai háború és a spanyol polgárháború során bebizonyosodott, hogy a kisharckocsik már nem feleltek meg a korszerű háború követelményeinek.

3. kép. 35M Ansaldo kisharckocsi két fős kezelőszeméllyel és egy ikercsövű 8 mm-es Gebauer-géppuskával

⁵ Bíró Ádám – Éder Miklós – Sárhidai Gyula: A Magyar Királyi Honvédség külföldi gyártású páncélos harcjárművei 1920–1945. PETIT REÁL Könyvkiadó, Budapest, 2006, p. 190.

⁶ <http://www.zmne.hu/tanszekek/Hadtortenelem/tematika/hk/m5.htm>

Megnevezés	Kezelők fő	Harci tömeg kg	Hossz mm	Szélesség mm	Magasság mm	Tengelyek hajtott kerekek száma, db	Motor- fajlagos teljesítmény	és Max. sebesség és hatótáv	Páncél mm	Fegyverzete	Darab és megjegyzés
Romféll pc. gk.	4	kb. 5000	5670	1800	2480	2 / 4	75 LE 15 LE/t	35 km/h	6	2-3 db 8 mm 7/12 M Schwarzlose géppuska	1 db; 1920 után nincs a nyilvántartásban.
Junovitz P.A. pc. gk.	5		5690	1900	3510	2 / 2	40 LE	35 km/h	5-7	2-3 db 8 mm 7/12 M Schwarzlose géppuska	3-4 db; 1919 után vsz. román hadizsákmány
Austin páncélautó	5	4200	4877	2000	2388	2 / 2	50 LE 11,9 LE/t	60 km/h 240 km	8	2 db 7,62 mm géppuska	1 db; 1920 után nincs a nyilvántartásban
Büssing-Fross pc. gk.	6	7500	6900	2300	3500	2 / 2	36 LE 4,8 LE/t		csak vaslemez	2 db 8 mm 7/12 M Schwarzlose géppuska	2 db; 1923-tól a rendőrség, 1927-től a honvédség, 1930-as évek elején kiselejteztve
Rába V.P. pc. gk.	12	kb. 7000	5950	1940	3030	2 / 4	55 LE 7,9 LE/t	30 km/h	csak vaslemez	2 db 8 mm 7/12 M Schwarzlose géppuska	1 db; 1925-től RUIISK, az 1930-as évek elején átépítve pc. sinautónak
29M Vickers pc. gk.	4	4850	5020	1870	2580	2 / 2	50 LE 10,4 LE/t	60 km/h 192 km	5-7	1 db 8 mm 7/12 M Schwarzlose géppuska	2 db; 1929-30-tól RUIISK karhatalmi és kiképzési célokra
29M Crossley pc. gk.	4-5	kb. 8000				3 / 2?			5-7	2 db 8 mm 7/12 M Schwarzlose géppuska	2 db; 1928-től RUIISK karhatalmi kiképzési célokra és rádiós pc. gk.
FIAT 2F; Prága II Béka pc. gk. utánzat						2 / 2			csak vaslemez	2 db 8 mm 7/12 M Schwarzlose géppuska	4 db; 1929-32-től vsz. az 1. vegyesdandár gépkocsizó csoport állományába került
FIAT 2F; Crossley pc. gk. utánzat						2 / 2			csak vaslemez	2 db 8 mm 7/12 M Schwarzlose géppuska	8 db; 1929-32-től vsz. az 1. vegyesdandár gépkocsizó csoport állományába került

1. táblázat. A magyar haderő valódi és „atrap” páncélgépkocsijai 1920–1932 között

A honvédség vezetői – mivel a lassan ébredő magyar hadiipar saját fejlesztései csak kezdeti stádiumban voltak – külföldi korszerű harcjárművek kipróbálását és beszerzését szorgalmazták.

1936-ban jelentkezett a svéd Landsverk Művek az általa kifejlesztett L-60 típusú 6,8 tonnás könnyű harckocsival, amelynek a gyártási jogát 1937 közepén a honvédség megvette, majd a MÁVAG gyárban elindult el a magyar harckocsigyártás.

1939 februárjában a Honvédelmi Minisztérium a gyártól 80 darabot rendelt, melyek 38M Toldi I néven kerültek a Magyar Királyi Honvédség állományába.⁷ Ezekkel az eszközökkel látták el a felderítőcsapatok könnyűharckocsi-századait is.⁸ A Toldi gyors, mozgékony harckocsi volt, de a későbbi harci tapasztalatok azt bizonyították, hogy gyenge páncélzata és fegyverzete miatt még kisebb harckocsival megoldandó feladatok ellátására is alkalmatlan volt.⁹

4. kép. 38M Toldi I könnyű harckocsi, bár az akkori magyar terminológia közepes harckocsiként jegyezte

A magyar haderő a környező országok fegyveres erőivel összevetve – épp az antant korábbi korlátozásai miatt – a fegyveres erők vonatkozásában jelentős hátrányban volt. A várható konfliktusok kirobbanásának előjelei már egyre érzékelhetőbbé váltak.

⁷ Bíró Ádám – Éder Miklós – Sárhidai Gyula: A Magyar Királyi Honvédség külföldi gyártású páncélos harcjárművei 1920-1945, PETIT REÁL Könyvkiadó, Budapest, 2006, p. 41.

⁸ Ezt követően egy 110 darabos, megerősített torziós rugóval ellátott Toldi II sorozat épült, melyből 80 darabot Toldi IIA néven 1942–43-ban a páncélzata megerősítése mellett 40 mm-es harckocsiágyúra fegyvereztek át. Harmadik, Toldi III sorozatot is rendeltek, de a könnyű harckocsik elavulása miatt már nem épültek meg. Hajdú Ferenc – Sárhidai Gyula: A Magyar Királyi Honvédség Haditechnikai Intézettől a HM Technológiai Hivatalig 1920–2005. HM Technológiai Hivatal, 2005, p. 49.

⁹ Bonhardt Attila – Sárhidai Gyula – Winkler László: A Magyar Királyi Honvédség fegyverzete. Zrínyi Katonai Kiadó, 1996, p. 64.

1938 januárjában Budapesten olasz–magyar–osztrák háromhatalmi tanácskozást tartanak, ahol bejelentették a szoros együttműködést Németországgal, a Franco-kormány formális elismerését és rokonszenvüket az antikomintern paktummal.¹⁰

1938. március 5-én Darányi Kálmán miniszterelnök Győrben bejelentette a honvédség nagyarányú fejlesztését, amely egymilliárd pengőt irányzott elő az ország védelmi fejlesztéseire és a haderőfejlesztési célok megvalósítására.

1938-ra Magyarország politikai helyzete a megerősödött német és olasz kapcsolatok miatt megváltozott. Ennek következtében és a megindult újrafegyverkezés hatására 1938. augusztus 29-én a kisantant államai a jugoszláviai Bledben tartott találkozójukon elismerték országunk fegyverkezési egyenjogúságát a magyar erőszakos revízióról történő lemondásért cserébe.

Ezek voltak azok a főbb politikai események, melyek előkészítették és lehetővé tették a magyar honvédség – köztük a páncélos csapatok, illetve a páncélozott eszközökkel felszerelt felderítő csapatok – fejlesztési lehetőségeit.

A honvédségnek azonban még mindig nem volt páncélgépkocsija, pedig már 1938-ban megfogalmazták a felderítéssel szembeni követelményeket.

A felderítéssel szemben támasztott követelmények

A harmincas évek közepétől megindult a politikai szövetségi rendszerek átalakulása, ami kedvezően hatott a Magyar Királyi Honvédség hadműveleti elveinek a korszerűsítésére is. Érdemesnek tartom áttekinteni, hogy ez milyen elvárásokat fogalmazott meg a kialakítandó gyors csapatok és azon belül is felderítőerőkkel szemben.

1938. február 1-jén a Vezérkar kiadta a Magyar Királyi Honvédség új Harcászati Szabályzata tervezetét, amit az 1939-ban E-1 jelzéssel véglegesítettek. A szabályzatban már az új szervezetek is megjelentek – gépkocsizó seregtestek, gyors csapatok –, melyek az addig végrehajtott fejlesztések alapján kerültek létrehozásra, illetve a későbbiek folyamán felállításra terveztek, valamint a feladataikat is megfogalmazták. Ezek igazolhatóan döntő módon hatással voltak a felderítő csapatok szervezeti fejlesztésére is.¹¹

A szabályzat a gyors csapatokkal elsősorban mint alkalmi feladatok végrehajtására alkalmas erőkkel számolt, főként a támadás során tartotta azokat alkalmazhatóknak. A csatában való döntő közreműködést határozta meg fő feladatukként, és más feladatok esetében szerepüket főként a döntés-előkészítésében és a végrehajtásban látta.¹²

A felderítésben is – mint a földi felderítés elsődleges eszköze – fontos szerepet szántak ezeknek a kötelékeknek.¹³ A harcászati szabályzat már meghatározta

¹⁰ Karsai Elek: A berchtesgadeni sásfészekről a berlini bunkerig. Táncsics Kiadó, Budapest, 1965, p. 20.

¹¹ Dr. Horváth Csaba alezredes: A magyar harcászati–hadműveleti felderítés története 1918–1990. Felderítő Szemle 2008/emlékszám, p. 116.

¹² Harcászati Szabályzat, 1. rész: Harcászati elvek. M. kir. honv. minisztérium kiadványa, Budapest, 1939. A m. kir. Honvédelmi Minisztérium 43.000/eln. szab. szerk. 1939. sz. körrendeletéhez (a továbbiakban: HSz 1939), pp. 267–268.

¹³ HSz 1939, pp. 38–39.

a felderítőszervek nagybani összetételét is. Szakaszrőben tervezte alkalmazni a kis- és könnyű harckocsikat, illetve páncélgépkocsikat, melyekkel mint erősebb felderítőjárőr számolt. A legalább szakaszkötelékben bevetett páncélgépkocsikat (az akkori megfogalmazás szerint) a hadászati felderítésben is alkalmazható önálló felderítőjárőrnek tekintette.

E feladatokon kívül a páncélgépkocsik menetoszlopok biztosítására, szárnyakon végrehajtott támadásra, illetve megkerülésre, üldözésre, saját védelemben az ellenség zavarására, késleltetésére, gyorstartalékként történő tevékenykedésre, valamint a visszavonulás fedezésére is alkalmazhatóknak vélték.¹⁴ Ezeket a harc eljárásokat a későbbi harcselekmények során sikeresen alkalmazták a valós háborús körülmények között is

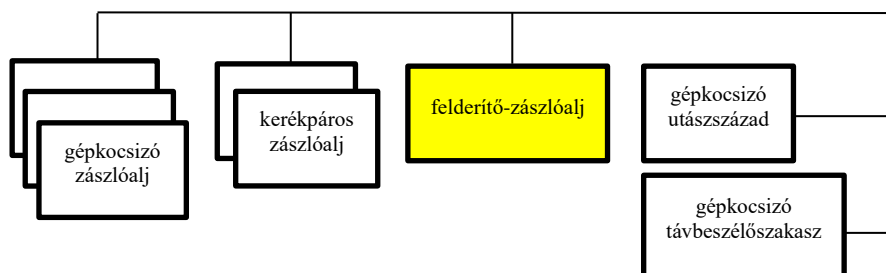
A Magyar Királyi Honvédség fejlesztése

1938-ra a külső környezet és Magyarország gazdasági helyzetének változásai lehetővé tették, hogy életbe léptessék a Magyar Királyi Honvédség Hubahadrendjét, mely a haderő mennyiségi és minőségi fejlesztését irányozta elő.

Az 1938-tól 1941-ig tartó első fázisban egy 107 ezer fős béke- és 250 ezer fős hadi létszámú haderő kifejlesztését tűzték ki célul.¹⁵

1938. május 1-jével első ütemként Kassán – a meglévő, már gépesített kötelékekkel is megerősített 1. és 2. lovasdandár mellé – felállították a 2. gépkocsizó dandárt, amit október 1-jén az 1. gépkocsizó dandár felállítása követett Budapesten.¹⁶

A két gépkocsizó dandár szervezete egyenként: három gépkocsizó zászlóaljból, két kerékpáros zászlóaljból, egy gépkocsizó tüzérosztályból, egy felderítő-zászlóaljból, egy gépkocsizó utász századból és egy gépkocsizó távbeszélő szakaszból állt.

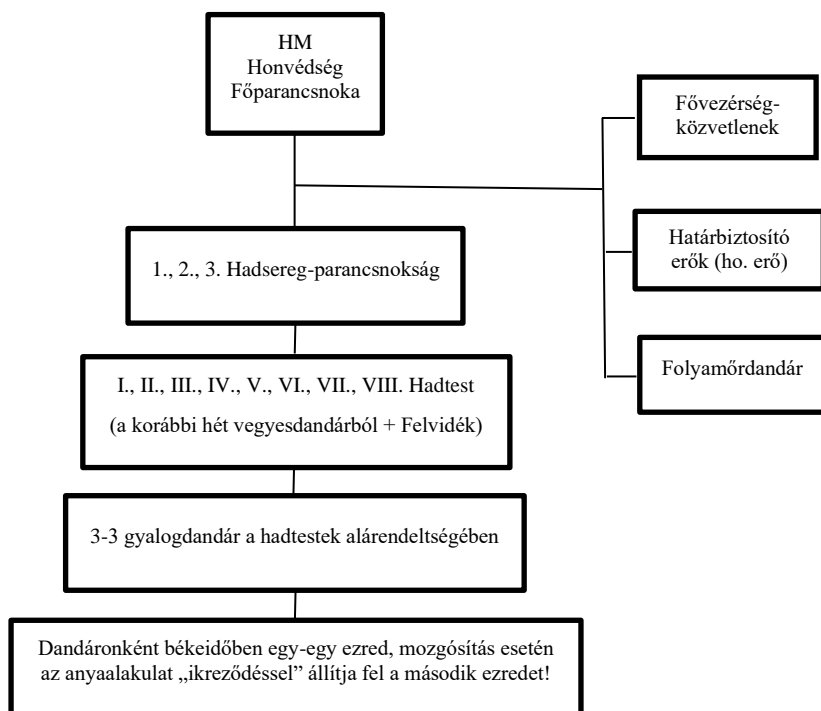
Az 1938. november 22-i új hadrendben (lásd a következő oldalon) már nyolc hadtestparancsnokság szerepelt (a korábbi vegyesdandárokból kifejlesztve), valamint – az első bécsi döntés eredményeként visszacsatolt felvidéki területen – Kassa székhellyel megalakított VIII. hadtest, az alárendeltségükben 3-3 gyalogdandárral, melyek békében egy-egy ezreddel rendelkeztek.

¹⁴ HSz 1939, pp. 50–51.

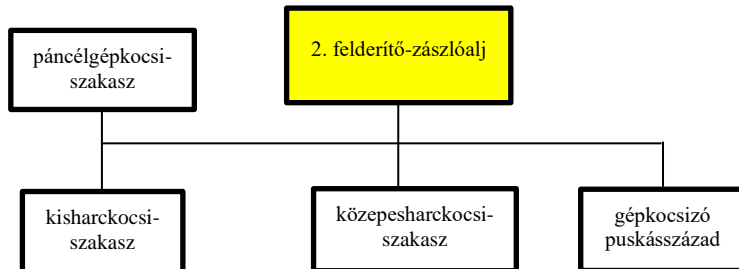
¹⁵ Dombrády Lóránd – Tóth Sándor: A Magyar Királyi Honvédség 1919–1945. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1987, p. 121.

¹⁶ Adalékok a Horthy-hadsereg szervezetének és háborús tevékenységének tanulmányozásához (1938-1945). HM Központi Irattár kiadása, Budapest, 1961, 1. sz. vázlat.

A két gépkocsizó dandár és a két lovasdandár a hadtestek kötelékén kívül önállóan szerepeltek.¹⁷

1938. május 1-jén Kassán felállították a 2. gépkocsizó dandár felderítőegységét, a 2. felderítő-zászlóaljat, melynek a szervezetében egy páncélgépkocsi-szakasz, egy kisharckocsi-szakasz, egy közepesharckocsi-szakasz és egy gépkocsizó puskásszázad volt.¹⁸

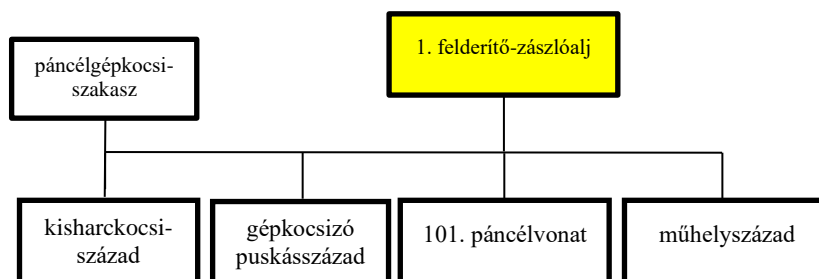

Az 1. gépkocsizó dandár alárendeltségébe tartozott az 1. felderítő-zászlóalj, amit Budapesten az akkori Aréna (a mai Dózsa György) úti Vonat laktanyában állítottak fel.¹⁹

¹⁷ Adalékok a Horthy-hadsereg szervezetének és háborús tevékenységének tanulmányozásához (1938–1945). HM Központi Irrattár kiadása, Budapest, 1961, 1. sz. vázlat.

¹⁸ Horváth Csaba: A magyar katonai felderítés története a kezdetektől 1945-ig. Püedlo Kiadó, p. 112.

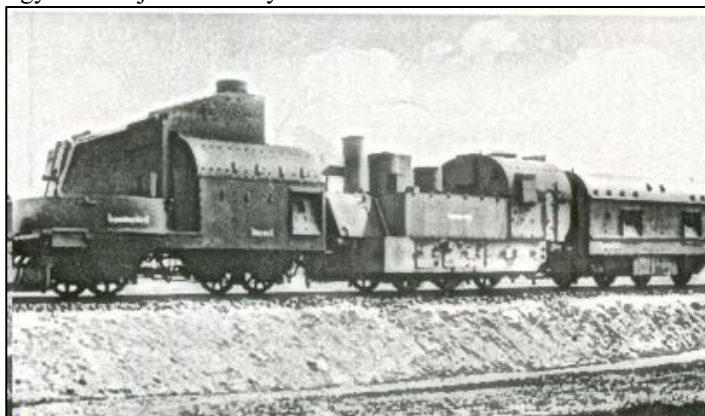
¹⁹ Uo.

Az 1. felderítő-zászlóaljához tartozott a 101. páncélvonat is, amely a Magyar Királyi Honvédségben megmaradt négy páncélvonat magas szerelvényű egysége volt.

A magas szerelvényű vonat a páncélozott 377-es gőzmozdony mellett két páncélozott vasúti kocsival rendelkezett, esetleg csatlakoztathattak a két végére egy-egy előfutó póre kocsit. A zárt felépítményű kocsikba egy 36M 20 mm-es nehézpuskát és egy 36M 37 mm páncéltörő ágyút, illetve két 31M 8 mm-es géppuskát, egy 36M 20 mm-es nehézpuskát és egy 80 mm-es 18M tábori ágyút építettek be, melyek a kialakított lőrésen keresztül vezetett tüzellel támogatták a csapatok harctevékenységét.

A páncélvonatokhoz egy-egy ellátószelvény is tartozott, mely a lőszer, valamint a fogyóanyag-készleteket szállította a harctevékenység terepszakaszáig. Ezt a szerelvényt jóval erősebb gőzmozdony vontatta, és a menetek végrehajtásakor a páncélvonat mozdonya kímélése érdekében a páncélvonatot is hozzácsatolták. A 377-es sorozatú mozdony csak harcra vitte a 3–5 kocsiból álló „harci szerelvényt”, aminek tömege nem volt jelentős.²⁰ A Vonat laktanyához közel volt a Budapest-Vízafogó vasútállomás, mely a páncélvonatok és az ellátószelvények honállomása volt, és itt egy katonai javítóműhely is rendelkezésre állt.

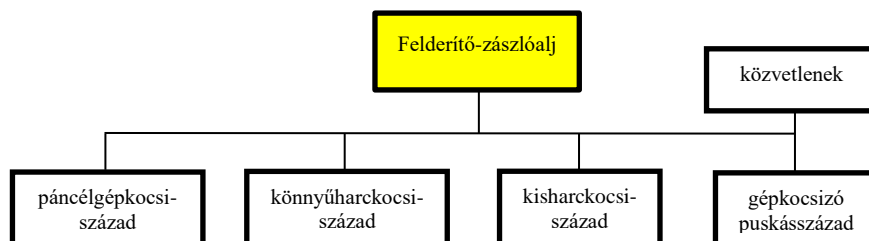

5. kép. Magas szerelvényű páncélvonat

²⁰ Bonhardt–Sárhidai–Winkler: i. m. pp. 178–179, 194.

A már meglévő két lovasdandár hadrendje is megváltozott. Mindkét lovasdandár szervezetét egy-egy kisharcocsi-századdal (35M Ansaldo kisharcocsi) és egy-egy kerékpáros zászlóalj beállításával erősítették meg, a dandáronként meglévő két tüzérosztály egyikét gépvontatásúvá szervezték át.

Az 1939. október 1-jén életbe lépő hadrendi elképzelésekben a felderítő-zászlóaljaknál egységenként egy-egy könnyűharcocsi- (akkori magyar elnevezés szerint közepesharcocsi-) és egy-egy páncélgépkocsi-század beállítását tervezték.

Ezzel egy időben a két gépkocsizó és a két lovasdandár páncélos alakulataihoz is a kisharcocsi-századok mellé egy-egy páncélgépkocsi- és könnyűharcocsi-századot szerveztek.

1939-ben – a felvidéki bevonulást követően – intézkedtek a kassai VIII. hadtest alárendeltségében az 1. hegyidandár (m. kir. Kárpátaljai 1. honv. hegyidandár) felállítására Munkácson, ami szintén bővítette a harcászati felderítés által alkalmazható földi csapatok számát. A hegyidandár páncélgépkocsi-szakaszát a 2. gépkocsizó dandár felderítő-zászlója állította fel.²¹ A huszti határvadász-zászlóalj kerékpáros századából alakult meg a hegyidandár motorkerékpáros szakasza.

A hadrendben megfogalmazott elgondolásokat az 1939 augusztusától a fokozatosan átadásra kerülő 38M Toldi I könnyű harcocsikkal és a 39M Csaba páncélos járművek átadásával 1940-re sikerült megvalósítani, és ezzel teljesen átalakították a felderítőegységek összetételét.

²¹ Dr. Horváth Csaba alvezetés: A magyar harcászati hadműveleti felderítés története 1918–1990. Felderítő Szemle 2008/émlékszám p. 121.

Megnevezés	Kézelők, fő	Harci tömeg kg	Hossz mm	Szélesség mm	Magasság mm	Hajtott kerekek száma, db	Motor- és fajlagos teljesítmény	Max. sebesség és hatótáv	Páncél mm	Fegyverzet és lőszer-jav.	Készült db
35M Ansaldo kisharcócsi	2	3200	3150	1400	1300	láncalap	43 LE 13,4 LE/t	42/15 km/h 120–160 km	13,5; 6	2×8 mm gpu. 150 db	150
38M Toldi I/II könnyű harcócsi	3	2500	4750	2140	1872	láncalap	15LE 18,2 LE/t	50 km/h 200 km	6–23	1×20 mm 208 db 1×8 mm 2400 db	I: 80 II.:110
39M Csaba pc. gk.	4 fő	5950	4520	2140	2650	4×4	90 LE 14,7 LE/t	65 km/h 150–200 km	9–13	1×20 mm n. pu. 200 db 1×8 mm gpu. 3000 db	1939: 61 1940: 20 1941: –? 70
40M Csaba pc. gk.	4 fő	5950	4520	2140	2650	4×4	90 LE 15,2 LE/t	65 km/h 150–200 km	9–13	1×8 mm gpu. 3000 db	12

2. táblázat. A Magyar Királyi Honvédség magyar gyártmányú páncélozott eszközei 1935–1941 között

Az 1940. december 1-jével életbe lépett új hadrend az addig önálló seregtestként működő lovas- és gépkocsizó dandárokat az újonnan felállított 1. gyorshadtestbe vonták össze.²²

A csapatok a megkapott haditechnikai eszközeiket csapatjelölésekkel látták el, de ezek egységesítésére nem adtak ki központi intézkedést.

1940-ben az erdélyi bevonulás elrendelésekor határozottan megtiltottak mindenféle megkülönböztető jelzés felfestését, ez alól csak az 1. és a 2. felderítő-zászlóalj, illetve 1. és a 2. lovasdandár páncélgépjárművein engedélyezték a csapatjelzés felfestését.²³

A 3. táblázat az első 61 darab 39M Csaba páncélgépkocsi elosztását mutatja 1940 nyarán – az engedélyezett jelzésekkel együtt.²⁴

Az alakulat			Felépítmény			Megjegyzés
Megnevezése	Jelölése	Állomáshelye	Vas	Páncél	Összesen	
1. lovasdandár páncélgépkocsi-század		Nyíregyháza	2	10	12	
2. lovasdandár páncélgépkocsi-század		Cegléd	2	10	12	
1. gépkocsizó dandár páncélgépkocsi-század		Budapest	2	11	13	
2. gépkocsizó dandár páncélgépkocsi-század		Kassa	2	11	13	
1. hegyidandár páncélgépkocsi-század		Munkács		3	3	
Ludovika Akadémia		Budapest		3	3+1*	*Ide került a mintapéldány is (Frsz: P-19)
Kiadva összesen			8	48	56	
Gépkocsiszertár tartalék		Budapest		5	5	
Legyártva összesen			8	53	61	

3. táblázat. A Csaba páncélgépkocsik megoszlása a Magyar Királyi Honvédség szervezetei között 1940 nyarán

²² Horváth Csaba: A felderítő-zászlóalj megjelenése a m. kir. honvédség hadrendjében. Új Honvédségi Szemle 1995/émlékszám, p. 95.

²³ Bíró-Éder-Sárhídi: i. m. p. 197.

²⁴ Dr. Varga A. József (szerk.): Magyar autógyárak katonai járművei. Maróti Könyvkereskedés és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, p. 216.

Felderítő páncélgépkocsit a honvédségnek

1934-ben a Vezérkar már érdeklődéssel fordultak a Weiss Manfréd-gyár (WM) felé, ahol a Straussler Miklós²⁵ mérnök által tervezett, a brit hadseregnek szánt AC. I. páncélgépkocsi prototípusa elkészült. Akkor a gazdasági körülmények miatt a Magyar Királyi Honvédség még nem tudta finanszírozni a szabadalom hasznosítását.

1935-ben, amikor a továbbfejlesztett prototípusból elkészült két darab – melyből az egyiket az angliai Coventryben lévő Alvis gyárba vitték, hogy ott folytassák annak fejlesztését, a másik pedig a gyárban maradt – már lehetőség nyílt a fejlesztés felkarolására. A WM a Magyar Királyi Honvéd Haditechnikai Intézet (HTI) útmutatása alapján erre a prototípusra szerkesztette fel azt a felépítményt, amely a magyar páncélgépkocsi előtípusa lett.²⁶

A WM a korszerű páncélgépkocsi előállítására érdekében felhasznalta a korábban szerzett tapasztalatait, és a rendelkezésére álló 4 hengeres, felülvezérelt 100 LE-s motor felhasználásával a gyár megépítette a saját páncélgépkocsiját.

Az elkészült járművet 1937 végén adta át a HTI-nek kísérleti és próbaüzemelés végrehajtása céljára, és egyben felajánlotta annak gyártását is.²⁷

Amikor a Vezérkar 1938-ban bejelentette az igényét egy közepes páncélgépkocsi beszerzésére – amely „felderítési és biztonsági” szolgálatok ellátására is alkalmas –, akkor a WM már kész példánnyal jelentkezhetett. Ez a jármű a gyár korábbi termékeitől már független fejlesztés volt. A beszerzések során felmerült az

egy külföldi (osztrák, német) páncélgépkocsik, esetleg egy licenc (svéd) megvételének a lehetősége is, de a WM által bemutatott páncélgépkocsi műszaki és harcászati paraméterei a számításba vehető külföldi technikával összehasonlítva alig különböztek, sőt egyes területeken azoknál jobbak is voltak.

6. kép. A páncélgépkocsi első prototípusa

Az elbírálás során figyelembe vették a várható háborús konfliktusok időbeni és térbeli közelségét, valamint azokat a gazdasági indokokat is, melyek a magyar fejlesztést támogathatják.

²⁵ Straussler Miklós (1891–1933) Londonban élő tervező volt, de a Weiss Manfréd-gyárral jó munkakapcsolata volt. Beosztásai révén jól ismerte a kor angol és amerikai fejlesztéseit, így a CardenLloyd és a Christie-féle futómű-megoldásokat. 1933-ban az olasz CV-33 Ansaldo mintapéldánya beérkezése után vetette fel egy saját tervezésű kisharckocsi tervezésének és kivitelezésének az ötletét. A Straussler-futómű Magyarországon olyan újszerű volt, hogy önálló szabadalmi oltalmat kapott. Szintén az ő tervei alapján kezdődött meg az első magyar páncélgépkocsi kifejlesztése is. https://en.wikipedia.org/wiki/Nicholas_Straussler; letöltés: 2016.01.25.

²⁶ Bonhardt–Sárhidai–Winkler: i. m. pp. 164–167.

²⁷ Dr. Varga (szerk.): i. m. p. 158. és Hajdú–Sárhidai: i. m.

A WM által a HTI rendelkezésére bocsátott prototípus megfelelt a magyar honvédség elképzeléseinek és igényeinek, így a VKF a magyar gyártmány megvásárlása mellett döntött.

A jármű mielőbbi kipróbálása érdekében az eredetileg tervezett páncéllemezek helyett először csak vaslemezekkel lett ellátva. Ezeket a lemezeket kezdetben szegecselve-csavarozva rögzítették, ami kényeszerű megoldás volt, mivel nem állt rendelkezésre megfelelő hegesztőelektróda, de a későbbiekben már csak ott alkalmazták csavarral történő rögzítést, ahol a gépészeti egységek hozzáférhetősége szempontjából az fontos volt.

A korszerű, függőleges irányban befelé döntött oldalfalakat és lejtős homlok- és hátfalakat alakítottak ki a járműtesten. Emiatt a jármű páncélzatának nem volt merőleges felülete, mely lövésbiztonsági szempontból előnyös volt. A páncéltestet 9 mm-es szegecselt páncéllemezekből alakították ki.

A páncéltest közepén szintén ferdesíkú páncéllemezekből kialakított körbe forgatható tornyot helyeztek el, melybe egy 20 mm-es nehézgéppuskát és egy 8 mm-es géppuskát építettek be – hasonlóan a Toldi I könnyű harcokosi fegyverzetéhez.

A torony lenyitható hátfallal rendelkezett, mely lehetőséget biztosított a járműhöz rendszeresített 8 mm-es golyószórával a légi célokra történő tüzelésre is. A páncélgépkocsit két járművezető-állással építették, és azokat felemelhető védőpáncéllal fedték le.

A prototípust Örkényben próbálták ki. Itt kellett megtapasztalniuk a HM képviselőinek, hogy az elképzelésük szerinti tömör gumiabroncsok már nem megfelelőek a páncélgépkocsikhoz, mert azok a jármű alvázat és a lengőtengelyeit idő előtt jelentős mértékben rongálják.²⁸

1939-ben az eredményes csapatpróbák után a harcjárművet 39M Csaba felderítő páncélgépkocsi néven rendszeresítették a Magyar Királyi Honvédségnél. Mivel a jármű napjainkban nem igazán ismert, ezért részletesen bemutatom a főbb jellegzetességeit.

A 39M Csaba páncélgépkocsi általános jellemzői

1940-ben a páncélgépkocsi HTI által kiadott *Anyagismeret* leírása úgy jellemezte a járművet, hogy „a 39M pc. gk. a páncélos hadsereg egysége, amely kiválóan használható mind országúton, mind terepen. Gépi berendezése egy nyolchengeres benzínmotorból, egy előre is, hátra is öt sebességgel rendelkező sebességváltóból és mind a négy lengőtengely hajtására alkalmas, két kiegyenlítőküvel ellátott közlőműtengelyből állt.”²⁹

Kezelőszemélyzete négy főből állt, közülük kettő a fegyvereket kezelte, harmadik a gépkocsivezető, a negyedik pedig rádiós és egyben segéd-gépkocsivezető is volt.³⁰

²⁸ Harris Lajos: A magyar harc- és gépjárműfejlesztések története. p. 152.

²⁹ Magyar Királyi Honvéd Haditechnikai Intézet 39M. pc. gépkocsi. Anyagismeret, tervezet, Budapest, 1940, p. 1.

³⁰ Uo. p. 2.

A jármű tornyába (mely körbe forgatható volt) egy 8 mm-es űrméretű 34/37A M géppuskát és egy 20 mm-es 36M nehézpuskát építettek be. A jármű rendszeresített fegyverzetéhez tartozott még egy 8 mm-es 31M golyósóró, két karabély – pontosabban: kurtály³¹ – az előírásoknak megfelelő lőszerjavadalmazással.

A páncélgépkocsit R4 mintájú rádiókészülékkel is ellátták.³²

7. kép. A 39M Csaba terepen. Jól látszódik a próbaüzem után módosított – a korábbi párhuzamos felületek helyett –, a terepen történő mozgás segítésére a kerekek számára nagyobb helyet biztosító módosítások a páncéltest orr- és hátrészén.

Az első szériajárművek kormány szerkezete semmilyen rásegítéssel nem rendelkezett, ezért fizikailag erősen igénybe vették a gépkocsivezetőt. A páncélgépkocsi könnyebb vezethetősége érdekében a tapasztalatok alapján a WM kifejlesztett egy elektropneumatikus szervokormányt, amit 1941-től minden Csaba páncélgépkocsiba beszereltek. Az eszköznek csak egy hátránya volt: a nagy hidegben – fagymentesítés nélkül – a vezetékek eljegesedésének nagy volt a veszélye.³³

A közel hattonnás járművet egy korszerű, mind a négy kerékre ható, légnymósos Bosch servo levegőfékkel szerelték fel, melynek munkahengereit a viszonylag nagy átmérőjű fékdobokban helyezték el.³⁴ A kézifékje pedig a mellső

³¹ Kurtály – az M95 „fegyvercsalád” része, mely valószínűleg kifejezetten magyar eredetű szó – jelentése rövid csövű puská. A fegyver hossza megegyezik a karabéllyal (1000 mm, a cső hossza 500 mm), de súlya az eltérő szerelések következtében 0,2 kg-mal több, azaz 3,4 kg. <http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2003/techn120201.html>; letöltés: 2016.03.29.

³² 39 M pc. gk. Ag. ism. p. 2.

³³ Harris: i. m. p. 161.

³⁴ Uo. p. 158.

kiegyenlítőműre szerelt fékdobra ható szalagfék volt.³⁵ A futóművén a 22×9,75” méretű „terepabroncozású” négy kerék mind kormányozható volt.

Az első szériában rendszerbe állított járműveket Cordatic gyártmányú gumiabroncsokkal látták el, de azok túlzottan sűrű profilú bordázata a sáros terepen könnyen eltömődött, nem volt megfelelő, mivel nem biztosította a kerekek megfelelő tapadását a terepen. A gumigyár 1940 közepére készítette el az új típusú, lövésbiztos, úgynevezett „sarkantyús” típusjelzésű abroncsot, melyre a csapatoknál lévő páncélgépkocsik abroncsait hamarosan kicserélték és a továbbiakban már ezt használták.

A próbaüzem után módosították a páncéltest orr- és hátrészének kialakítását is. A sorozatgyártású járművek a korábbi párhuzamos felületek helyett terepen történő mozgás segítésére a kerekek számára nagyobb helyet biztosító módosítással kerültek gyártásra. Ezáltal a törzs mellső és hátsó része keskenyebb lett.

A 39M Csaba páncélgépkocsi – a korábbi AC–I és AC–II típusokhoz hasonlóan – csőalvázzal készült, mivel a WM fejlett csőgyártási tapasztalatokkal rendelkezett. Ez olyan konstrukciós előnyöket is hozott, hogy a páncélgépkocsi alváza négy kereszttrugóval ellátott hárompont-felfüggesztésű merev csőalváz volt, melyhez a felépítmény kereszttartókkal csatlakozott.³⁶

A kocsi rugózásának biztosítására elöl és hátul két-két keresztben álló speciális lemezugót építettek be. Azok bekötése biztosította a kocsiszekrény három ponton történő felfüggesztését, így a terep egyenlőtlensége miatt a lengőtengelyek elmozdulásából adódó kocsiszekrény-elcsavarodást a legkisebb mértékre csökkentették.³⁷

8. kép. Jól látható a 39M Csaba csőalváza a lengőtengelyekkel

A lengőtengelyek kilengésének határolására a kocsiszekrény oldallemezeire felerősített ütközők szolgáltak. A mellső lengőtengelyeket az esetleges harc közbeni találatoktól páncéllemezekkel védték.³⁸

A kocsiszekrény oldalára mellső és hátsó sárvédőket szereltek fel, és ezekre, valamint a páncéltestre a sánctárcsák, a kiegészítő szerelvények, a felszerelések és a szerszámoszládák külső rögzítése érdekében különböző felfogó szerelvényeket, bilincseket szereltek fel.

A páncélgépkocsi felépítménye

³⁵ 39M pc. gk. Ag. ism. p. 4.

³⁶ Dr. Varga (szerk.): i. m. p. 130.

³⁷ 39 M pc. gk. Ag. ism. p. 43.

³⁸ Uo. p. 60.

Az edzett páncéllemezéből készített páncélgépkocsi felépítménye két részből állt: a kocsiszelekrényből és a toronyból. A felépítmény mindkét részét ferde síkokból építették fel, ezáltal a merőleges találati lehetőséget a legkisebb mértékre csökkentették. „A felépítmény lemezeit csomólemezek, szögvasak és csavarok fogják össze” – írja a szabályzat –, és „a lemezek illesztése, az ajtók és a torony forgatás szerkezete úgy készült, hogy ólom fröccsöknek a felépítmény belsejébe való jutását a lehetőség szerint megakadályozza”.³⁹

A kocsiszelekrény

A kocsiszelekrény merev egységet alkotva a csőalváz keresztartóira elöl négy, hátul két acélöntésű talppal támaszkodott. A kocsiszelekrény alvázra történő fel- és leszerelésének megkönnyítését horgok segítették, de a vontathatóság érdekében a járművet is vonóhorgokkal látták el.⁴⁰

9. kép. A képen a próbaszéria (szegecselt) és a sorozatban gyártott elsőszeriás Csabák állnak egymás mellett. Jelentős változás mutatkozik a kocsiszelekrény kialakítása és a kerekek vonatkozásában. Összehasonlíthatók a kezdeti időszakban alkalmazott gumiabroncsok (balra) és az új Cordatic 'sarkantyús' abroncs (jobbra). Forrás: Fortepan 72133.

A törzs „koporsó” alakú keresztmetszete, valamint a lejtős homlok- és hátfala biztosította, hogy a páncéltestnek – az igen kis felületű orrlemez számításra – nem volt olyan felülete, ami a talajra merőleges lett volna. Ez a jármű „túlélőképességének” biztosítása szempontjából igen fontos volt. A kocsiszelekrény általában 9 mm vastag páncéllemezéből készült, de a homloklemez és a vezetőknél lévő – nézőnyílásokat magában foglaló – mellő és hátsó sisak homlok- és oldallemezeit – melyek a páncéltest legvalószínűbb találati lehetőségét nyújtották – vastagabb, 13 mm-es, míg a legkevésbé veszélyeztetett fedőlemezeket 7 mm vastagságú lemezekből készítették. Ezekkel a céltudatos lemezvastagságok megválasztásával súlycsökkenést tudtak elérni. A páncélzat hatékony védelmet biztosított a közönséges puska- és géppuska-lövedékek ellen.⁴¹

A kocsiszelekrényt az alvázról több darabból álló padlólemezekkel választották el, melyek edzetlen páncéllemezéből készültek. Ezek a kocsiszelekrény oldallemezeire felcsavart szögvasakra és a középen futó alvázcsőre hegesztett T-vasra támaszkodtak. A kocsiszelekrény középső részén lévő padló „alumíniumöntvény” volt.⁴²

³⁹ Uo. p. 59.

⁴⁰ Uo. p. 60.

⁴¹ Uo. p. 1.

⁴² Uo. p. 61.

Maga a kocsiszekrény három fő részre tagozódott. Elöl volt a *vezetőtér*, középen a *toronytér*, hátul pedig a *motortér* helyezkedett el.

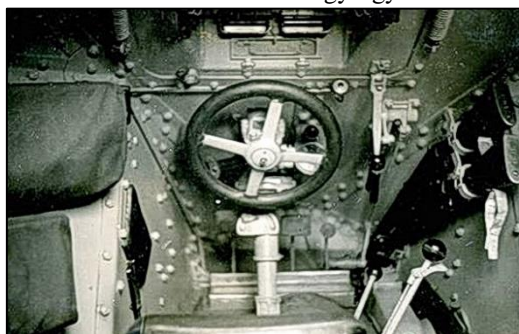
A vezetőtér

A jármű a különleges – felderítési – feladatainak a végrehajtásához mindkét irányban rendelkezett a vezetéshez szükséges összes szerelvényvel. Ez ebben az időben már követelmény volt a felderítésre tervezett páncélgépkocsiknál. Ez a követelmény jó ideig fennmaradt, például az 1975-ben készült német Luchs felderítő-harcjárműnél is alkalmazták ezt a megoldást.

Mindkét vezetői helyet megfelelően páncélozott ún. „sisakkal”, azaz páncélozott vezetőnyílással látták el a vezetők harctevékenység alatti védelme érdekében, amit lehajtása után rögzíteni is lehetett. A sisak belülről – a vezető fejsérülésének elkerülése érdekében – laticellel⁴³ párnázott volt, illetve a vezető fejtudatát is viselt. A lehajtott sisak esetén a vezető csak a periszkópnílásokba gyorsan elhelyezhető tükrös periszkópok segítségével tudott vezetni. A vezető a sisak nyílását egy fogazott fogantyúnak a csuklós pánt körüli elforgatásával tudta felnyitni, és lehetősége volt három különböző magasságban rögzíteni is azt. A nyílás felemelését egy tehermentesítő rugó segítette. A felnyitott sisaknál a kocsiszekrény ferde lapjaira eső találatoknak kocsni belsejébe való bejutását a sisak körül elhelyezett szegélylécek akadályozták meg.

A vezetőknek laticelpárnával ellátott állítható ülésük volt, a magasságát a vezető állította be, és szükség esetén – amikor a sisak lezárása után a magasabban lévő periszkópos nézőnyílást kellett használniuk – vezetés közben is megváltoztathatta. Mindkét vezető helyén azonos kezelőelemek kerültek kialakításra, de csak a „hátsó” vezetőnél építették be a motor működését felügyelő műszereket, a motortér mellett.

Az első vezetőtér háromszög alakú oldallemezére málházták a nehézpuskarakaszokat. Jobb oldalra egy-egy rakaszt helyeztek el, mely 6 és 4 darab

10. kép. Az első vezetőtér

nehézpuskatár befogadására volt alkalmas. A bal oldalon egy 6 és egy 2 darab nehézpuskatár befogadására alkalmas rakaszt rögzítettek. A vezetőtér jobb oldallemezére szerelték fel a páncélgépkocsihoz tartozó két karabély (pontosabban: „kurtály”) rögzítését szolgáló kengyeleket.

A motortér

A motortér domborított páncéllemezből készült padlólemezére alulról volt felerősítve kipufogódob. A hátsó lemezei 9 mm-es, a fedőlemezei pedig 7 mm-es páncéllemezekből készültek. A menetiránynak megfelelően a jobb oldali részben a motor volt, a bal oldali részben a segéd-gépkocsivezető (rádiós) számára alakították

⁴³ Laticel: habgumi; habbá vert kaucsuktejből formákba öntés, dermesztés vagy vulkanizálás útján készülő párnázó gumianyag. <http://www.kislexikon.hu/laticel.html>

ki a helyet. A motortér jobb oldali oldallemezére a tartalék benzintartályt, a fedővel ellátott hűtő-szerelőnyílást és a légsűrítő szereléséhez szükséges szerelőnyílást alakították ki. A bal oldali háromszög oldallemezére a rádió áramátalakítóját és az elektromos szerelvények kapcsolótábláját erősítették fel. A motorszerelés megkönnyítésére a felső fedéllemez motor feletti részén alakították ki egy nagy kerek nyílást

A próbaüzem végrehajtása után a motortérbe a korábban elgondolt 100 LE-s motor helyett a honvédségnél ebben az időben egységesített 90 LE-s V8 német Ford motor került beépítésre. A motor hűtőlevegője hátul a belövést megakadályozó edzett páncélból készített zsalukkal ellátott hűtőnyíláson keresztül távozott.⁴⁴ A későbbi évek igazolták, hogy helyes megoldás volt ennek a motornak beépítése, mert igen kevés technikai probléma és műszaki hiba merült fel vele kapcsolatban.⁴⁵

A motor hűtése is megoldódott, mert védettebb helyre került a hűtő, ez viszont azzal a hátránnyal járt, hogy bár a küzdőtérben üzemelő motornak a sugárzó hője biztosította volna a fűtést, de a kocsitesten keresztül szívott friss levegő télen nagyon lehűtötte a küzdőteret. A gyár később javított ezen az igen mostoha megoldáson.

A motortér hátsó lemezén fedőlappal elzárt nyílást alakítottak ki a kézi indító bevezetése számára, melynek szerkezete a segéd-gépkocsivezető üléséből szükség esetén nyitható és zárható volt. A hátsó lemez alsó részén lévő lefedett szerelőnyíláson keresztül pedig elérhető volt a légfék biztosító szelepe és a légtömlők felfújására szolgáló készülék.⁴⁶

A jármű üzemanyag-szükségletét az alvázcső két oldalán elhelyezett 120 literes alsó, illetve a kocsiszekrény hátsó háromszöglemezére felerősített kb. 15 literes felső üzemanyagtartályokból biztosították.⁴⁷ Ez utóbbi volt tulajdonképp a tartalék üzemanyag tárolója, az abban lévő üzemanyag biztosította a járműnek a legközelebbi töltőállomásig történő eljutását az alsó üzemanyagtartály kiürülése esetén.⁴⁸

A rendelkezésre álló hajtóanyag mennyisége országúton mintegy 150 km hatósugarú vagy 3 órás, terepen történő mozgásra volt elegendő.⁴⁹

A jármű össztömege megközelítette a 6 tonnát, a vezetése – különösen terepen – igen fárasztó volt. A vezetés során a kormánykerékről a hajtás kúpkerékek közvetítésével jutott el kerekek forgáscsapján elhelyezett csigakerékekhez. A jármű legkisebb fordulati körének átmérője 9,25 m volt.⁵⁰

A toronytér

A toronytér két oldala 9 mm-es, a felső része és a teteje 7 mm-es páncéllemezéből készült. A toronytér belsejébe építették be a toronyfegyvereket és a

⁴⁴ Uo. p. 69.

⁴⁵ Harris: i. m. p. 160.

⁴⁶ 39M pc. gk. Ag. ism. p. 69.

⁴⁷ Uo. p. 57.

⁴⁸ Uo. p. 58.

⁴⁹ Uo. p. 5.

⁵⁰ Uo. p. 4.

lőfegyvereket kiszolgáló legénység üléseit és a szükséges lőszer felfogatását biztosító konzolokat.

A toronytér jobb oldallemezére a géppuskatárok befogadására 12 darab 8 táras és 3 darab 6 táras befogadó képességű rakaszt helyeztek el. További egy 2 géppuskatár és egy 6 géppuskatár befogadására alkalmas rakaszt erősítettek fel a toronytér bal oldali lemezére.

Az oldallemezen még további 2 darab, 7-7 tárat befogadó nehézpuska-rakasz volt. Ezen az oldalon volt a nehézpuska tisztítószerelvényét tartalmazó táska is.

A rakaszok felett kapott elhelyezést a rádiókészülék. Az oldallemez hátsó alsó részén rögzítették a botantenna alsó támaszát. Az oldallemezre volt még rögzítve egy kézigránátáska a rendszeresített kézigránátokkal és egy tartalék periszkóp táskába csomagolva.

A toronytér bal oldallemezén volt a csuklós pántokon elforduló oldalajtó, mely kívülről zárral volt lezárható, belülről pedig a felszerelt fogantyúval könnyen becsukható és retesszel zárható volt. Ide rögzítették a golyószóró tartókengyeleit is.

A jobb felső oldallemezre a nehézpuska, a golyószóró, a géppuska számára rendszeresített szerelések táskákat rögzítették, is ide volt elhelyezve a mentődoboz és a tartalék periszkóp táskája is.⁵¹

A torony közepe alatt egy 15 cm magas kerek dobogó biztosította a felső kinéző ajtón való könnyebb kitekintést. A recés alumíniumöntés fedőlapján óralapszerűen tizenkettes beosztás van a torony helyzetének a megjelölésére. A toronytér padlója több darabra tagozódó, recés alumíniumöntvényből készült. A bal oldalon volt az alsó üzemanyagtartályok fedővel lezárt feltöltő nyílása. A jobb hátsó részen volt a kocsikumulátorszekrénye, melynek fedelére málházták a járműhöz rendszeresített „Rak” típusú olajjelölőt.

A dobogó egyben – a levehető dobogófedél alatt – tárolóhelyként is szolgált. Itt tárolták a toronyponyvát és a kezelőszemélyzet személyi felszerelését – kenyérzsák, gázálarc, málházsák stb.

A padlólemez alatt a két közbeeső kereszttartó között voltak találhatóak az 5 mm vastag edzetlen páncélból készült fenéklemezek, melyek a kocsiszekrény oldallemezeire szerelt szögvasakra és az alvázcsőre hegesztett T-vasra, illetve elől és hátul a közbeeső kereszttartóra voltak csavarozva. A fenéklemezen voltak a motor- és sebességváltó olaj, illetve a hűtővíz leengedő csavarjai, melyek fedelekkkel voltak lezárva.

⁵¹ Uo. p. 65.

11. kép. A mostoha időjárás (különösen az esős időszakot) a Csaba kezelőszemélyzete nem igazán szerette. A becsorgott csapadék alaposan eláztatta a személyzetet és a kocsiban elhelyezett felszerelést. Egyetlen megoldás volt a napon szárítkoznia, illetve a dobogó (a bal hátsó keréknél látható) és az bent lévő felszerelés kimálházása után elvégezni a nagytakarítást és a karbantartást a páncélgépkocsin.

A torony

A 39M páncélgépkocsi löfegyverei a kocsiszekrény tetején teljesen körbeforgatható toronyban voltak elhelyezve. A hatszögletű alaplapú torony homloklapja 13 mm-es, a többi oldala és a tetőlap ferde része 9 mm-es, a torony tetőlapjának vízszintes része pedig 7 mm-es páncélből készült.

Az oldallapokon kifelé nyíló, három helyzetben rögzíthető (csukva, nyitva és középső helyzetben) periszkópos nézőnyílások voltak, melyek acélöntésből készültek és nyitott és zárt állapotában rögzíthetők voltak. A behelyezett tükrös periszkópokat könnyen cserélhették. A torony hátsó lapján nagy méretű négyszögletes kifelé nyíló ajtót építettek, melynek mindkét szárnyára periszkópos nézőnyílásokat szereltek. A vízszintes fedőlemezen egy kifelé nyíló „kinéző ajtó” biztosította a jó kilátást a parancsnok számára. Az ajtókat belülről kilincsel rögzíthették.⁵²

A torony a beépített fegyverzete ellenére kis tömegű volt, gyűrűkben kialakított görgőpályákon mozgott, és kialakítása következtében kiegyensúlyozott volt.

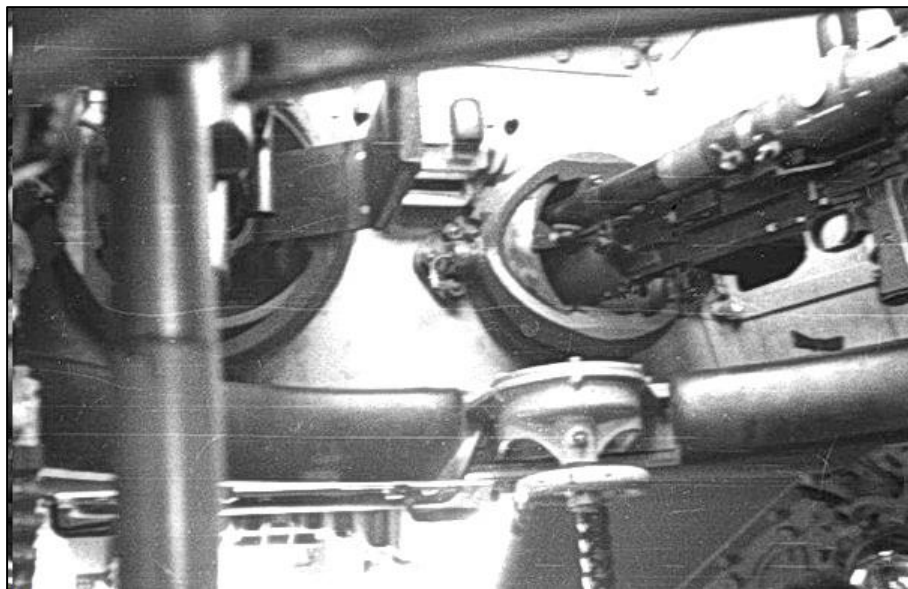
A torony forgatása a kocsiszekrény fedőlemezen lévő kerek nyílásba illő álló fogaskoszorú segítségével történt, amit a hozzáhegesztett páncélgyűrű védett és a kocsiszekrényhez 32 darab szorítólapal fogatták hozzá. A toronyban három, kézzel működtethető forgatószerkezet volt. Ebből kettőt a toronyülésekből, a harmadikat pedig a hátsó ajtónál lehetett működtetni. A torony rögzítését a kézi kerék tengelyében elhelyezett kúpos végű szeg biztosította. A torony hátsó ajtajánál elhelyezett

⁵² Uo. p. 75.

forgatószerkezetre – mely a torony fenéklemezre szerelt acélházban volt elhelyezve – elsősorban az ajtón keresztül a légi célok elleni tüzeléskor volt szükség.

A fegyverzet

A páncéltorony homloklemezén két kör alakú nyílásban voltak elhelyezve a löfegyverek befogadására alkalmas zárógömbök. A menetirány szerinti jobb oldalán alakították ki a 34/37 M. 8 mm-es géppuska és irányzótváncsövének helyét, aminek az ellenséges tűzhatás alatti hatékony alkalmazását egy zárógömb és az abból kinyúló csőburkolat is biztosította. A beépített géppuskát a tüzelés hatékonyabb végrehajtása érdekében válltámasszal látták el.

12. kép. 39M Csaba belső tere – jobb oldalon a 36M nehézpuska felfogatása, középen a bezárt tükrös periszkopikus nézőtömb látható. Forrás: Fortepan 43905.

A bal oldali nyílásba építették be a 36M 20 mm-es nehézpuskát irányzótváncsövével együtt egy fegyverágyra helyezve, amit a homlokpáncélnál szintén zárógömbbel biztosítottak az ellenség tüze ellen. A löfegyverek a homloklemezre felerősített csapágy körül elforgatható ún. „foglaltvány gyűrű” segítségével minden irányban elmozdíthatóak voltak.⁵³ A két fegyvernyílás között egy befelé nyíló, tükrös periszkopos nézőnyílást is elhelyeztek.⁵⁴

A torony hátsó részében alakították ki a 31M 8 mm-es golyószóró helyét. A torony hátsó lapjára egy kifelé nyíló, kétszárnyas ajtót építettek, mely kinyitott állapotban rögzíthető volt. Ez az ajtó tette lehetővé a légvédelmi feladatok ellátását a páncélgépkocsiból. A légvédelmi állvány tárolását a hátsó ajtó mögötti részen alakították ki.

⁵³ 39M pc. gk. Ag. ism. p. 75.

⁵⁴ Uo. p. 71.

A löfegyverek mögött a torony hátsó részében a torony fenéklemezére erősített tartóhüvelyben voltak az állítható toronyülések elhelyezve. A laticelpárnával bélelt és bőrrel bevont acéllemezből sajtolt ülés a konzolra fogathatóan volt elhelyezve, magasságát állítógyűrű segítségével lehetett változtatni. Használaton kívül azokat felbillentve szíjjal az állítócsőhöz rögzítették.

A torony kezelőszemélyzete testi épségének védelmére a páncéltest kiálló éleit szintén laticelpárnákkal fedték be.⁵⁵ A torony jobb oldali lemezére elől egy bőrrel bevont fogantyút (kapaszkodót) szereltek, ez mellett található a távcsőtartó táska és 2 darab,

egyenként 3 géppuskatár befogadására alkalmas rakasz rögzítése.

13. kép. Az elakadt Csaba tornyán jól látszik a hátul kinyitott ablak és abban a légvédelmi célokra rendszeresített 8 mm-es golyószóró csöve

A bal oldali lemezen szintén megtalálható a bőrkapaszkodó, alatta a világító pisztoly (azaz rakétapisztoly) helye volt a világító töltényekkel. Ettől hátrafele voltak a tartalék periszkópok felrögzítve. A hátsó lemezen lévő ajtó fölött volt az „Autopax” típusú szénsavas kézi tűzoltókészülék. Ennek közelében volt az irányjelző tárcsa, amit menetek során az irányváltoztatás jelzésére kötelező volt alkalmazni.⁵⁶

Elektromos berendezések és rádiók

A 39M páncélgépkocsinak két egymástól független elektromos berendezése volt. Az egyik a kocsni, a másik a rádióállomás elektromos szükségletét látta el. A kocsni áramszolgáltatását, mely a gyújtást, a világítást és a „dudát” működtette, akkumulátor biztosította, melynek töltése a hengerfejre erősített dinomóval történt.

Az összeköttetés biztosítása érdekében a Csaba páncélgépkocsit egy R4 mintájú rádiókészülékkel látták el, amely korlát- és botantennával üzemelt.⁵⁷ Az R4 rádió számára az elektromos áramot külön akkumulátor biztosította, melynek töltését egy külön dinomó végezte.

Később, a 40M Csaba parancsnoki páncélgépkocsi kialakításával még egy, nagyobb teljesítményű rádiókészülék beépítésével biztosították a gyorsan mozgó csapatok híradását.

⁵⁵ Uo. p. 72.

⁵⁶ Uo. p. 75.

⁵⁷ Uo. p. 2.

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

- A Felderítők Társasága Egyesület Alapszabálya
- Adatkezelési és adatvédelmi szabályzat
- Belépési nyilatkozat
- A Felderítők Társasága Egyesület Örökös Tiszteletbeli Tagjai
- Az Egyesület megalakulása óta elhalálozott tagtársaink
- Az Egyesület Elnöksége és tisztségviselői
- Elérhetőségeink

FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET ALAPSZABÁLYA

(EGYSÉGES SZERKEZETBEN)

Figyelemmel a Felderítők Társasága Közgyűlése 2014. február hó 25-én kelt határozatára, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.), valamint az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Ectv.) rendelkezéseire, továbbá a Ptk. hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptk.) előírásaira is tekintettel – a Fővárosi Törvényszék 12. Pk.60.371/2006618. számú végzésében foglaltak alapján – a Felderítők Társasága Egyesület 2015. december 3-án megtartott *Közgyűlésén elfogadott Alapszabályát a 2022. március hó 4-én megtartott Közgyűlés módosította, és azt az alábbiak szerint fogadta el.*

Preambulum

A Kossuth Lajos Katonai Főiskola csapatfelderítő szakán 1971-ben végzett tisztek kezdeményezésére azok a hivatásos és nyugállományú katonák, akik a Magyar Honvédség katonai alakulatainál, felderítő szolgálatainál, valamint a Honvédelmi Minisztérium szervezeteinél végzett munkájukkal hozzájárultak a felderítő szakma hírnevének öregbítéséhez, tevékenységükkel a szakmának megbecsülést szereztek, valamint jelentősen elősegítették az érintett katonaközösségek és egyének boldogulását, az alábbiak szerint egyesületet hoztak létre:

A Felderítők Társasága Egyesület működése

Az Egyesület jogi személyiséggel rendelkező, önálló civil szervezatként a Ptk. és az Ectv. továbbá a civil szervezetek működésére és gazdálkodására vonatkozó egyéb jogszabályok és a jelen Alapszabály rendelkezései szerint működik.

1. §

Az Egyesület neve, székhelye és jogállása

1.1.	Az Egyesület neve:	Felderítők Társasága-Egyesület
1.2.	Az Egyesület rövidített neve:	FTE
1.3.	Az Egyesület székhelye:	1087 Budapest, Kerepesi út 29/b
1.4.	Az Egyesület működési területe:	Magyarország egész területe

2. §

Az Egyesület céljai és tevékenysége

2.1. Az Egyesület céljai:

- 2.1.1. A korszerű felderítés feladatainak, módszereinek kutatása és feldolgozása, ajánlások, javaslatok megfogalmazása.
- 2.1.2. A nemzeti katonai, és azon belül a felderítő hagyományok ápolása:
 - a bajtársiasságon alapuló összetartozás érzésének fenntartása, elmélyítése;
 - hagyományápoló rendezvények lebonyolítása, illetve azok szervezésében való közreműködés.
- 2.1.3. A felderítés magyarországi történetének kutatása, feldolgozása:

- a felderítés írott és tárgyi emlékeinek gyűjtése, megóvása;
 - a kutatási eredmények rendszerezése, megjelenítése és közreadása.
- 2.1.4. Szociális tevékenység.
- az idősebb, mozgásukban korlátozott, nehezebb körülmények között élő, a felderítés területéről nyugállományba helyezettek szociális körülményeinek figyelemmel kísérése, javításában történő közreműködés.
- 2.1.5. Információ-szolgáltatás, tanácsadás és szakanyagok készítése.
- 2.2. Az Egyesület a 2.1.1.-2.1.5. pontokban megfogalmazott célok érdekében a következőtevékenységeket fejti ki:
- szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása;
 - tudományos tevékenység, kutatás;
 - nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés;
 - kulturális örökség megóvása.
- 2.3. Az Egyesület a fentiekben megjelölt céljai megvalósítása érdekében:
- 2.3.1. Felkutatja azokat a felderítéssel kapcsolatos írott és tárgyi emlékeket, amelyek a HM Hadtörténeti Intézetnél és Múzeumnál, a Nemzeti Közszerződési Egyetem tudományos könyvtárában, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában és más intézményekben, illetve magánszemélyeknél fellelhetők. A felderítés magyarországi történetével kapcsolatos ismereteket egységes rendszerbe foglalja.
- 2.3.2. Az érdekvédelmi és önkormányzati szervezetek támogatásával, valamint az Egyesület Szociális Szekciójának által kialakított gyakorlat szerinti formában és módon segítséget nyújt az idősebb, mozgásukban korlátozott, nehezebb körülmények között élő, a felderítés területéről nyugállományba helyezetteknek.
- 2.3.3. Kezdeményezi, illetve támogatja a felderítő témájú rendezvények szervezését, a civil szervezeteket nyilvántartó bíróság által nyilvántartásba vett társadalmi szervezetekkel, amelyek a nemzeti katonai és felderítő hagyományok, értékek megőrzését tűzték ki célul.
- 2.3.4. felderítéssel kapcsolatos időszerű feladataik megoldásához. A tagság kezdeményezéseit megvitatja, amennyiben hasznosnak ítéli, úgy az adott együttműködik Felkérésre javaslatokat dolgoz ki az illetékes szervezetek a kérdésben készített javaslatokat az illetékes szervezetekhez továbbítja.
- 2.3.5. Lehetőséget biztosít a felderítő szakmával foglalkozó szakembereknek megszerzett ismereteik és tapasztalataik átadására.
- 2.3.6. Az Egyesület hatékony együttműködést alakít ki és tart fenn a Honvédelmi Minisztérium, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat és a Magyar Honvédség illetékes szerveivel és szervezeteivel, valamint az érdekképviselői és más szervezetekkel.
- 2.3.7. Tanulmányokat dolgoz ki, felkérésre megszervezi tanulmányok társadalmi vitáját, szakértői szerződéses munkát vállal.
- 2.3.8. Az Egyesület céljainak megvalósítása érdekében együttműködik minden olyan hazai állami, társadalmi és gazdálkodó szervezettel, más társaságokkal és szövetségekkel, amelyek segítik az Egyesület eredményes működését és céljainak megvalósítását.
- 2.3.9. Az Egyesület működésének, szolgáltatásainak és beszámolóinak nyilvánosságát szakfolyóiratokban (pl. Felderítő Szemle, Szakmai Szemle, Honvédségi Szemle) és egyéb sajtótermékekben való közzététel útján biztosítja.

- 2.3.10. Az Egyesület közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független, és azoknak anyagi támogatást nem nyújt.

3. §

Az Egyesület tagsága

- 3.1. Az Egyesület tagságát a rendes, a pártoló és az örökös tiszteletbeli tagok alkotják.
- 3.2. Az Egyesület rendes tagja lehet minden olyan természetes személy, aki
- a fegyveres erőknél, a katonai és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál, a felderítés valamelyik területén dolgozik, vagy dolgozott, illetve tanulmányait a felderítés valamelyik szakágán végezte, függetlenül attól, hogy aktív dolgozó vagy nyugállományú és
 - elfogadja az Egyesület Alapszabályát, céljait, szellemiségét, valamint értékrendjét.
- 3.3. Minden rendes tag felvételéről – írásbeli kérelme alapján – az Elnökség egyszerű szótöbbségi határozattal dönt.
- 3.4. Az Egyesület rendes tagjának jogai:
- szavazati joga van;
 - részt vehet az Egyesület tevékenységében, rendezvényein, a Közgyűlés határozatainak meghozatalában, észrevételeket, javaslatokat tehet, véleményt nyilváníthat az Egyesület működésével kapcsolatban;
 - tájékoztatást kérhet az Egyesület tevékenységéről;
 - részt vehet a tisztségviselők választásán és tisztségre megválasztható;
 - indítványt tehet a Közgyűlés napirendi pontjaira, illetve a Közgyűlés és a Szekciók, valamint a Felügyelő Bizottság rendkívüli összehívására;
 - részesülhet az Egyesület támogatásaiban;
 - betekinthez az Egyesület irataiba.
- 3.5. Az Egyesület rendes tagjának kötelezései:
- köteles az Egyesület Alapszabályát és határozatait betartani, részt venni az Egyesület munkájában, elősegíteni céljai megvalósítását;
 - a Közgyűlés által évente meghatározott összegű tagdíjat határidőre megfizetni.
- 3.6. Pártoló tag lehet minden olyan természetes személy, jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki / amely az Egyesület Alapszabályát elfogadja és annak megvalósítását akár személyes közreműködéssel, akár pénzbeli vagy nem pénzbeli szolgáltatás nyújtásával elő kívánja segíteni.
A pártoló tag felvétele a rendes tagokra vonatkozó szabályok szerint történik, de tisztségre nem választható és szavazati joga sincs. Jogai és kötelezettségei megegyeznek a rendes tagokéval, azzal az eltéréssel, hogy tagdíj fizetésére nem kötelezett.
- 3.7. Az Egyesület örökös tiszteletbeli tagja lehet az a természetes személy, akit:
- a felderítés területén kiemelkedő és tiszteletet érdemlő életútja alapján a Közgyűlés arra méltónak talál;
 - aki az Egyesület munkájában legalább öt éven keresztül folyamatosan és aktívan részt vett;

- egészségi állapota, vagy más személyes ok miatt – önhibáján kívül – az Egyesületében rendszeresen részt venni nem tud.
- 3.8. Az örökös tiszteletbeli tag jogai megegyeznek a rendes tagéval. Köteles az Egyesület Alapszabályát és határozatait betartani. Lehetőségei szerint bekapcsolódik az Egyesület tevékenységébe, tagdíjfizetésre nem kötelezett.
- 3.9. Az Egyesületi tagsági jogok gyakorlása:
- a természetes személy tagok jogait kizárólag személyesen gyakorolhatják;
 - a pártoló jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező tagok jogait törvényes képviselőik útján gyakorolják.
- 3.10. A Társaság tagjának tagsági viszonya megszűnik:
- a tagsági viszonyról az Elnökségnek írásban benyújtott lemondással. A kilépési szándékot az Elnökséghez írásban kell bejelenteni. A kilépő tagsági viszonya az Elnökséghez megküldött lemondó nyilatkozatával megszűnik. Az Elnökség a következő Közgyűlésen tájékoztatja a tagságot a kilépett tag személyéről.
 - Elnökségi döntés alapján történő kizárással, amennyiben a tag több mint kétévi tagdíjjal tartozik és elmaradását méltányolható indokkal nem tudja alátámasztani. A tagdíj megfizetésének elmulasztása csak abban az esetben eredményezheti a tag kizárását, ha a kötelezettség elmulasztása a tagnak felróható, azaz saját hibájából nem fizette meg a tagdíjat és az Elnökség a díjhátralék megfizetésére előzetesen igazolhatóan felszólította, annak rendezésére 60 nap haladékot adott és a felhívás eredménytelen maradt.
 - Elnökségi döntés alapján annak a tagnak, aki kirívó, az Egyesület céljaival ellentétes magatartást tanúsít.
 - törléssel a tag halála esetén, vagy ha a pártoló jogi személy tag jogutód nélkül megszűnik.
- 3.11. A tag kizárására irányuló eljárás szabályai:
- Azt a tagot, aki a tagsági díjat felszólítás ellenére sem rendezi, és aki kirívó, az Egyesület céljaival ellentétes magatartást tanúsít, a tagok sorából ki lehet zárni. A tag kizárása felől az Egyesület Elnöksége dönt.
 - A tag kizárására irányuló eljárás lefolytatását az Egyesület elnöke vagy hivatalból, vagy azEgyesület bármely tagjának írásos megkeresésére rendelheti el.
 - Az eljárás megindítása esetén az elnök erről írásban értesíti az eljárás alá vont személyt, és ha van, a bejelentőt. Az eljárás az erre vonatkozó írásos tájékoztatás postára adásának napján indul meg.
 - Az elnök a tényállás tisztázása érdekében köteles az érintett tagot személyesen meghallgatni.
 - A meghallgatás helyszínéről és időpontjáról az eljárás alá vont személyt azt megelőzően legalább 8 nappal korábban írásban, igazolható módon értesíteni kell.
 - A személyes meghallgatáson az érintett tagon kívül jelen lehet a képviselője is, továbbá mindazok, akiknek jelenlétét az elnök indokoltnak tartja.
 - A meghallgatásról jegyzőkönyvet kell felvenni, melyet az elnök, valamint a meghallgatott tag illetőleg képviselője aláírásával lát el.

- Az elnök a tényállás tisztázása érdekében további meghallgatást tarthat és az eljárás során tanú meghallgatására is sor kerülhet, akár hivatalból, akár az eljárás alá vont személy kérésére. A tanúkat egymás távollétében kell meghallgatni.
- Az eljárás alá vont személyt és képviselőjét nyilatkozattételi, észrevételezési, indítványtételi és a tanúkhöz történő kérdésfeltevési jog illeti meg.
- Ha a személyes meghallgatáson az eljárás alá vont személy nem jelenik meg, és távolmaradását sem menti ki, úgy az elnök nem köteles a meghallgatásra újabb időpontot tűzni.
- A meghallgatási eljárást annak megindításától számított három hónapon belül be kell fejezni.
- Az elnök a meghallgatási eljárás alapján dönt az eljárás megszüntetéséről, illetőleg ellenkező esetben írásban indokolt indítványt terjeszt elő a kizárás iránt az Egyesület Elnöksége felé.
- A kizárás felől az elnök által benyújtott indítvány alapján az Egyesület Elnöksége soron következő ülésén dönt, egyszerű szótöbbséggel hozott határozatával.
- Az eljárást megszüntető, valamint az Elnökség által a kizárás tárgyában hozott határozatról az eljárás alá vont személyt, illetőleg, ha van a bejelentőt írásban, tértivevényes ajánlott levélben kell értesíteni. Az eljárás során hozott határozatokat röviden indokolni kell.
- A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül az eljárás alá vont személy, az elnök, illetőleg amennyiben van, a bejelentő fellebbezéssel élhet az Egyesület Közgyűléséhez.
- Nincs helye az eljárás lefolytatásának abban az esetben, ha az eljárás alapjául szolgáló magatartás megtörténtétől az eljárás megindításáig 6 hónapnál, illetőleg az erről való tudomásszerzéstől számítva 3 hónapnál több idő eltelt. A tudomásszerzés időpontja az a nap, amikor az eljárás alapjául szolgáló magatartás megtörténtétől az elnök igazolható módon tudomást szerez.
- Az Egyesület Közgyűlése hozzá benyújtott fellebbezésről soron következő ülésén dönt. Fellebbezés esetén a Közgyűlés rendkívüli ülését a fellebbezés kézbesítését követő 30 napon belüli időpontra össze kell hívni. A Közgyűlés döntését egyszerű szótöbbséggel hozza meg. Afellebbező fél részére, valamint, ha fellebbező fél nem maga az eljárás alá vont személy, akkor az ő részére is a közgyűlésen lehetőséget kell adni álláspontja rövid ismertetésére.
- A Közgyűlés határozatát törvénytárgy miatt bármely tag, a tudomásszerzéstől számított 30 nap alatt, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnál megtámadhatja.
- A kizárás tárgyában hozott valamennyi határozatot tértivevényes küldeményben, vagy írásban, az átvételt igazolható módon kell közölni.
- A kizárt tag tagsági viszonya a kizáró határozat jogerőre emelkedésének napján, vagy fellebbezés benyújtása esetén, ha a Közgyűlés az Elnökség általi kizáró határozatot helyben hagyja, vagy bírósági jogorvoslat benyújtása esetén, ha a bíróság a közgyűlés általi kizáró határozatot helyben hagyja – a közgyűlés általi kizáró határozat meghozatalának napján szűnik meg.

4. §

Az Egyesület szervezete

Az Egyesület szervezeti keretei között az alábbi szervek működnek:

Vezető szervek:

- 4.1. Elnökség
- 4.2. Felügyelő Bizottság

Döntéshozó szerv:

- 4.3. Közgyűlés

Szekciók:

- 4.4. Tudományos Szekció
- 4.5. Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció
- 4.6. Szociális Szekció
- 4.7. Az Egyesület ad hoc bizottságokat is létrehozhat, a Közgyűlés által kezdeményezetttemakörökben.
- 4.8. A vezető szerv határozathozatalában nem vehet részt az a személy, aki, vagy akinek közeli hozzátartozója (Ptk. 8:1. § (1) 1., élettársa 8:1. § (1) 2.) a határozat alapján
 - a) kötelezettség vagy felelősség alól mentesül, vagy
 - b) bármilyen más előnyben részesül, illetve a megköthető jogügyletben egyébként érdekelt.
- 4.9. Határozatok és nyilvánosság

4.9.1. Az Egyesület Elnökségének döntéseit az Elnökség a határozatok tárában gyűjti össze. Ebben nyilvántartják a döntések tartalmát, időpontját, hatályát, a támogatók és ellenzők számarányát, és ha lehetséges, személyét is.

Az elnök gondoskodik az Egyesület döntéseinek az érintettekkel való közléséről írásban vagy szóban, igazolható módon. Az elnök intézkedik az Egyesület döntéseinek – a döntéshozattól számított 30 napon belüli – az Egyesület honlapján történő nyilvánosságra hozásáról.

4.9.2. A testületi szervek döntéseit az Egyesület rendezvényein, az Egyesület belső terjesztésű, időszakos kiadványában, az FTE évkönyvben, illetve internet honlapján hozza nyilvánosságra. A testületi szervek döntéseit az egyesület honlapján a döntéshozattól számított 30 napon belül nyilvánosságra kell hozni.

4.9.3. Az Egyesület működésével kapcsolatban keletkezett iratokba az Egyesület tagjai betekinhetnek az Egyesület székhelyén az alelnökkel – mint a nyilvánosság tájékoztatásért felelős vezető tisztségviselővel – előre egyeztetett időpontban. A betekintés csak akkor korlátozható vagy tagadható meg, ha a betekintés a személyiségi jogot, vagy az adatvédelmet sérti.

4.9.4. Az Egyesület működéséről, szolgáltatásai igénybevételének módjáról, továbbá beszámolóinak tartalmáról időszaki kiadványokban és az Internet honlapon tájékoztatja a nyilvánosságot.

A Közgyűlés

5.1. A Közgyűlés az Egyesület legfőbb szerve. A Közgyűlést az Egyesület tagjai alkotják. A Közgyűlést az Elnökség szükség szerint, de évente legalább egyszer köteles összehívni.

A Közgyűlés összehívásának eljárási rendje:

- A meghívónak a Közgyűlés kezdő napját 15 nappal megelőzően kell a tagokhoz megérkeznie. A meghívó kiküldését megelőzően az Elnökség biztosítja, hogy az Egyesület tagjai a Közgyűlés napirendi pontjaira javaslatot tehesse. A javaslatételre legalább 5 napot kell biztosítani.
- A Közgyűlést írásban, a napirend közlésével kell összehívni. A meghívót a tag által erre acélra megadott levelezési, vagy e-mail címre kell küldeni.
- A meghívó tartalmazza az Egyesület nevét, székhelyét, a Közgyűlés helyét és idejét, a szavazóképesekre vonatkozó rendelkezéseket, ismételt Közgyűlés összehívásának lehetőségét, a napirendi pontokat és azok előadóit, aláírást. (A Közgyűlést összehívó meghívóban továbbá ismertetni kell a határozatképtelenség esetére megismételt közgyűlés időpontját is, valamint azt a tényt is fel kell tüntetni, hogy a megismételt közgyűlés a megjelentek számától függetlenül határozatképes. A megismételt Közgyűlés időpontja az eredeti Közgyűlés napjára is eshet.)
- A Közgyűlési meghívó kézbesítésétől számított 5 napon belül a tagok és az Egyesület szervei az Elnökségtől a napirend kiegészítését kérhetik, a kiegészítés indokolásával. (napirend kiegészítése)
- A napirend kiegészítésének tárgyában az Elnökség jogosult dönteni. Ha a napirend kiegészítése iránti kérelemről az Elnökség nem dönt, vagy azt elutasítja, a Közgyűlés a napirend elfogadásáról szóló határozat meghozatalát megelőzően külön dönt a napirend kiegészítésének tárgyában.
- A Közgyűlést össze kell hívni, ha azt az Egyesület tagjainak legalább egytizede az ok és a cél megjelölésével kéri.

5.2. A Közgyűlés összehívása az elnök feladata.

5.3. A Közgyűlés vezető elnöki funkcióit az Egyesület mindenkor elnöke, távolléte vagy akadályoztatása esetén az alelnök gyakorolja. A közgyűlési meghívó kézbesítésétől számított, az Alapszabályban meghatározott időn belül a tagok és az egyesület szervei az Elnökségtől a napirend kiegészítését kérhetik, a kiegészítés indokolásával, az ezzel kapcsolatos eljárásra az 5.1. pontban szabályozottak az irányadók.

Közgyűlésről jegyzőkönyv készül, amelyet az elnök és két, a Közgyűlés által megválasztott tag hitelesít. A Közgyűlés határozatait a Határozatok Könyvében, azok rendelkező részének, hatályának, sorszámanak, meghozataluk dátumának, az azt megszavazók, ellenzők, illetve a tartózkodók számának feltüntetésével kell nyilvántartani.

5.4. A Közgyűlési tisztségviselő, a szavazatszámológó, hitelesítők megválasztására bármelyik egyesületi tag javaslatot tehet. A Közgyűlési tisztségviselők, a szavazatszámológó, hitelesítők megválasztásáról a Közgyűlés a szavazati joggal rendelkező tagok szótöbbségével határoz.

5.5. A Közgyűlés akkor határozatképes, ha azon a leadható szavazatok több mint felét képviselő szavazásra jogosult részt vesz. A határozatképeséget minden

határozathozatalnál vizsgálni kell.

5.6. Rendkívüli Közgyűlés

- az Egyesület elnökének, illetve
- a tagság egyharmadának kezdeményezésére – amennyiben az összehívás célját és okát írásban megjelölik – hívható össze,
- össze kell hívni a közgyűlést, ha azt az arra jogosult szerv (bíróság) elrendeli.
- Az Elnökség köteles a Közgyűlést összehívni a szükséges intézkedések megtétele céljából, ha
 - a) az Egyesület vagyona az esedékes tartozásokat nem fedezi;
 - b) az Egyesület előreláthatólag nem lesz képes a tartozásokat esedékességkörteljesíteni; vagy
 - c) az Egyesület céljainak elérése veszélybe került.
- Az a)–c) pontok alapján összehívott közgyűlésen a tagok kötelesek az összehívásra okot adó körülmény megszüntetése érdekében intézkedést tenni vagy az egyesület megszüntetéséről dönteni.

5.7. Az Egyesület alapszabályának módosításához a jelen lévő tagok háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges. Az Egyesület céljainak módosításához és az Egyesület megszűnéséről szóló közgyűlési döntéshez a szavazati joggal rendelkező tagok háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges. Mindazokban az ügyekben, amelyekben a határozathozatalhoz nem szükséges a jelenlévő tagok vagy a szavazati joggal rendelkező tagok háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata, a közgyűlés a határozatait a jelenlévő tagok egyszerű szótöbbségével hozzák meg.

Szavazategyenlőség esetén ismételt szavazás tartható. Amennyiben az ismételt szavazás esetén is szavazategyenlőség áll fenn, a javaslatot elvetettnek kell tekinteni.

Ha egy tag valamely ügyben nem szavazhat, őt az adott határozat meghozatalánál a határozatképesség megállapítása során figyelmen kívül kell hagyni.

A határozat meghozatalakor nem szavazhat az

- a) akit a határozat kötelezettség vagy felelősség alól mentesít vagy a jogi személyterhére másfajta előnyben részesít;
- b) akivel a határozat szerint szerződést kell kötni;
- c) aki ellen a határozat alapján pert kell indítani;
- d) akinek olyan hozzátartozója érdekelt a döntésben, aki a jogi személynek nem tagjává alapítója;
- e) aki a döntésben érdekelt más szervezettel többségi befolyáson alapuló kapcsolatban áll; vagy
- f) aki egyébként személyesen érdekelt a döntésben.

5.8. A Közgyűlésről jegyzőkönyvet kell felvenni.

A jegyzőkönyv készítésének szabályai:

A jegyzőkönyvben meg kell jelölni a Közgyűlés helyét, idejét, továbbá a jelenléti ívre utalással fel kell sorolni a Közgyűlésen megjelent személyeket. A jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a határozatképességgel kapcsolatos megállapításokat, a javasolt, illetve elfogadott napirendet és az ahhoz történő hozzászólások/módosító indítványok/kiegészítő indítványok lényegét és az egyes napirendi pontokkal kapcsolatban hozott határozatokat. A jegyzőkönyvet a Közgyűlés levezető elnöke, a jegyzőkönyvvezetőnek megválasztott személy és a Közgyűlés tagjai közül választott hitelesítők aláírásával hitelesíti.

- 5.9. A Közgyűlés ülései nyilvánosak. A Közgyűlés nyilvánossága – a szükséges mértékig – csak személyes adatok, vagy a személyiségi jogok védelme, avagy jogszabályban előírt kötelezettség alapján korlátozható.

Az elnök a Közgyűlésre tanácskozási joggal meghívhatja állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, illetve természetes személyek képviselőit.

6. §

A Közgyűlés kizárólagos hatásköre

A Közgyűlés hatásköre a következőkre terjed ki:

- 6.1. Az Alapszabály módosítása;
- 6.2. Az Egyesület megszűnésének, egyesülésének és szétválásának elhatározása;
- 6.3. Az Elnökség és a Felügyelő Bizottság tagjainak, illetve a Szekciók vezetőinek megválasztása, visszahívása;
- 6.4. Az éves költségvetés és munkaprogram elfogadása;
- 6.5. Az éves beszámoló - ezen belül az Elnökségnek az Egyesület vagyoni helyzetéről szóló jelentésének - elfogadása;
- 6.6. Az olyan szerződés megkötésének jóváhagyása, amelyet az Egyesület saját tagjával, Elnökségével, a Felügyelőbizottság tagjával vagy ezek hozzátartozójával köt;
- 6.7. A jelenlegi és korábbi egyesületi tagok, az Elnökség és a Felügyelőbizottsági tagok vagy más Egyesületi szervek tagjai elleni kártérítési igények érvényesítéséről való döntés;
- 6.8. A tagsági díj összegének, illetve a pártoló tagdíj legkisebb mértékének meghatározása;
- 6.9. Az örökös tiszteletbeli tag felvétele.

7. §

Az Elnökség

- 7.1. Az Elnökséget – az egyesület elnökét, az egyesület két alelnökét, a három szekció vezetőit és az Elnökség további tizenkét tagját – a Közgyűlés választja meg, öt év időtartamra. Létszáma 18 fő, amely magában foglalja az elnököt, a két alelnököt, a három Szekció vezetőjét, továbbá a tizenkét Elnökségi tagot, akik közül az egyik Elnökségi tag látja el a pénzügyi referensi feladatokat. Az Elnökség hatáskörébe tartozik minden olyan ügy eldöntése, illetve intézése, amely nem tartozik a Közgyűlés kizárólagos hatáskörébe.

Vezető tisztségviselő az a nagykorú személy lehet, akinek cselekvőképességét a tevékenysége ellátásához szükséges körben nem korlátozták.

Nem lehet vezető tisztségviselő az, akit bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztés büntetésre ítélték, amíg a büntetett előéletéhez fűződő hátrányos következmények alól nem mentesült, továbbá, nem lehet vezető tisztségviselő az, akit e foglalkozástól jogerősen eltiltottak.

Akit valamely foglalkozástól jogerős bírói ítélettel eltiltottak, az eltiltás hatálya alatt az ítéletben megjelölt tevékenységet folytató jogi személy vezető tisztségviselője nemlehet.

Az eltiltást kimondó határozatban megszabott időtartamig nem lehet vezető tisztségviselő az, akit eltiltottak a vezető tisztségviselői tevékenységtől.

Az Elnökség hatáskörébe tartozik:

- az Egyesület napi ügyeinek vitele, az ügyvezetés hatáskörébe tartozó ügyekbendöntések meghozatala;
- a beszámolók előkészítése és azoknak a Közgyűlés elé terjesztése;
- az éves költségvetés elkészítése és annak a Közgyűlés elé terjesztése;
- az egyesületi vagyon kezelése, a vagyon felhasználására és befektetésére vonatkozó, a Közgyűlés hatáskörébe nem tartozó döntések meghozatala és végrehajtása;
- az Egyesület jogszabály és az Alapszabály szerinti szervei megalakításának és a tisztségviselők megválasztásának előkészítése;
- a Közgyűlés összehívása, a tagság és az Egyesület szerveinek értesítése;
- az Elnökség által összehívott Közgyűlés napirendi pontjainak meghatározása;
- részvétel a Közgyűlésen és válaszadás az Egyesülettel kapcsolatos kérdésekre;
- a tagság nyilvántartása;
- az Egyesület határozatainak, szervezeti okiratainak és egyéb könyveinek vezetése;
- az Egyesület működésével kapcsolatos iratok megőrzése;
- Az Egyesületet érintő megszűnési ok fennállásának mindenkori vizsgálata és annak bekövetkezése esetén az e törvényben előírt intézkedések megtétele; és
- az Alapszabály felhatalmazása alapján a tag felvételéről való döntés.

- 7.2. Az Elnökség két Közgyűlés között irányítja és ellenőrzi az Egyesület munkáját.
- 7.3. Az Elnökség tevékenységéről a Közgyűlésen köteles beszámolni.
- 7.4. Az Elnökség legalább félévenként ülésezik. Az Elnökséget az elnök akadályoztatása esetén az alelnök írásban hívja össze. Szabályszerűnek az összehívás akkor minősül, ha a tagok az ülésről legalább tíz nappal az ülés időpontját megelőzően levélben, e-mailben értesülnek, és az ülés napirendjéről tájékoztatást kapnak. A meghívó tartalmazza az Egyesület nevét, székhelyét, az Elnökségi ülés helyét és idejét, a szavazóképessegre vonatkozó rendelkezéseket, a napirendi pontokat és azok előadóit, aláírást. Az Elnökség határozatait a jelenlévők egyszerű szótöbbségével hozza. Szavazategyenlőség esetén ismételt szavazás tartható. Amennyiben az ismételt szavazás esetén is szavazategyenlőség áll fenn, a javaslatot elvetettnek kell tekinteni.
- 7.5. Az Elnökségi ülés hitelesítője megválasztására bármelyik Elnökségi tag javaslatot tehet. A szavazatszámoló és a hitelesítő megválasztásáról az Elnökség a szavazati

joggal rendelkező tagok szótöbbségével határoz.

Az Elnökségi ülésről jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyvben meg kell jelölni az Elnökségi ülés helyét, idejét, továbbá a jelenléti ívre utalással fel kell sorolni az Elnökségi ülésen megjelent személyeket. A jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a javasolt, illetve elfogadott napirendet és az ahhoz történő hozzászólások/módosító indítványok/kiegészítő indítványok lényegét és az egyes napirendi pontokkal kapcsolatban hozott határozatokat. A jegyzőkönyvet az Elnökségi ülés levezető elnöke, az Elnökség tagjai közül választott jegyzőkönyvvezetőnek megválasztott személy és az Elnökség tagjai közül választott hitelesítő aláírásával hitelesíti.

7.6. Az Elnökséget az Egyesület elnöke, vagy írásbeli javaslattal legkevesebb 10 vezetőségi tag hívhatja össze. Rendkívüli ülés összehívását az Egyesület elnöke, akadályoztatása esetén az alelnökök kezdeményezik. A rendkívüli ülés szabályaira a 7.4. pont rendelkezései az irányadóak azzal az eltéréssel, hogy az összehívás akkor minősül szabályosnak, ha a tagok az ülésről legalább 3 nappal az ülés időpontját megelőzően levélben, e-mailben értesülnek.

7.7. Az Elnökség ülései nyilvánosak.

8. §

Az Egyesület elnöke és alelnökei

- Az Egyesület elnökét és két alelnökét a Közgyűlés választja, öt év időtartamra. Az elnök gondoskodik a Közgyűlés határozatainak végrehajtásáról, irányítja és vezeti az Egyesület munkáját a közgyűlések közötti időszakban.
- A Társaságot a hatóságok és más szervek előtt az elnök képviseli.
- Az elnök vagy az általa kijelölt személy képviseli a Társaságot minden olyan rendezvényen és szervezetben, ahol a képviseletre szükség van.
- Az elnök képviseli az Egyesületet. Képviseleti joga általános és önálló, mely magában foglalja a bankszámla feletti rendelkezési jogot is. Az elnök akadályoztatása esetén az alelnökök általános jogkörrel képviselik az Egyesületet, bankszámla feletti rendelkezési jogukat pedig a pénzügyi referenssel együttesen gyakorolják.
- Az Egyesület elnöke – távollétében az alelnökök – jogosultak:
 - a soros és a rendkívüli Közgyűlést összehívni;
 - soron kívül az Elnökséget és a Szekciókat összehívni;
 - a Közgyűlést, az Elnökség üléseit vezetni;
 - az Elnökség ülései közötti időszakban az Elnökség hatáskörébe tartozó kérdésekbendönteni és intézkedni;
 - a pénzügyi kifizetéseket ellenjegyezni;
 - az ad hoc bizottságok beszámolóit jóváhagyni.
- Az elnököt akadályoztatása esetén az alelnökök helyettesítik, akik az elnök jogait ilyen esetben korlátozás nélkül gyakorolják.
- Megszűnik a vezető tisztségviselői megbízatás
 - határozott idejű megbízatás esetén a megbízás időtartamának lejártával;
 - visszahívással;
 - lemondással;
 - a vezető tisztségviselő halálával, vagy jogutód nélküli megszűnésével;

- a vezető tisztségviselő cselekvőképességének a tevékenysége ellátásához szükségskörben történő korlátozásával;
- vezető tisztségviselővel szembeni kizáró vagy összeférhetlenségi ok bekövetkeztével.

9. § A Szekciók

- 9.1. Szekció: az Egyesület tagjaiból az Alapszabályban foglalt célok megvalósítása érdekében egy adott, (állandó) terület feladatainak szervezése és végrehajtása érdekében létrejött önkéntes csoport (szerveződés).

Az Egyesület szervezeti keretei közt az alábbi Szekciók működnek:

9.1.1. Tudományos Szekció

Feladata: a felderítő szakma történetének kutatása, a kutatómunka eredményeinek közzététele a kapcsolódó szakmai folyóiratokban és az Egyesület Évkönyvében; a szakmai hagyományok ápolása és népszerűsítése; szakmai fórumok, konferenciák szervezése a nemzetbiztonság területén tevékenykedő más civil szervezetekkel és oktatási intézményekkel együttműködésben.

9.1.2. Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció

Feladata: kapcsolatok kiépítése és ápolása más, a honvédelem és a nemzetbiztonság ügyét támogató szervezetekkel; az Egyesület ünnepi rendezvényeinek előkészítése, megszervezése, az együttműködő civil szervezetekkel közös rendezvényeken való részvételünk megszervezése és a tagság mozgósítása a rendezvényeken történő részvételre.

9.1.3. Szociális Szekció

Feladata: Az Egyesület és a felderítő szakma nehéz élethelyzetbe került tagjainak, képviselőinek felkutatása, részükre a segítségnyújtás lehetőségeinek megkeresése és a felek összehozásában való közreműködés; az Egyesület kegyeleti tevékenységének szervezése, a tagság mozgósítása az ilyen jellegű rendezvényeken történő részvételre.

- 9.2. A Szekciók vezetőit a Közgyűlés választja *öt* évre az Egyesület tagságából. A Szekciók tagjai a Társaság tagságából önkéntes jelentkezés vagy a Szekciók vezetőinek felkérése alapján kerülnek ki.

- 9.3. Nem lehet a Szekciók elnöke vagy tagja az a személy, aki

- a) az Egyesülettel a megbízatásán kívüli más tevékenység kifejtésére irányuló munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll, ha jogszabály másképp nem rendelkezik;
- b) az Egyesület cél szerinti juttatásából részesül - kivéve a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető nem pénzbeli szolgáltatásokat, és az Egyesület által tagjának a tagsági jogviszony alapján nyújtott, létesítő okiratnak megfelelő cél szerinti juttatást;
- c) az a)-b) pontokban meghatározott személyek hozzátartozója.

10. §

A Felügyelő Bizottság

- 10.1. A Felügyelő Bizottság feladata az egyesületi szervek, valamint a jogszabályok, az alapszabály és az egyesületi határozatok végrehajtásának, betartásának ellenőrzése. Működéséért a Közgyűlésnek felel.
- 10.2. A Felügyelő Bizottság a tisztségviselőktől jelentést, tagoktól pedig tájékoztatást vagy felvilágosítást kérhet, továbbá a szervezet könyveibe és irataiba betekinthez, azokat megvizsgálhatja.
- 10.3. A Felügyelő Bizottság elnökét és két tagját a Közgyűlés öt évre választja meg.
- 10.4. A Felügyelő Bizottság elnökét az Egyesület választott testületeinek üléseire tanácskozási joggal meg kell hívni.
- 10.5. A Felügyelő Bizottság szükség szerint, de évente legalább egyszer ülésezik, A Felügyelő Bizottságot az elnök, akadályoztatása esetén bármely Felügyelő Bizottsági tag írásban hívja össze. Szabályszerűnek az összehívás akkor minősül, ha a tagok az ülésről legalább tíz nappal az ülés időpontját megelőzően levélben, e-mailben értesülnek és az ülés napirendjéről tájékoztatást kapnak. A meghívó tartalmazza az Egyesület nevét, székhelyét, a Felügyelő Bizottsági ülés helyét és idejét, aszavazóképessegre vonatkozó rendelkezéseket, a napirendi pontokat és azok előadóit, aláírást. A Felügyelő Bizottság határozatait a jelenlévők egyszerű szótöbbségével - nyílt szavazással - hozza.
- 10.6. A Felügyelő Bizottság munkájáról és megállapításairól írásban tartozik a Közgyűlést tájékoztatni.
- 10.7. A Felügyelő Bizottság köteles az intézkedésre jogosult vezető szervet tájékoztatni, és annak összehívását kezdeményezni, ha arról szerez tudomást, hogy
 - a.) a szervezet működése során olyan jogszabálysértés vagy a szervezet érdekeit egyébként súlyosan sértő esemény (mulasztás) történt, amelynek megszüntetése vagy következményeinek elhárítása, illetve enyhítése az intézkedésre jogosult vezető szerv döntését teszi szükségessé;
 - b.) a vezető tisztségviselők felelősségét megalapozó tény merült fel.
- 10.8. Az intézkedésre jogosult vezető szervet a felügyelő szerv indítványára – annak megtételétől számított harminc napon belül – össze kell hívni. E határidő eredménytelen eltelte esetén a vezető szerv összehívására a Felügyelő Bizottság is jogosult.
- 10.9. Ha az arra jogosult szerv a törvényes működés helyreállítása érdekében szükséges intézkedéseket nem teszi meg, a Felügyelő Bizottság köteles haladéktalanul értesíteni törvényességi felügyeletet ellátó szervet.
- 10.10. A felmerülő feladatok függvényében a Társaság rendes és pártoló tagjaiból további ad hoc bizottságok is létrehozhatók, amelyek vezetőit és tagjait az elnök kéri fel.
- 10.11. A Felügyelő Bizottsági tagokra vonatkozó kizáró és összeférhetlenségi, továbbá a felügyelőbizottsági tagok megbízatásának megszűnésére vonatkozó szabályok tekintetében a jelen Alapszabályban a vezető tisztségviselőkre vonatkozó kizáró és összeférhetlenségi, továbbá a vezető tisztségviselők megbízatásának megszűnésével kapcsolatban rögzített szabályok az irányadóak.

11. § Az Egyesület gazdálkodása

- 11.1. Az Egyesület bevételeivel önállóan gazdálkodó szervezet, bevételeit, azok felhasználását, valamint kiadásait önállóan tervezi és szervezi.
- 11.2. Az Egyesület vagyona tagdíjakból, jogi és természetes személyek felajánlásaiból, támogatásaiból, pályázatokon elnyert támogatásból, valamint az Egyesület törvényes gazdálkodó tevékenységéből származik. Az Egyesület az államháztartás alrendszeraitől – a normatív támogatás kivételével – csak írásbeli szerződés alapján részesülhet támogatásban. A szerződésben meg kell határozni a támogatással való elszámolás feltételeit és módját.
- 11.3. Tartozásaiért az egyesület saját vagyonával felel. A tagok a Közgyűlés által évente meghatározott mértékű tagdíj fizetésére kötelezettek, de az Egyesület tartozásaiért nemfelelősek. A tagdíjat az annak megállapítását követő év március hó 31. napjáig kell átutalni az Egyesület hivatalos forint bankszámlaszámára, illetve készpénzben befizetni az Egyesület pénzügyi referensének, aki felelősségi körében – naprakészen – vezeti az Egyesület valamennyi pénzügyi nyilvántartását.
- 11.4. Az Egyesület befektetési tevékenységet nem folytat.
- 11.5. Az egyesület költségvetési időszaka a megalakulás és a megszűnés évének kivételével az adott naptári év, amely január 1-től december 31-ig tart.
- 11.6. Az Egyesület költségvetési tervét jóváhagyásra a pénzügyi referens készíti elő.
- 11.7. Az Egyesület pénzügyeinek, bank- és készpénzforgalmának lebonyolítását a pénzügyi referens végzi.
- 11.8. A pénzügyi referens az Egyesület elnökének közvetlen irányításával tevékenykedik, összeállítja az éves számviteli beszámolót, valamint javaslatot tesz a költségvetési keret felhasználására.
- 11.9. A kifizetésekről az elnök dönt. A szükséges pénzügyi összegeket az elnök jóváhagyása után a pénzügyi referens biztosítja a jogosultak részére.

12. §

Záró rendelkezések

- 12.1. Az Egyesület személyi és vagyoni viszonyaira egyebekben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.), az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Ectv.), valamint a mindenkor hatályos egyéb jogszabályok rendelkezései az irányadóak.
- 12.2. Az alapító tagok 2006. június 21. napján, Budapesten tartott, megismételt Alakuló Közgyűlése az Egyesület Alapszabályát egyhangú határozattal jóváhagyta.
- 12.3. Az Egyesület módosított Alapszabályát a 2014. február 25-én, a 2015. december 3-án és a 2022. március 4-én megtartott Közgyűlése egyhangú határozattal jóváhagyta.

12.4. Az elnök az Egyesület Alapszabályát a Fővárosi Törvényszéknek a változásbejegyzés iránti kérelemmel és a szükséges mellékletekkel együtt benyújtja.

Kelt: Budapesten, 2022. március hó 4. napján

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok
elnök

Figyelemmel a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 38. § (2) bekezdésében foglaltakra, mint az egyesület képviselőjére jogosult:

i g a z o l o m

azt, hogy az Alapszabály egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel az Alapszabály-módosítások alapján hatályos tartalmának.

Kelt: Budapesten, 2022. március hó 4. napján

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok
elnök

**A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET
ADATKEZELÉSI ÉS ADATVÉDELMI SZABÁLYZATA**

Elfogadva az Elnökség 3/2018. számú határozatával.

Közzétéve az Egyesület honlapján 2018. július 23-án

Hatályos: 2018. augusztus 7-től

Az Elnökség megbízásából:

**Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok sk.
elnök**

ADATKEZELÉSI ÉS ADATVÉDELMI SZABÁLYZAT

I. BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK

A szabályozás célja, tárgya és hatálya

1. Jelen adatkezelési és adatvédelmi szabályzat célja, hogy a Felderítők Társasága Egyesületnél (a továbbiakban: Egyesület) mint adatkezelőnél a személyes adatok kezelésével és védelmével kapcsolatos szabályokat a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 2016/679/EU rendelet (adatvédelmi rendelet), valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) rendelkezéseivel összhangban rendezze.

2. A szabályzat meghatározza az Egyesület adatkezelési elveit, az adatkezelést magukban foglaló tevékenységi területeket, az adatkezelés és az adatfeldolgozás feltételeit, a személyes

adatok védelmének, az információs önrendelkezési jog érvényesítésének szabályait. Továbbá szabályozza az adatbiztonság követelményeinek való megfelelést, a jogosulatlan adatkezelés megakadályozásának eszközeit; továbbá teljes körűen meghatározza az adatvédelem szempontjából fontos feladatokat és szabályozza a felelősségi viszonyokat.

3. A szabályzat személyi hatálya az Egyesülettel tagsági jogviszonyban álló rendes, örökös tiszteletbeli, valamint pártoló tag természetes személyekre, továbbá a pártoló tag jogi személyekre, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre terjed ki.

Értelmező rendelkezések

4. Az adatvédelmi rendelet, valamint az Infotv. fogalomrendszeréhez igazodva a jelen szabályzat alkalmazása során használt fogalmakon a következőket kell érteni:

a) érintett: bármely meghatározott, személyes adat alapján azonosított vagy – közvetlenül vagy közvetve – azonosítható természetes személy;

b) személyes adat: az érintetthez vonatkozó bármely információ (azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító alapján azonosítható);

c) adatkezelés: a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés, továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés;

d) adatfeldolgozás: az adatkezelési műveletekhez kapcsolódó technikai feladatok elvégzése, függetlenül a műveletek végrehajtásához alkalmazott módszertől és eszköztől, valamint az alkalmazás helyétől, feltéve hogy a technikai feladatot az adaton végzik;

e) nyilvántartási rendszer: a személyes adatok bármely módon – centralizált, decentralizált vagy funkcionális vagy földrajzi szempontok szerint – tagolt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető;

f) adatkezelő: az Egyesület, amelyet az elnök képvisel;

g) adatkezelő tisztségviselő: az a személy, aki az Egyesület mint adatkezelő megbízásából adatok kezelését végzi: az alelnök, a szekciók vezetői, a titkár, a pénzügyi referens és a Felügyelő Bizottság elnöke;

h) címzett: az a természetes vagy jogi személy, akivel vagy amellyel a személyes adatot közlik, függetlenül attól, hogy harmadik fél-e;

i) harmadik fél: az a természetes vagy jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet, amely nem azonos az érintettel, az adatkezelővel, az adatfeldolgozóval vagy azokkal a személyekkel, akik az adatkezelő vagy adatfeldolgozó közvetlen irányítása alatt a személyes adatok kezelésére felhatalmazást kaptak;

j) az érintett hozzájárulása: az érintett akaratának önkéntes, konkrét és megfelelő tájékoztatáson alapuló és egyértelmű kinyilvánítása, amellyel az érintett nyilatkozat vagy a megerősítést félreérthetetlenül kifejező cselekedet útján jelzi, hogy beleegyezését adja az őt érintő személyes adatok kezeléséhez;

k) adatvédelmi incidens: a biztonság olyan sérülése, amely a továbbított, tárolt vagy más módon kezelt személyes adatok véletlen vagy jogellenes megsemmisítését, elvesztését, megváltoztatását, jogosulatlan közlését vagy az azokhoz való jogosulatlan hozzáférést eredményezi;

l) adattovábbítás: az adat meghatározott harmadik személy számára történő hozzáférhetővé tétele;

m) nyilvánosságra hozatal: az adat bárki számára történő hozzáférhetővé tétele.

Az adatkezelés jogalapja

5. Az Egyesületnél a személyes adatok kezelése akkor jogszerű, ha

a) az érintett hozzájárulását adta személyes adatainak egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez,

b) az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges.

II. AZ ADATKEZELÉS TERÜLETEI

Az egyesületi tagok nyilvántartása

6. Az egyesületi tagok nyilvántartásának célja, hogy a tagsági jogviszonyban álló természetes és jogi személyek, továbbá a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek tagsági jogaik gyakorlásához és kötelezettségeik teljesítéséhez, a tagdíj megállapításához és a tagokkal való kapcsolattartáshoz szükséges adatok az Egyesületnél rendelkezésre álljanak.

7. A személyes adatok kezelésének jogalapja az érintett hozzájárulása, amelyet az Egyesületbe történő belépéssel nyilvánít ki.

Az Egyesület tájékoztatási tevékenysége

8. Az egyesületi tagság tájékoztatása az Egyesület honlapján közzétett információkon kívül a tagok részére „hírlevél” (pl. rendezvényre történő meghívó) küldésével történik. A hírlevelek küldéséhez rendelkezésre álló adatok a tagok e-mail címe, levelezési címe, valamint telefonszáma.

III. AZ ADATKEZELÉS SZABÁLYAI

Általános elvek

9. A személyes adatok kezelését jogszerűen és az érintett számára átlátható módon kell végezni. Személyes adatot gyűjteni csak meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból lehet és azokat a céllal összeegyeztethető módon szabad kezelni.

10. A személyes adatoknak az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőnek és relevánsnak kell lenniük és a szükséges információkra kell korlátozódniuk, továbbá pontosnak és szükség esetén naprakésznek kell lenniük; a pontatlan személyes adatokat helyesbíteni vagy törölni kell.

11. Az adattárolásnak olyan formában kell történnie, amely az érintettek azonosítását csak a személyes adatok kezelése céljainak eléréséhez szükséges ideig teszi lehetővé. Megfelelő technikai vagy szervezési intézkedések alkalmazásával biztosítani kell a személyes adatok biztonságát a jogosulatlan vagy jogellenes kezeléssel, a véletlen adatvesztéssel, megsemmisüléssel vagy károsodásával szemben is.

12. Az adatkezelő felelős a felsorolt követelményeknek való megfelelésért, továbbá képesnek kell lennie ennek a megfelelésnek az igazolására.

Az egyesületi adatkezelés különös szabályai

13. Az érintettektől adatszolgáltatást kérni, adatot felvenni kizárólag olyan körben lehet, amely

a) egyesületi tag esetében a tagsági jogviszony szempontjából releváns,

b) vagy más adatszolgáltató esetében erre irányuló megállapodásból vagy az érintett egyoldalú jognyilatkozatából következik.

14. Az Egyesület kizárólag olyan személyes adatokat kezel, amelyek az érintett azonosítására alkalmasak. Ezen kívül eső személyes adatot kérni, felvenni az érintettől nem szabad. Az Egyesület nem kezel az Infotv. szerint különleges adatnak minősülő személyes adatokat.

15. Az adatkezelést végzőknek biztosítaniuk kell, hogy az általuk kezelt személyes adatokhoz illetéktelenek ne férjenek hozzá. Ha azt észlelik, hogy a nyilvántartási rendszerhez jogosultsággal nem rendelkezők is hozzáférhetnek, kötelesek ezt az Egyesület elnökének jelezni.

Hozzáférés a nyilvántartási rendszerekhez

16. Az adatkezelőn kívül kizárólag olyan személyek férhetnek hozzá a személyes adatokat is tartalmazó nyilvántartási rendszerhez, akiknek ez megbízásuknál fogva a feladataik ellátásához nélkülözhetetlen (adatkezelő tisztségviselők). A nyilvántartási rendszerhez való hozzáférést a tisztségviselőnek az Egyesület elnöke engedélyezi, és egyben meghatározza a jogosultság tartalmát, illetve terjedelmét.

17. Az egyesületi tagok személyes adataihoz való hozzáféréshez önmagában nem elégséges ok az Egyesületben betöltött tisztség. A tagok elérhetőségi adataihoz való hozzáféréshez, illetve ezen adatoknak a tisztségviselő részére történő kiadásához az is szükséges, hogy a tisztségviselőnek kifejezett, alapszabályban meghatározott feladata legyen a tagokkal való kapcsolattartás. Ilyen tisztségviselők az alelnök, a bizottságok elnökei és a pénzügyi referens.

A tisztségviselőnek nyilatkoznia kell, hogy a személyes adatokat kizárólag a feladatai ellátásával összefüggésben és a személyes adatok védelmével kapcsolatos jogszabályokban foglalt kötelezettségek megtartásával kezeli. A tisztségviselői adatkezelési nyilatkozat mintáját a szabályzat 1. melléklete tartalmazza.

Adattovábbítás

18. Személyes adatot továbbítani kizárólag jogszabály rendelkezése vagy az érintett írásban kifejezett hozzájárulása alapján szabad. A hozzájáruló nyilatkozatban egyértelműen meg kell határozni a címzettet, akinek az adatot továbbítani lehet. A hozzájárulást teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni. Az érintett ugyanilyen nyilatkozata szükséges a személyes adat nyilvánosságra hozatalához.

Felelősség az adatvédelmi szabályok érvényesüléséért

19. Az Egyesületnél adatkezelést végző személyek polgári jogi felelősséggel tartoznak az adatkezelési szabályok betartásáért. A szabályok vétkes megszegésével okozott kárt mind az érintetteknek, mind az Egyesületnek kötelesek megtéríteni.

20. Az adatkezelőnek jelentenie kell, ha adatvédelmi incidenst észlel, vagy ha a felelősségi körébe tartozó személyes adatokhoz illetéktelen hozzáférésről szerez tudomást. A bejelentésre az adatkezelést engedélyező Elnök a szükséges intézkedést haladéktalanul megteszi.

21. Abban az esetben, ha a hozzáférésre jogosult személy az adatvédelmi szabályokat vétkesen megszegi, az Elnök az ügyet a tudomására jutástól számított 8 napon belül kivizsgálja és azt követően a vonatkozó polgári és/vagy büntetőjogi jogszabályokban foglalt intézkedéseket kezdeményezi.

IV. AZ ÉRINTETTEK JOGAI

Tájékoztatáshoz való jog

22. Az érintett tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről, valamint kérheti személyes adatainak helyesbítését, illetve – a jogszabályban elrendelt adatkezelések kivételével – törlését az Egyesület bármelyik elérhetőségén.

23. Az érintett kérelmére az Egyesület tájékoztatást ad az általa kezelt adatairól, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, az adatkezelő személyéről és az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, továbbá arról, hogy kik és milyen célból kapják vagy kapták meg az adatokat.

24. Az Egyesület a kérelem benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 25 munkanapon belül írásban, közérthető formában, ingyenesen megadja a tájékoztatást. A valóságnak meg nem felelő személyes adat helyesbítéséről egyidejűleg intézkedni kell.

Törléshez és helyesbítéshez való jog

25. A személyes adatot az Egyesület törli, ha

- a) az érintett elhunyt,
- b) azt az érintett kéri,
- c) kezelése jogellenes,
- d) hiányos vagy téves – és ez az állapot jogszerűen nem helyesbíthető –, feltéve, hogy a törlést törvény nem zárja ki,
- e) az adatkezelés célja megszűnt, az adatok tárolásának törvényben meghatározott határideje lejárt, vagy
- f) azt a bíróság vagy az adatvédelmi hatóság elrendelte.

26. Az Egyesület a törlésről és a helyesbítésről az érintettet, továbbá mindazokat értesíti, akiknek korábban az adatot adatkezelés céljára továbbította. Az értesítés mellőzhető, ha ez az adatkezelés céljára való tekintettel az érintett jogos érdekét nem sérti.

Jogorvoslat

27. Az érintett a jogainak megsértése esetén bírósághoz fordulhat. A bíróság az ügyben soron kívül jár el. Azt, hogy az adatkezelés a jogszabályban foglaltaknak megfelel, az adatkezelő köteles bizonyítani. A per elbírálása a törvényszék hatáskörébe tartozik.

A per – az érintett választása szerint – az érintett lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti törvényszék előtt is megindítható.

28. Ha az érintett úgy véli, hogy az adatkezelés vagy az adatfeldolgozás során jogait megsértették, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz fordulhat. A Hatóság eljárásának feltételei és elérhetősége a <http://www.naih.hu> címen található.

V. HATÁLYBALÉPÉS

29. Ez a Szabályzat az Egyesület honlapján történő közzétételét követő 15. napon lép hatályba.

1. melléklet az Adatkezelési és adatvédelmi szabályzathoz

Tisztségviselő adatkezelési nyilatkozata

Alulírott mint a Felderítők Társasága Egyesület alelnöke, szekciójának elnöke/pénzügyi referense/Felügyelő Bizottság elnöke kijelentem, hogy az Egyesület tagjainak adatait – amelyek a velük való kapcsolattartáshoz szükségesek – az Egyesülettől a mai napon átvettem. Kijelentem továbbá, hogy az átvett adatokat kizárólag a megbízatásom ellátásával összefüggésben és a vonatkozó jogszabályi előírásoknak, valamint az Egyesület adatkezelési és adatvédelmi szabályzata rendelkezéseinek megfelelően, az általában elvárható gondossággal kezelem, azokhoz illetéktelen személyeknek hozzáférést nem engedek.

Kelt Budapesten, 2018. hó -... n

.....
aláírás

Előttünk mint tanúk előtt:

Név: Név:.....

Lakcím: Lakcím:.....

Aláírás: Aláírás:.....

BELÉPÉSI NYILATKOZAT

**Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok,
a Felderítők Társasága Egyesület elnöke**

Tisztelt Elnök Úr!

A Felderítők Társasága Egyesület Alapszabályát ismerem, az Egyesület célkitűzéseivel egyetértek, elfogadom az Alapszabályzatban, valamint az Adatkezelési és adatvédelmi szabályzatban rögzítetteket.

Az Alapszabályzatban foglaltak alapján úgy döntöttem, felvételemet kérem az Egyesületbe.

Kérem, hogy tagfelvételi kérelmemhez járuljon hozzá és támogassa az Elnökség felvétellel kapcsolatos döntéshozatala során.

Családi és utónév: rf.:

Szül. hely, idő: év hó nap

Családi állapot:

Személyi azonosító:

Állandó lakhely:

Ideiglenes lakhely:

.....

Telefon:

E-mail:

Milyen területen szeretne az Egyesületben tevékenykedni:

.....

.....

..... év hó nap

Tisztelettel:

.....

Aláírás

**A FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA EGYESÜLET ÖRÖKÖS
TISZTELETBELI TAGJAI**

Dr. Botz László ny. altábornagy
Dr. Kőszegvári Tibor ny. vezérőrnagy †
Polgár Ervin ny. vezérőrnagy
Árvai Zoltán ny. vezérőrnagy †
Dr. Hajma Lajos ny. ezredes †
Kiss Tibor ny. vezérőrnagy †
Kántor Ferenc ny. vezérőrnagy †
Komjáti Árpád ny. ezredes †
Dr. Héjja István ny. ezredes
Dr. Sallai Imre ny. ezredes †
Török Árpád ny. ezredes †
Márványkövi István ny. alezredes
Kucsá János ny. alezredes †
Dr. Bánki Imre ny. ezredes
Imre Lajos ny. ezredes
Klimó Lajos ny. ezredes
Ledács-Kiss Jenő ny. ezredes
Dr. Munkácsi József ny. ezredes
Dr. Magyar István ny. dandártábornok
Nagy Gyula ny. ezredes
Szűcs Péter ny. ezredes
Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok
Morber Ferenc ny. altábornagy
Széles Ernő ny. dandártábornok
Dr. habil Kis-Benedek József ny. ezredes
Zsoltész Gábor ezredes
Halász István ny. ezredes
Dr. Jávor Endre ny. ezredes
Gál Csaba ny. ezredes
Ripcse László ny. ezredes
Vincze Béla ny. alezredes †
Madarász Károly ny. altábornagy
Tiszai Gyula ny. ezredes
Dr. Juhász József ny. ezredes
Szabari Ferenc ny. alezredes

POSZTUMUSZ ÖRÖKÖS TISZTELETBELI TAGOK

Tikos László ny. ezredes
Vass Jenő ny. ezredes
Pólyi István ny. alezredes
Nyári Dezső ny. alezredes

**AZ EGYESÜLET MEGALAKULÁSA ÓTA ELHALÁLOZOTT
TAGTÁRSAINK**

1. Dr. Zaják András ny. ezredes
2. Bajnai Gusztáv ny. alezredes
3. Varga Sándor ny. százados
4. Tikos László ny. ezredes
5. Vass Jenő Sándor ny. ezredes
6. Dr. Kőszegvári Tibor ny. vezérőrnagy
7. Czeglédi Lajos ny. ezredes
8. Dr. Hajma Lajos ny. ezredes
9. Dr. Lits Gábor ny. ezredes
10. Morvai István ny. ezredes
11. Pólyi István ny. alezredes
12. Lipniczky László ny. ezredes
13. Kiss Tibor ny. vezérőrnagy
14. Komjáti Árpád ny. ezredes
15. Virág Imre ny. alezredes
16. Simon Csaba ny. ezredes
17. Erki Kázmér ny. alezredes
18. Román György ny. alezredes
19. Kevei Gyula ny. ezredes
20. Bokor István ny. ezredes
21. Árvai Zoltán ny. vezérőrnagy
22. Kucsá János ny. alezredes
23. Angi Ferenc ny. főhadnagy
24. Kántor Ferenc ny. vezérőrnagy
25. Varga Lajos ny. alezredes
26. R. Gál József ny. százados
27. Dr. Lánszky János ny. ezredes
28. Török Árpád ny. ezredes
29. Gerlits Péter ny. alezredes
30. Orosz Péter ny. alezredes
31. Vincze Béla ny. alezredes
32. Dr. Sallai Imre ny. ezredes
33. Nyári Dezső ny. alezredes

Emléküket tisztelettel és kegyelettel megőrizzük!

AZ EGYESÜLET ELNÖKSÉGE ÉS TISZTSÉGVISELŐI

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok
elnök

Gyenes István ny. dandártábornok
alelnök

Fucsku Sándor vezérőrnagy
alelnök

Dávid Ede ny. alezredes
titkár

Dr. Kis-Benedek József ny. ezredes
a Tudományos Szekció vezetője

Széles Ernő ny. dandártábornok
a Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció vezetője

Juhász György ny. dandártábornok
a Szociális Szekció vezetője

Zsoltész Gábor ezredes
pénzügyi referens

Bogányi Gábor ezredes
elnökségi tag

Csepregi László ny. ezredes
elnökségi tag

Halász István ny. ezredes
elnökségi tag

Dr. Kenedli Tamás ezredes
elnökségi tag

Király Elemér ny. ezredes
elnökségi tag

Dr. Magyar István ny. dandártábornok
elnökségi tag

Síkvölgyi László ny. alezredes
elnökségi tag

Dr. Sipos István ny. ezredes
elnökségi tag

Somkutas Róbert ny. alezredes
elnökségi tag

Dr. Tóth István ny. ezredes
elnökségi tag

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG

Pászka Tibor ny. dandártábornok
elnök

Ledács-Kiss Jenő ny. ezredes
tag

Dr. Mihók Sándor ny. alezredes
tag

ELÉRHETŐSÉGEINK

A Felderítők Társasága Egyesület székhelye:

1087 Budapest, Kerepesi út 29/b

VII. épület, I. emelet 23. sz. helyiség

A Felderítők Társasága Egyesület e-mail címe: felderitoktarsasaga@gmail.com

Az Egyesület elnöke:

Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok

Levelezési cím: 1103 Budapest, Olajliget u. 14.

Telefonszám: +36(1)-260-4632

Mobiltelefonszám: +36(30)-921-1640

E-mail: zsig07@t-online.hu

Az Egyesület titkára:

Dávid Ede ny. alezredes

Levelezési cím: 1223 Budapest, Aradi u. 16.

Mobiltelefonszám: +36(30)-515-9651

E-mail: ededav@gmail.com

A Tudományos Szekció vezetője:

Dr. Kis-Benedek József ny. ezredes

Mobiltelefonszám: +36(30)-257 2722

E-mail: kbjosef48@gmail.com

A Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció vezetője:

Széles Ernő ny. dandártábornok

Mobiltelefonszám: +36(30)-749-4430

E-mail: szeles.erno@freemail.hu

A Szociális Szekció vezetője:

Juhász György ny. dandártábornok

Mobiltelefonszám: +36(30) 522 8550

E-mail: juhaszgyorgy@me.com

Számlázási cím: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b

Adószám: 18191499-1-42

Bankszámlaszám: OTP Bank 11710002-20084857-00000000

Kérjük tagjainkat és támogatóinkat, hogy 1%-os felajánlásukat a fenti adószámra tegyék meg.